

YENİ ÇAĞ

- xx. Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı
- Y. Sedenbal: Sosyalizmin kurulmasında önemli aşama
- K. Çernenko: SBKP'nin Leninci çalışma stili
- S. Nikitin, S. Pronin: Enflasyonu doğuran nedenler
- J. Takman: Birinci Stockholm Çağrısı'ndan ikincisine
- B. Lhamsuren: Asya'da barış cephesi
- N. Aşhab: Gelişme halindeki ülkeler ve silâhsızlanma
- L. Argenti: Özgürlüğünüz ve özgürlüğümüz için
- xx: Gelişme halindeki ülkelerde proletarya
- xx: Komünist ve işçi partileri hakkında kısa bilgiler

Ozel sayfalar

- xx: TKP Merkez Komitesinin bildirisi
- A. Saydan: Büyük sermaye çevrelerinin saldırısına, faşist tırmanmaya karşı direnmenin bazı özellikleri

8 (146)
Ağustos
1976

BARIŞ VE SOSYALİZM PROBLEMLERİ

Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı

29-30 Haziran 1976 günleri, Demokratik Almanya Cumhuriyeti başkenti Berlin'de, Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansı yapıldı. «Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme» konulu konferansı Alman Sosyalist Birlik Partisi MK Genel Sekreteri Erich Honecker yoldaş açtı ve kardeş komünist partileri heyetlerini hararetle selâmladı.

Konferansa aşağıdaki Avrupa komünist ve işçi partileri heyetleri katıldılar:

Alman Komünist Partisi, Alman Sosyalist Birlik Partisi, Avusturya Komünist Partisi, Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi, Belçika Komünist Partisi, Bulgaristan Komünist Partisi, Büyük Britanya Komünist Partisi, Çekoslovakya Komünist Partisi, Danimarka Komünist Partisi, Finlândiya Komünist Partisi, Fransız Komünist Partisi, Hollanda Komünist Partisi, İrlanda Komünist Partisi, İspanya Komünist Partisi, İsveç Sol (komünistler) Partisi, İsviçre Emek Partisi, İtalyan Komünist Partisi, Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi (AKEL), Lüksemburg Komünist Partisi, Macaristan Sosyalist İşçi Partisi, Norveç Komünist Partisi, Polonya Birleşik İşçi Partisi, Portekiz Komünist Partisi, Romanya Komünist Partisi, San Marino Komünist Partisi, Sovyetler Birliği Komünist Partisi, Türkiye Komünist Partisi, Yugoslavya Komünistler Birliği, Yunanistan Komünist Partisi.

Konferansın ilk günü oturumlarında şu komünist ve işçi partileri temsilcileri söz aldılar: Finlândiya Komünist Partisi - A. Saarinen yoldaş; Avusturya Komünist Partisi - F. Muhri yoldaş; Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi - C. Petas yoldaş; Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi - E. Ziegler yoldaş; Sovyetler Birliği Komünist Partisi - L. İ. Brejnev yoldaş; Danimarka Komünist Partisi - K. Jespersen yoldaş; Romanya Komünist Partisi - N. Ceausescu yoldaş; Polonya Birleşik İşçi Partisi - E. Gierek yoldaş; İspanya Komünist Partisi - S. Carillo yoldaş; İrlanda Komünist Partisi - M. O'Riordan yoldaş; Bulgaristan Komünist Partisi - T. Jivkov

yoldaş; Büyük Britanya Komünist Partisi – G. McLennan yoldaş; Türkiye Komünist Partisi – İ. Bilen yoldaş; Çekoslovakya Komünist Partisi – G. Husak yoldaş; Hollanda Komünist Partisi – H. Hoekstra yoldaş; Alman Komünist Partisi – H. Mies yoldaş; Belçika Komünist Partisi – J. Terfe yoldaş; İsviçre Emek Partisi – Y. Lechleiter yoldaş; Yunanistan Komünist Partisi – H. Florakis yoldaş.

Konferansın ilk günü yapılan beş oturuma, J. Terfe (Belçika Komünist Partisi), T. Jivkov (Bulgaristan Komünist Partisi), K. Jespersen (Danimarka Komünist Partisi), H. Mies (Alman Komünist Partisi), A. Saarinen (Finlândia Komünist Partisi) yoldaşlar başkanlık ettiler.

İkinci günkü oturumlarda şu komünist ve işçi partileri temsilcileri konuştular; Yugoslavya Komünistler Birliği – Y. Broz Tito yoldaş; İsveç Sol (komünistler) Partisi – L. Werner yoldaş; Alman Sosyalist Birlik Partisi – E. Honecker yoldaş; İtalyan Komünist Partisi – E. Berlinguer yoldaş; Lüksemburg Komünist Partisi – D. Urbany yoldaş; Portekiz Komünist Partisi – A. Cunyal yoldaş; Fransız Komünist Partisi – G. Marchais yoldaş; Norveç Komünist Partisi – M. G. Knutsen yoldaş; San Marino Komünist Partisi – E. Gasperoni yoldaş; Macaristan Sosyalist İşçi Partisi – Y. Kadar yoldaş.

Bu oturumlara G. Marchais (Fransız Komünist Partisi), H. Florakis (Yunanistan Komünist Partisi), G. McLennan (Büyük Britanya Komünist Partisi), M. O'Riordan (İrlanda Komünist Partisi) yoldaşlar başkanlık ettiler.

Çalışmalar sonunda, konferans, «Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme için» başlıklı bir belge kabul etti ve bu belgenin yayımlanmasını kararlaştırdı.

Konferans canlı ve arkadaşça bir hava içinde geçti.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri temsilcileri, elbirliğiyle formüle edilen hedefleri gerçekleştirmenin, bütün halkların çıkarlarına uygun, bütün yeryüzünde barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm davasına önemli bir katkı olacağı inancını belirttiler.

Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda

29-30 Haziran 1976'da, Demokratik Almanya Cumhuriyeti Başkenti Berlin'de 29 Avrupa Komünist ve İşçi Partisi'nin Konferansı yapıldı. Konferansa aşağıdaki partilerin delegasyonları katıldı:

Alman Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Herbert Mies* yoldaş, -parti başkanı-;

Alman Sosyalist Birlik Partisi: Delegasyon başkanı, *Erich Honecker* yoldaş, -parti genel sekreteri-;

Avusturya Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Franz Muhri* yoldaş, -parti başkanı-;

Batı Berlin Sosyalist Birlik Partisi: Delegasyon başkanı, *Erich Ziegler* yoldaş, -parti başkan yardımcısı-;

Belçika Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Jean Terfe* yoldaş, -parti başkan yardımcısı-;

Bulgaristan Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Todor Jivkov* yoldaş, -parti birinci sekreteri-;

Büyük Britanya Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Gordon McLennan* yoldaş, -parti genel sekreteri-;

Çekoslovakya Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Gustav Husak* yoldaş, -parti genel sekreteri-;

Danimarka Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Knud Jespersen* yoldaş, -parti başkanı-;

Finlandiya Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Aarne Saarinen* yoldaş, -parti başkanı-;

Fransız Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Georges Marchais* yoldaş, -parti genel sekreteri-;

Hollanda Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Henk Hoekstra* yoldaş, -parti başkanı-;

İrlanda Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Michael O'Riordan* yoldaş, -parti genel sekreteri-;

İspanya Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Santiago Carrillo* yoldaş, -parti genel sekreteri-;

İsveç Sol (komünistler) Partisi: Delegasyon başkanı, *Lars Werner* yoldaş, -parti başkanı-;

İsviçre Emek Partisi: Delegasyon başkanı, *Jakob Lechleiter* yoldaş, –Politbüro üyesi ve Merkez Komitesi sekreteri–;

İtalyan Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Enrico Berlinguer* yoldaş, –parti genel sekreteri–;

Kıbrıs Emekçi Halkının İlerici Partisi: Delegasyon başkanı, *Christos Petas* yoldaş, –parti politbüro üyesi–;

Lüksemburg Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Dominigua Urbany* yoldaş başkanlığında, –parti başkanı–;

Macaristan Sosyalist İşçi Partisi: Delegasyon başkanı, *Janos Kadar* yoldaş, –parti birinci sekreteri–;

Norveç Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Martin Gunnar Knutsen* yoldaş, –parti başkanı–;

Polonya Birleşik İşçi Partisi: Delegasyon başkanı, *Edward Gierak* yoldaş, –parti birinci sekreteri–;

Portekiz Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Alvaro Cunhal* yoldaş, –parti genel sekreteri–;

Romanya Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Nicolae Ceauşescu* yoldaş, –parti genel sekreteri–;

San Marino Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Ermenegildo Gasperoni* yoldaş, –parti başkanı–;

Sovyetler Birliği Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Leonid İliç Brejnev* yoldaş, –parti genel sekreteri–;

Türkiye Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *İ. Bilen* yoldaş, –parti genel sekreteri–;

Yugoslavya Komünistler Birliği: Delegasyon başkanı, *Josip Broz Tito* yoldaş, –parti başkanı–;

Yunanistan Komünist Partisi: Delegasyon başkanı, *Harilaos Florakis* yoldaş, –parti birinci sekreteri–;

Bu partilerin temsilcileri, Avrupa'da barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda savaşıla ilgili, sınırlı çerçeveyi kapsayan sorunlar üzerinde fikir değiş tokuşu yaptılar. Bu amaçlara ulaşılması için konferansa katılan her parti eyleme hazırdır.

Konferansa katılanlar, ülkelerinin sosyal, ekonomik ve politik koşulları ve ulusal özellikleriyle bağdaşan ve her partice başına buyruk ve bağımsız olarak işlenmiş ve kabul edilmiş kolektif çizgi temelinde tüm işçi sınıfının, demokratik güçlerin ve halk yığınlarının yararına olan barış, demokrasi ve

sosyal ilerleme uğrunda partilerinin sürekli savaşıma kararlı olduklarını belirttiler.

Barış içinde yanyana yaşama politikası, toplumsal düzenleri birbirinden ayrı devletler arasında aktif işbirliği ve uluslararası gerginliği azaltma, tüm halkların yararına olduğu gibi, bütün insanlığın ilerleme davasına da uygun olduğunu bu partiler kesinlikle bildirirler. Ve bu, hiç bir zaman, şu ya da bu ülkedeki politik ve sosyal statükonun korunması anlamına gelmez. Tam tersine, bu, işçi sınıfının ve tüm demokratik güçlerin savaşının gelişmesi, aynı zamanda tüm halkların vazgeçilmez hakkı olan gelişme yolunu serbestçe seçmesi, bu yolda ilerlemesi, tekellerin egemenliğine karşı, sosyalizm uğrunda savaşın güçlenmesi için gerekli ön koşulları sağlar.

Konferansa katılanlar uluslararası durumda olumlu yönde somut ilerlemeler olduğunu, bu ilerlemeler güçler dengesinin barış davası, demok-rasi, ulusal kurtuluş, bağımsızlık ve sosyalizm yararına değişmesinin bir sonucu, halk yığınlarının geniş politik ve toplumsal güçlerin gelişen savaşının bir sonucu olduğunu belirtirler. Bu, gerginliği arttırma, çatışmaları kışkırtma politikasından, gerginliği azaltma, devletler ve halklar arasında işbirliğini ve çok yönlü ilişkileri geliştirme ve normalleştirme sürecine geçişi belirledi.

Avrupa'da bu temel üzerinde yeni bir durum oluştu. Uluslararası havayı zehirleyen bazı önemli sorunlar, bu arada İkinci Dünya Savaşından bu yana çözüme bağlanamayan sorunlar görüşmeler yoluyla çözümlendi. Barış içinde yanyana yaşama politikası doğrultusunda, değişik devletler arasında bir çok antlaşmalar, anlaşmalar bağlandı, belgeler imzalandı. Bütün bunlar, devletler arasında yeni ilişkilerin ve işbirliğinin geliştirilmesi, Avrupa karasının birbirine karşı askersel bloklara bölünmesinin önlenmesi, silâhsızlanmaya gidilmesi için koşullar sağlanmıştır.

Helsinki Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, bu olgu, halkların faşizme karşı savaşta kazandıkları utkunun bir sonucu, barış ve güvenlik koşulları içinde yaşama ve işbirliği kurma istemlerinin, geleceklelerini kendilerinin yasal eğilimleriyle uyumlu biçimde kurma çabalarının dostluk ilişkileri ve karşılıklı işbirliği ilkelerini işledi, pekiştirdi. Bu ilkeler, egemenlik eşitliğine, egemenlik haklarına saygılı olmak, korkutma ve kuvvete başvurmamak, sınırların dokunulmazlığına, devletlerin toprak bütünlüğüne bağlı kalmak, karmaşık sorunları barışçıl yollardan çözümlemek, ülkelerin içişlerine karışmamak., insan haklarına, bu arada düşünce, din ve inanç özgürlüğüne saygılı olmak, halkların eşitliğini ve kendi yazgılarını belirleme hakkını, devletler arasında karşılıklı işbirliğini, uluslararası hukuk kurallarını doğrulukla uygulamaktır.

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı, uluslararası karmaşık sorunların tüm ilgili ülkelerin eşit haklı katılması ilkesi temeli üzerinde görüşülmesi ve çözümlenmesi olanağı ve gerçek yararını vurguladı. Bu konferans, barış ve güvenliğin daha da güçlenmesi, Avrupa ülkeleri arasında olumlu ilişkilerin ve karşılıklı işbirliğinin geliştirilmesi için yeni çevrenler açtı. Bunun bütün dünya halkları için olumlu sonuçları olacaktır.

Helsinki'de varılan anlaşmanın etkinliği önemli ölçüde konferansa katılan ülkelere kabul edilen on ilkenin sürekli ve tam uygulanmasına, Sonuç Belgesinde bir bütün olarak yer alan maddelerin yaşamda gerçekleştirilmesine bağlıdır. Konferansa katılan ülkeler, Avrupa'da güvenliği ve eşit hakka dayanan karşılıklı işbirliğini geliştirme çabalarını, konferansta kabul edilen anlaşma doğrultusunda sürekli artırırlarsa bu yöndeki başarılar o kadar büyük olacaktır. Bu da yumuşama sürecinin sürekliliği, daha uzun ömürlü ve geniş kapsamlı olması için gereken koşullardır. Edinilen deneylerin daha şimdiden gösterdiği gibi, bu amaca ulaşılması için aramızda komünist ve işçi partilerinin, tüm demokratik ve barışsever güçlerin, geniş sosyal güçlerin halk yığınlarının daha aktif çabaları gerekmektedir.

Bugün Batı Avrupa'da, işçi sınıfının, halk yığınlarının demokratik ve anti-faşist savaşı yeni bir basamağa yükseldi. Portekiz'de faşist rejim alaşağı edildi. Bu ülkede derin ekonomik ve sosyal dönüşümler uğrunda çetin bir savaş yürütülüyor. Yunanistan'da faşist diktatörlük yıkıldı. İspanya'da, Avrupa'da faşizmin son dayanağı olan krallık, tüm anti-faşist ve demokratik güçlerin artan ve gelişen direnişlerine karşın, Frankizmi sürdürmeğe çalışıyor. Bütün kapitalist Avrupa'da emekçilerin, ilerici güçlerin ekonomik, sosyal ve politik yaşamın bütün alanlarında demokratik düşüncelere yönelik hareketleri genişliyor.

Konferansa katılanlar, Viyetnam halkının emperyalizme ve iç gericiliğe karşı yürüttüğü savaşta kazandığı tarihsel utkuyu, Laos ve Kamboç halklarının utkularını selâmladılar. Uluslararası bir önemi olan bu utkular, kurtuluş ve bağımsızlık savaşında halkların istemlerini hiçbir gücün kıramıyacağını bir kez daha ispatladı. Portekiz sömürgelerinde savaşların sona ermesi, Gine Bisao, Mozambik, Sao Tome, Yeşil Burun Adaları ve Angola halklarının ulusal bağımsızlıklarına kavuşması, barış ve güvenlik davasına önemli katkılar yaptı. Böylesi bir gelişme, Güney Afrika'da ırkçı rejimlerin yıkılmasını yaklaşıyor, bununla birlikte, sömürgeciliğin tamamen ortadan kaldırılması için bütün kurtuluş hareketleri savaşımını güçlendiriyor.

Küba'ya karşı uygulanan emperyalist ablukanın fiyaskoyla sonuçlanması, Demokratik Almanya Cumhuriyeti'nin uluslararası tanınması, DAC ile pekçok ülkeler arasında ilişkilerin normalleşmesi, uluslararası güvenliğin güçlenmesinde ve sosyalizmin konumlarının kuvvetlenmesinde önemli bir katkıdır.

Bütün bunlar, tüm anti-emperyalist, demokratik ve ilerici güçlerin yıllar boyu sürdürdükleri savaşların bir sonucudur.

Sosyalist ülkeler, onların gelişmeleri, ekonomilerinin sürekli büyümesi, sosyalist toplumun gereği emekçilerin çıkarlarına hizmet etmesi, barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin yerleşmesine yönelik dış politikaları, uluslararası ilişkilerde daha da etkin oluyor, yeni bir dünya savaşının önlenmesinde, uluslararası güvenliğin sağlanmasında, gerginliği azaltma sürecinin daha da gelişmesinde büyük bir rol oynuyor.

Özgürlüklerine ve bağımsızlıklarına kavuşan halklar, uluslararası etkili bir güç oldular. Gelişmekte olan ülkelerin çoğunluğundan oluşan bloklar dışı ülkeler hareketi, bugün dünya politikasının önemli etkenlerinden biridir. Bu ülkeler barış, güvenlik, gerginliği azaltma ve eşit haklı işbirliği temelinde, uluslararası ekonomik ve politik ilişkilerde adaletli bir sistemin sağlanması için, emperyalizme, sömürgeciliğe, yeni-sömürgeciliğe, ezgi ve sömürünün her türüne karşı yürütülen savaşa aktif katkıda bulunuyorlar.

Halklar arasında barış ve karşılıklı işbirliği için savaşan ve gerginliğin azaltılması için savaşta önemli bir etken olan, kapitalist ülkeler işçi sınıfının ve öteki geniş toplumsal ve politik güçlerin edimliği gittikçe artıyor.

Bu ülkelerde, emekçi yığınların, sosyal ilerleme ve tüm ulusun çıkarlarını savunan, toplumsal gelişmenin ana gücü olan işçi sınıfının savaş gücü artıyor. Bununla birlikte, öteki demokratik, anti-monopolist güçlerin savaşı genişliyor. Bu savaş, tekelci sermayenin egemenlik temellerine karşı yöneliktir. Toplumun geniş katmanları, toplumsal bir zorunluk olarak, kapitalist toplumun, her halkın istemine göre kurulacak sosyalist topluma dönüşeceğini gittikçe daha açık kavıyor.

Tarafsız devletlerde, halk yığınlarının, bağımsızlık statüsü olanaklarının karamızda barış yararına ve güvenliğin güçlenmesi yönünde etkili bir biçimde kullanılması çabaları artıyor.

Dünya'da ve Avrupa'da politik havanın iyileşmesi, tüm anti-emperyalist, ilerici ve sömürgeciliğe karşı olan güçleri etkiledi ve etkiliyor.

Bütün bu etkenlerin, dünya çapında bir nükleer savaşın yerini alacak biricik alternatif olan barış içinde yanyana yaşama politikasının yerleşmesi, bütün ülkeler arasında aktif işbirliğinin geliştirilmesi için çözümleyici önemi vardır.

Bütün bunlar, Avrupa'da gerginliği azaltma doğrultusunda uluslararası ilişkilerin geliştirilmesi, demokrasi ve ilerleme uğrunda halkların başarılı savaşları için yeni olanaklar açıyor. Bütün bunlar, toplumsal gelişmede sosyalizm ilkelerinin etkisini artırıyor.

Konferansa katılanlar, gerginliğin azaltılmasında ulaşılan ilerlemeyi belirttiler. Bununla birlikte, genel barışın henüz güvence altına alınmadı-

ğını, gerginliği azaltmanın sağlam bir süreklilik kazanmadığını, güçlü bir güvenliği ve işbirliğini engelliyen zorlu nedenler bulunduğunu vurgularlar.

Avrupa karasında en yıkıcı bir güçte olan silâhlı kuvvetlerin yığılması, silâhlanmaya hız verilmesi, gittikçe daha fazla silâhın, bu arada yığınsal kırım araçlarının birikmesi, başka ülkelerin topraklarında yabancı askersel üslerin ve silâhlı kuvvetlerin varlığı, emperyalistlerin baskısı ve ülkelerin içişlerine karışmaları barış, güvenlik ve devletler arasında işbirliği için doğrudan doğruya bir tehlike kaynağıdır, Avrupa haklarının bağımsızlık ve ilerleme istemlerini gerçekleştirme yolunda başlıca engeldir.

Emperyalizmin politikası, yeni sömürgecilik ve bütün baskı ve sömürü biçimleri-yöntemleri barış, bağımsızlık ve hakların eşitliği için başlıca tehlike olarak kalıyor. Bununla birlikte, ekonomik gelişmede dengesizlik, ekonomik ve politik ilişkilerde eşitsizlik, gerginlik ve çatışmaların kaynağı olduğu gibi, bağımsızlık ve sosyal ilerleme yolunda büyük bir engeldir.

Karakteri değişmeyen emperyalizmin konumu, güçler dengesinde gelişme sonucu zayıfladı. Bu olgu gösteriyor ki, emperyalizm, artık sosyalizmin tarihsel kazanımlarını ne silip kaldırabilir, ne de ilerici güçlerin ilerlemesini, halkların kurtuluş ve bağımsızlık hareketlerini durdurabilir.

Emperyalizmin yaşadığı güçlükler, kapitalist toplum yaşamının tüm alanlarını kapsayan, çeşitli ülkelerde çeşitli biçim ve boyutlarda beliren ekonomik, politik, moral, sosyal bunalımların, yani kapitalist sistemin gittikçe derinleşen genel bunalımının sonuçlarından doğmaktadır. Bugünkü bunalımın, süregenleşen enflasyon, döviz bunalımı, üretim araçlarının tam kapasiteyle çalışmaması, milyonlarca emekçinin işsizliği gibi karakteristik çizgileri bütün keskinliğiyle ortaya çıkıyor. Bu bunalım, işçi sınıfının, köy emekçilerin ve orta katmanların, özellikle gençliğin ve kadınların, aynı zamanda yabancı ülkelerdeki işçilerin çalışma ve yaşam koşullarını ağır bir biçimde etkiliyor. Bu bunalıma moral çöküş ve sarsıntı eşlik etmesi, onun politik karakterini gösteriyor.

Bunalım, uluslararası politik ve ekonomik ilişkilerde derin çelişkiler doğuruyor. Bu, özellikle, ticaret alanında giden kıyasıya çatışmalarda, çeşitli ülkelerin tekelsel grupları, bu arada Ortak Pazar'a üye ülkeler arasındaki sert yarışmada, bu savaşmada, aynı zamanda kapitalist tekel-lerle gelişmekte olan ülkeler arasındaki çelişkilerde kendini gösteriyor.

Bütün bunlar, kapitalist toplumun ekonomik ve sosyal yapısının, halk yığınlarının ve emekçilerin istekleriyle, aynı zamanda sosyal ilerleme, demokrasi ve politik gelişme istekleriyle, biteviye artan büyük bir çelişki içinde olduğunu gösteriyor.

Kapitalist Avrupa'nın işçi sınıfı ve emekçileri bu bunalımdan demokratik

yoldan çıkılması için savaşıyor. Böylesi bir çıkış, halk yığınlarının yararına olduğu gibi toplumun sosyalist dönüşüme geçmesine yol açıyor.

Büyük sermaye çevreleri ise, bu durumundan çıkış yolunu halk yığınlarının demokratik ve sosyal haklarını kısıtlamakta, bunalımın ağır yükünü bu yığınların sırtına yüklemekte görüyor. Bunun yanı sıra, gene bu güçler, gerginliği azaltma ve işbirliğini hızlandırma politikasını engelliyorlar, Helsinki Konferansı'nın sonuçlarını baltalıyorlar, uluslararası ilişkilerde gerginliği artırıyor ve çatışmayı körüklüyorlar. Karamızı birbirine karşı askersel bloklara bölen «soğuk harp» politikasına dönülmesini isteyen güçler hâlâ vardır. Böylesi politikaya karşı komünist partileri ve öteki demokratik ve barışsever güçler çetin bir savaş yürüttü ve yürütüyorlar.

Silâhlanma yarışına son vermek, silâhları ve silâhlı kuvvetleri azaltmak sürecine geçilmesi zorunludur. Artan silâhlanma harcamaları emekçilerin ve halk yığınlarının sırtına ağır bir yük olarak biniyor. Eğer bu dev harcamalar, halkların yaşam düzeyinin yükseltilmesi, ekonomik geri kalmışlığın önlenmesi, gelişmekte olan ülkelere yardım ve destek yapılması ve çevrenin korunması için kullanılsaydı, bütün insanlığın ilerlemesi davasına önemli ölçüde yardım ederdi.

Sosyalist ülkeler, bloklar dışı ve barışsever ülkeler, Avrupa komünist ve işçi partileri, ilerici ve demokratik güçler bu amaçlara ulaşılması için savaşıyorlar. NATO ülkelerindeki gerici çevreler, öteki tutucu güçlerin bu gelişmeye karşıkoşuşlarını kırmak, karamızda yaşayan bütün halkların en canlı, vazgeçilmez bir davasıdır.

Konferansa katılan partiler Avrupa'nın bloklara bölünmesinin kaldırılmasını ve silâhsızlanma politikası yürütülmesini istediklerinden ötürü, onlar, böylesi bir gelişmeyle çelişen her harekete karşı tepki göstereceklerdir.

Barış, gerginliği azaltma, güvenlik, barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin uygulanması, halklar ve devletler arasında güvenliğin güçlendirilmesi için savaşla, emekçilerin yeni ekonomik ve politik kazanımlar, sosyal ilerleme için yürüttükleri savaş arasında sıkı bir bağ vardır.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, gerici ve totaliter nitelikli eğilimlere olan karşı çabaları, silâhlanma yarışını durdurmaya, silâhsızlanmaya geçilmeye, ayrı ayrı ülkelerde ve uluslararası alanda tekellerin egemenliğini sınırlamaya veya kaldırmaya yönelik çabaları ne kadar etkili olursa bu amaçlara o kadar çabuk ulaşılacağı kanısındadırlar.

Komünist ve işçi partileri, gerginliği azaltma savaşını, sosyal ilerleme yararına uluslararası koşulların yaratılması için önemli bir katkı olarak görüyorlar. Barış içinde yanyana yaşama ilkelerinin tamamen yerleşmesiyle, özgürlükle, Helsinki Konferansı'nın Sonuç Belgesi'nde yer alan bu ilkelerin Avrupa'da gerçekleşmesiyle ülkelerin tam bağımsız ve başına

buyruk gelişmeleri için olumlu ön koşullar yaratacağı, bu da halkların ekonomik ve sosyal ilerleme savaşının yararına olacağı kanısındadırlar. Bu, kapitalist ülkelerde demokratik ve sosyalist düşünceler için olan savaşa daha olumlu koşullar yaratıyor. Sosyalist ülkelerin ekonomik, sosyal ve politik programının uygulanması için, sosyalizmin yarattığı bütün olanakların tam gerçekleşmesi için olumlu koşullar sağlıyor.

Bütün bu etkenler sonucu, halkların adalet ve barış için olan çabaları artıyor. Aynı zamanda sosyalizm ilkeleri geniş halk yığınlarının bilincine daha güçlü bir biçimde yerleşiyor.

Avrupa'da gerginliğin azaltılması, güvenlik ve işbirliğinin güçlenmesi dönüşümünün gerçekleşmesini sağlayan politik girişimlerde, Avrupa komünist ve işçi partileri, öteki demokratik ve barışsever güçlerle birlikte çözümleyici bir rol oynamışlardır. Konferansa katılan partiler, Avrupa'da barış, işbirliği ve sosyal ilerleme için bundan böyle de aktif çalışacaklardır.

Bu amaçla partiler, her partinin eşitliğini, egemenliğini ve bağımsızlığını korumakla, içişlerine karışmamakla, ileri toplumsal dönüşümler ve sosyalizm için çeşitli savaş yollarını serbestçe seçme ilkesine saygı göstermekle Marks, Engels ve Lenin'in yüce ideleri temelinde enternasyonalist, yoldaşça ve gönüllü işbirliğini ve dayanışmayı gerçekleştireceklerdir. Her partinin ülkesinde sosyalizm için savaşı, ülkesinin işçi sınıfı ve halkı önünde sorumluluğu, halkların kurtuluşu ve bağımsızlıklarını güçlendirme, demokrasi, sosyalizm ve dünyada barış için savaşı bütün ülkeler emekçilerinin, ilerici hareketlerin karşılıklı dayanışmasıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

Komünist ve işçi partileri, Avrupa'da ilerlemenin ve barışın, çok yönlü çabalarla, geniş politik ve toplumsal güçlerin işbirliği, karşılıklı anlayışı ve yakınlaşmasıyla sağlanacağı bilincindedirler.

Bu partiler, komünistler ve öteki demokratik ve barışsever güçler arasında söyleşi ve işbirliğini gerekli görmektedirler. Bu durumda onlar, kendilerini birleştiren noktalardan yürüyor ve aralarında işbirliğini engelliyebilecek güvensizlik ve yerleşmiş ön yargıların ortadan kaldırılması için çaba harcıyor.

Bu partiler, bütün halkçı güçlerin gözlerini, ilerleme ve barış hareketinin gelişmesine, saldırgan anti-komünizmin verdiği zararlar üzerine çekmeyi kendilerine görev bilmektedirler. Komünist partileri, kendilerinin politikasını benimsemiyen veya eylemlerine karşı eleştiri yürüten herkesi anti-komünist olarak görmüyorlar. Anti-komünizm emperyalizmin ve gerici güçlerin yalnız komünistlere değil, aynı zamanda öteki demokratlara ve demokratik özgürlüklere karşı kullandığı bir silâhtı ve öyle de kalıyor. Bu güçler, komünistlerin politikasını ve ülkülerini halkın gözünden düşürmek, işçi hareketinin birliğini, demokratik güçlerin ve halk yığınlarının işbirliğini

baltalamak amacıyla komünist partilerine, Sovyetler Brliğı'nden başlayarak bütün sosyalist ülkelere, sosyalizm ve ilerleyiş güçlerine karşı kampanyalar açıyorlar. Halk yığınlarının ilerleyişi ve demokratik gelişmesi çabaları yararına anti-komünizm yalıtılmalı ve yenilmelidir. Böylece komünist ve işçi partileri, politikalarının, adalete ve ilerleyişe dayanan ülkelerinin daha da güçlenmesi ve bunun emekçi ve halk yığınlarını en geniş ölçülerde birleştirebilecek bir güç olması için eylem yürüteceklerdir.

Konferansa katılanlar, çeşitli ülkelerde ve uluslararası alanda komünist ve sosyalist, veya sosyal-demokrat partiler arasında işbirliğinin gelişmesindeki başarıları selâmlarlar. Avrupa komünist ve işçi partileri, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin temel çıkarları, böylesi bir işbirliğini köstekleyen, emekçi yığınlarını bütün tekelci sermayeye, gerici ve tutucu güçlere karşı savaşını zorlaştıran bütün engellerin kaldırılmasını gerektirdiğini gerekli sayıyorlar.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, özünde işçi sınıfını kapitalist sisteme bağlamak olan her tür politika ve görüşü yadsıdıklarını yeniden belirtirler. Bu partiler, partilerinin güçlenmesi, işçi sınıfıyla, tüm emekçilerle bağların güçlenmesi için sürekli çalışmalar yürüteceklerini bir kez daha doğruladılar. Aynı zamanda komünist ve işçi partileri, öteki demokratik güçlerle, özellikle barış, demokrasi ve sosyal ilerleme savaşında sosyalist ve sosyal-demokrat partilerle eşit haklı işbirliğine katkıda bulunmaya hazır olduklarını yeniden belirttiler.

Kapitalist ülkeler komünist partileri ve tüm demokratik güçler, faşist rejimlerin bıraktıkları kalıntıların ortadan kaldırılması, barış ve demokrasinin geliştirilmesi uğrunda, her ülkenin egemenliği ve bağımsızlığı için büyük bir tehlike taşıyan uluslararası tekellere ve çok uluslu kumpanyalara karşı savaşın Avrupa'nın bir barış ve ilerleme kararı olmasında büyük önem taşıyacağı kanısındadırlar.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, tüm emekçilerin çıkarları ortak olduğunu, bundan ötürü bu güçlerin haklarını etkenli biçimde savunulmasında ortak eylemlerin önemli bir rol oynadığını vurgularlar. Bundan ötürü komünist ve işçi partileri, kendi dırimsel çıkarları için savaşta tüm emekçilerin politik ve dinsel görüşlerine bakmadan, birleşme, saflarını sıklaştırma çabalarını artırmalarına büyük önem veriyorlar.

İşçi sınıfının etkisi, onun sendikal örgütlerinin ulusal ve uluslararası düzeyde ortak çıkışlarıyla artıyor. Komünistler şimdiye kadar olduğu gibi, bundan böyle de, sendikal örgütlerde birliğe ve başına buyruk harekete yönelik girişimleri vargücüyle destekliyeceklerdir.

Emekçilerin hakları, demokrasi ve barış uğrundaki savaşta katolikler, hristiyan dininin öteki temsilcileri ve başka dinde olanlar, önemli bir rol oynuyorlar. Komünist ve işçi partileri, Avrupa'da demokratik doğrultuda

bir sosyal ilerleyiŖe yönelik savaŖın ayrılmaz bir parçası olan bu güçlerle syleŖi ve ortak eylem gereğinin bilincindedir.

Konferansa katılan komünist ve iŖi partileri, alıŖan ve sosyal-politik savaŖa günden güne daha geniŖ katılan kadınlara sesleniyor, kadınları gerçek hak eŖitlięi ve özgürlüğünün n koŖulu olarak tüm güçleriyle genel barıŖ ve sosyal ilerleme savaŖımına katkılarını artırmaya çağırıyorlar.

Konferansa katılanlar, Avrupa karasının geleceğini elinde tutan gençliğin barıŖı Avrupa için, ilerleyiŖ ve özgürlük için, sosyalizme doğru giden savaŖa artan bir enerjiyle katılmalarını destekliyorlar.

Konferansa katılan komünist ve iŖi partileri, bütün iŖileri ve memurları, sanatçıları, bütün yığın örgüt ve kuruluŖları, Avrupa'nın barıŖıl geleceği ve ilerlemesinden yana olan bütün politik partileri ve insanları, aŖaęıdaki amaçlara ulaŖmada aktif olarak eyleme çağırıyor:

1.

Avrupa'da güvenliğin saęlamlaŖtırılması ve silhsızlanmanın gerekleŖtirilmesi uğrunda etkili önlemlerin uygulanması yoluyla gerginliği azaltma sürecini derinleŖtirmek için:

Konferansa katılanlar, Avrupa Güvenlik ve iŖbirlięi Konferansı'nın Sonuç Belgesinde yer alan anlaŖmalara, barıŖ ve güvenlik davasına yaraayan tüm anlaŖma ve antlaŖmalara kesinlikle uyulması ve yaŖamda tam gerekleŖmesi için ağırıda bulunuyorlar.

Gerginliğin dayanıklı olması, gittikçe geniŖlemesi ve derinleŖmesi, bunun sağlanması için, Helsinki'de kabul edilen kararların, halk yığınınların yürüttükleri savaŖla desteklenmesi, güçlendirilmesi ve tam uygulanması, Helsinki Konferansı'nın Avrupa'da güvenlik ve iŖbirlięi yönündeki sonuçlarını yadsıyan, gerginliği azaltma ve halkların güvenliğini sağlama politikasını baltalamaya alıŖan gerici güçlerin çabalarının engellenmesi, bozulması gerek.

Konferansa katılanlar, her hangi bir ülkenin iiŖlerine karıŖma giriŖimlerine, her halkın doğal hakkı olan kendi yazgısını zgr ve egemen olarak belirlemesine karıŖ her türlü saldırının püskürtülmesi yönünde halk yığınınların, bütün barıŖsever güçlerin aktif ıkıŖlarını ve dayanıŖma eylemlerini desteklerler.

Gerginliğin azaltılmasını saęlamlaŖtırmak ve derinleŖtirmek için, silhsızlanmanın gerekleŖmesi, Avrupa karasının askersel bloklara ayrılmasının önlenmesi ve Avrupa'da güvenliğin etkin kılınması uğrunda bütün ülkelerin ortak çabalarının sağlanması gereklidir. Avrupa, askersel alanda

gerginliğin azaltılması girişimleri için, pratikte uygulanması bakımından, örnek olmalıdır.

Bu amaçlara ulaşmak için, işçi sınıfının, tüm emekçilerin ve karamızda halkların yığinsal çıkışlarının çözümleyici bir rolü vardır.

Avrupa komünist ve işçi partileri, halkları şu istekler uğrunda kesin ve enerjik eyleme çağırıyorlar:

– Nükleer silâhlanma başta olmak üzere, her tür silâhlanmaya son verilmelidir.

– Birleşmiş Milletler çerçevesinde yapılan silâhsızlanma görüşmeleri hızlandırılmalı ve uluslararası kontrole dayanan genel ve tam bir silâhsızlanmaya yönelik etkin önlemler gerçekleştirilmelidir.

– Yabancı ülkelerdeki askersel üsler kaldırılmalı, başka ülkelerin topraklarında bulunan askersel birlikler geri çekilmeli ve dağıtılmalıdır.

– Bütün devletlerin, en başta nükleer silâhları olan devletlerin, aynı zamanda büyük askersel potansiyeli bulunan öteki devletlerin askersel bütçelerinde sürekli indirmeler yapılmalıdır.

– İnsanlığa karşı işlenmiş en büyük cinayet olabilecek bir nükleer harp tehlikesinin zaman kaybetmeden ortadan kaldırılması gerekmektedir. Bunun için şunlar gereklidir:

– Bütün devletlerin ödevi, nükleer silâh kullanmamak ve bununla korkutmaya kalkışmamak, genellikle hiçbir durumda kuvvete başvurmamak veya kuvvete dayanarak uluslararası ilişkileri tehdit etmemektir.

– Nükleer silâhlanmaya ve nükleer silâh taşıyan araçların üretimine son vermeli, her çeşit nükleer silâh denemeleri yasaklanmalıdır.

– Yabancı ülkeler topraklarında bulunan nükleer silâhların kaldırılması için etkili önlemler alınmalı, bunların yayılması önlenmeli, genel ve tam bir silâhsızlanma yoluyla atom silâhlarından temizlenmiş bölgeler meydana getirilmelidir.

Nükleer silâhlar ve bunları taşıyan araçlar kısıtlanmalı, üretimi durdurulmalı ve mevcut nükleer silâhlar yok edilmelidir. Böylesi bir gelişmeyi isteyen bütün ülkelerin, hiç bir aşağılama yapmaksızın, eşit hak temeli üzerinde atom enerjisini barışçıl amaçlarla kullanma olanağına sahip olması gerekmektedir.

Bu anlamda daha şunları elde etmek gereklidir:

– Bütün devletler bakteriyolojik silâhların yasaklanmasını ve yok edilmesini öngören anlaşmalar imzalamalıdır.

– Kimyasal ve başka yığinsal kırım silâhlarının yasaklanmasını ve yok edilmesini öngören bir anlaşmayla, bunların askersel amaçlarla çevreyi ve iklimi etkileyecek bir biçimde kullanılmasını yasaklayan bir antlaşma en yakın bir zamanda bağlanmalıdır.

- Yeni tip kırım silâhlarının geliştirilmesi ve üretimi yasaklanmalıdır.
- Kaza ile silâhlı çatışmalar çıkmasını ve bunların uluslararası bir bunalıma dökülmesini önleyecek önlemler alınmalıdır.
- Başka bir devlete ve herhangi bir halka karşı her türlü güç göstermesinden vazgeçilmelidir.

Konferansa katılanlar, bütün ülkelerin eşit hakla, böylesi koşulların sağlanmasıyla devletler arasında silâhsızlanma sorunlarıyla ilgili görüşmeler ve konferanslar yapılmasını istemektedirler. Bu amaçla, Birleşmiş Milletler Teşkilâtı olanaklarını daha geniş ölçüde kullanması gerekmektedir.

Avrupa komünist ve işçi partileri, Avrupa'nın ve dünyanın çeşitli bölgelerinde yabancı asker ve askersel üslerden arınmış barış ve işbirliği bölgelerinin oluşturulmasından yanadırlar.

Konferansa katılan partiler, genel Avrupa güvenliğiyle Akdeniz bölgesinde güvenliğin sağlanması arasındaki sıkı bağı ele alarak, dünyanın bu bölgesinde silâh birikimine son verilmesini, atom silâhıyla donatılmış gemilerin Akdeniz'den çekilmesini, bütün yabancı askersel üslerin kaldırılmasını ve Avrupa'nın askersel bloklara ayrılmasının önlenmesi sürecinde Akdeniz'in bir barış denizi olmasını sağlamak için bütün yabancı filoların ve askerlerin çekilmesini istemektedirler.

Konferansa katılanların öteki istekleri şunlardır:

- Silâhlanma yarışına son verilmesi ve kısıtlanmasına yönelik bütün anlaşma ve antlaşmalara titizlikle uyulmalıdır.

Özellikle askersel birliklerin birbiriyle karşı karşıya bulunduğu tehlikeli bölgelerde, aynı zamanda kıtamızın öteki bölgelerinde, ilgili devletler arasında hiç birinin güvenliğine zarar getirmeyecek biçimde silâhlı kuvvetlerde ve silâhlarda kısıtlamayı öngören anlaşmalar bağlanmalıdır.

- Yeni askersel blokların ve askersel grupların oluşturulması önlenmelidir.

Avrupa komünist ve işçi partileri, silâhlanma yarışının yoğunlaşmasına, askersel kışkırtmaların hızlanmasına yönelik her harekete, eyleme, davranışa kesinlikle karşı duracaklardır.

Bütün devletler ve dünya halkları için dirimsel bir önemi olan silâhsızlanma ve güvenlik sorunları çözümlenirken, bütün ülkelerin güvenliği gözönünde bulundurulmalı ve tüm devletlerin eşit haklara sahip olmaları sağlanmalıdır.

Avrupa'nın bloklara ayrılmasının önlenmesi, karamızda ve dünyada sürekli barışın ve güvenliğin sağlanmasına önemli katkıda bulunacaktır. Konferansa katılanlar, NATO'nun ve Varşova Antlaşmasının, ilk adım ola-

rak da bunların askersel örgütlerinin dağıtılmasını istemektedirler. Komünist ve işçi partileri, bu amaca ulaşılması için somut girişimlerin uygulanmasından yanadırlar.

Konferansa katılanlar, saldırganlık savaşlarına ve her biçim korkutma ve kuvvete başvurma propagandalarına son verilmesini, bunların yasaklanması gerektiğini kesinlikle belirtmektedirler.

Silâhlanma yarışına son verilmesi ve silâhsızlanmaya gidilmesi yolunda yapılan görüşmeler, alınan öneriler hakkında kamuoyuna, bütün ülkeler halklarına geniş, sürekli, düzenli bilgi verilmesi de gereklidir, zorunludur.

2.

Faşizmin kökünü kazımak, demokratik ve ulusal bağımsızlığı savunmak

İspanya'da yeni bir durum belirmiştir. Ülkede gittikçe gelişen güçlü ve dayanışmalı savaş, Avrupa'da son faşist rejimin son günleri yakın olduğunu gösteriyor.

Bugün İspanya'da egemenlik süren krallık, Frankizmin bir uzantısıdır, tüm politik tutukluların serbest bırakılmasını, sendikal ve politik hakların tanınmasını yadsıyor, ülkenin tam ve gerçek bir demokrasiye kavuşma uğrunda etkin bir savaş yürütenlere karşı kuvvet kullanılıyor. Konferansa katılanlar, baskılara hemen son verilmesini ve tüm politik tutuklu ve göçmenleri kapsayan genel affın hemen çıkarılmasını istemektedirler.

Avrupa komünist ve işçi partileri, Frankizm politikasının hangi biçimde olursa olsun sürdürülmesini sağlamak girişimlerine karşı olduklarını belirtirler ve Avrupa'da demokratik ve ilerici güçleri, demokrasi ve özgürlük için savaşan İspanya'daki anti-faşist güçlerle dayanışmalarını aktif, somut olarak yoğunlaştırmaya çağırırlar. Tüm faşist kalıntılardan temizlenmiş bir İspanya ve bu ülkenin demokratik yoldan gelişmesi Avrupa'da güvenlik ve ilerleme için gereklidir.

Avrupa komünist ve işçi partileri İspanya komünistleriyle dayanışmasını dile getirir, demokratik karşılıklı, anti-faşist ve demokratik harekette artan birlik sürecini selâmlarlar. Bu güçlerin dayanışması ve işbirliği, halk yığınlarının en yakın bir zamanda özgür ve demokratik bir İspanya yaratma savaşının temel ve ön koşullarıdır.

Konferansa katılanlar, 25 Nisan 1974'de, faşizmden kurtulan yeni Portekiz'deki ileri gelişmeleri selâmlarlar. Avrupa komünist ve işçi partileri, Anayasada saptanan, bağımsız, demokratik ve sosyalizme yönelik bir Portekiz'in kurulmasını amaç edinen komünistlerin, sosyalistlerin, Silâhlı Kuvvetler Devrimi'nin ve bütün demokratik güçlerin eylembirliğini sağ-

lama yönünde atılan her adımı destekliyorlar. Gericiliğe ve faşizm tehlikesine karşı özgürlüğü ve ilerlemeyi savunan Portekiz komünistleri ve öteki demokratlarla dayanışma içinde olduğunu bildiren Avrupa komünist ve işçi partileri, Portekiz halkının içişlerine ne biçimde olursa olsun karışılmasına kesinlikle karşı olduklarını bildirirler.

Konferansa katılanlar, Kıbrıs halkıyla dayanışmalarını dile getiriyorlar. Avrupa komünist ve işçi partileri, Kıbrıs Cumhuriyetinin bağımsızlığını, egemenliğini ve toprak bütünlüğünü öngören Birleşmiş Milletler kararlarının hemen uygulanmasını, Kıbrıs'taki bütün yabancı askerlerin hemen çekilmesini, yerlerinden sürülen Kıbrıs'lıların güvenliklerini sağlamak şartıyla evlerine dönmelerinin sağlanmasını, aynı zamanda Kıbrıs sorununun barışçıl yollardan çözülmesi için Birleşmiş Milletlerin denetiminde Kıbrıs'ta iki topluluk arasında akılcı ve yapıcı görüşlerin gerçekleşmesini isterler. Özgürlük ve eşit haklılık havası içinde gerçekleşecek böylesi bir çözüm, Kıbrıs'taki her iki topluluğun-Rum ve Türklerin yararınadır.

Konferansa katılanlar, diktatörlüğün yıkılmasından sonra, demokrasinin korunması, ülkenin bağımsızlığının güçlenmesi yönünde aktif bir savaş yürüten Yunanistan komünistleri ve bütün demokratik güçlerle dayanışmalarını belirtirler.

Konferansa katılanlar, demokratik ve yurttaşlık haklarının gerçekleşmesi ve sağlanması için savaşan Kuzey İrlanda'daki demokratik güçlerle dayanışmalarını dile getirirler.

Konferansa katılanlar, Türkiye Komünist Partisi'ne yasalık sağlanmasını kesinlikle isterler ve bu ülkenin tüm demokratik güçleriyle dayanışmalarını bildirirler.

Konferansa katılanlar, Federal Almanya'da komünistlere ve ilerici güçlere uygulanan aşağılama ve kovuşturmalara, komünistlere ve öteki demokratlara uygulanan anti-demokratik meslek yasasına karşı olduklarını belirtirler.

Demokrasi ve sosyal ilerleme için, karşılıklı güven ve dostça işbirliğine dayanan barışın ve uluslararası ilişkilerin korunması için faşizmin kökünü kazımak, onun açık ve kapalı biçimlerinde belirlenmesini önlemek, faşist ve neo-faşist terörist örgüt ve grupların örgütlenmesine ve çalışmalarına, aynı zamanda, işçi sınıfını ve öteki ilerici güçleri parçalamak amacını güden ırkçı propaganda ve eylemlere karşı savaşmak gerekmektedir. Bu amaçla, nerede ve ne biçimlerde olursa olsun, baskı ve ülkelerin içişlerine karışma yeltenişlerine karşıkoymak gerekir. Bütün Avrupa halklarının gelişmesi, barış ve sosyal ilerleme yolunda ileri adımlar atılması için bir tehlike olan tekelsel sermayenin baskı, devletin yetke ve dikta yöntemlerinin artması eğilimini önleme yolunda demokratik hakların gelişmesi ve

savunulması savaşını hızlandırmak bugün her zamankinden çok daha zorunluktur.

Konferansa katılanlar, halkların demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme yolunda yürüttükleri savaş desteklemek için yığın eylemlerini yoğunlaştırmaya çağırıyorlar.

3.

Karşılıklı yarara dayanan işbirliğini gerçekleştirmek, halklar arasında daha iyi bir anlayış ortamı yaratmak için:

Konferansa katılanlar, insanın çeşitli eylem alanlarını kapsayan işbirliğinin geliştirilmesi, halkların barış ve güvenliğinin güçlenmesine, kişinin barış, demokrasi ve humanizm ilkeleri gereğince yetiştirilmesine katkıda bulunduğu açısından hareket etmektedirler. Bunun temeli ve değişmez koşulu, her ülke halkının başına buyruk, içişlerine karışılmadan, kendi politik, ekonomik, toplumsal ve türesel sistemini seçmek ve geliştirmek, kendi tarihi ve kültürünün bütün zenginliklerini korumak ve artırmak hakkına saygılı olmasıdır.

Konferansa katılanlar, bu işbirliğinin demokratik yönde derinleşmesi için, böylesi bir işbirliğine tüm ilerici örgütlerin aktif ve canlı katılması için her şeyden önce işçi sınıfına, köylülere, aydınlara, tüm emekçilere başvuruyor.

Bu nedenle, konferansa katılanlar aşağıdaki istekler için onları savaşa çağırıyor:

– Helsinki toplantısının Sonuç Belgesinde belirlenen ilke ve anlaşmalarla uyumlu bir biçimde Avrupa devletleri arasında işbirliğinin geliştirilmesi ve güçlendirilmesi için;

– Tüm Avrupa devletleri arasında, ekonomik ve sosyal düzenleri ne olursa olsun, hak eşitliğine, her devletin ulusal egemenliğine saygı ve karşılıklı yarar temeli üzerinde, Avrupa çapında ticaretin gelişmesini frenliyen, aşağılamayı, sınırlamaları kaldıran, en elverişli koşullar uygulayan bir ticaret sistemiyle ekonomik işbirliğinin geliştirilmesi için. Bu, hem bunun sonucularına karşı emekçilerin verdikleri savaşıma, hem de Avrupa ülkelerinin ekonomik gelişmelerine uygundur.

– Her halkın ve her insanın eşit haklılığına saygılı olmak, her ülkenin egemenliğini korumak ve içişlerine karışmama ilkelerine bağlı kalmak yoluyla, insanların birbirlerine daha da yakınlaşması, aralarındaki güvenin güçlenmesi ve birbirlerini daha iyi tanıyabilmesi amacıyla, Avrupa ülkeleri ve halkları arasında kültür, bilim ve teknik, eğitim, enformasyon ve insanlar arasında ilişkiler alanında işbirliğinin geliştirilmesi için;

– Birleşmiş Milletler Örgütüncə insan hakları üzerine işlenmiş uluslararası antlaşmaların, tüm Avrupa devletlerince onaylanması ve uygulanması için; Bu, işçi sınıfının ve tüm emekçilerin sosyal ve politik hakları uğrunda yürüttüğü savaşın yararına olduğu gibi, aynı zamanda, çalışma, eğitim, konut ve sosyal hizmetler, hastalık, sakatlık ve yaşlılık durumlarında yeterli yardım hakkı için, kadınlara eşitliğin sağlanması için, toplumsal ve devlet sorunlarının çözümüne emekçilerin katılması için olan savaşın yararınadır.

– Yabancı işçilere, çalıştıkları ülkelerin işçileri gibi aynı çalışma koşulları ve eşit ücret sağlanması için; Yabancı işçilerin ve ailelerinin politik, sosyal ve kültürel hakları, bulundukları ülkelerin yurttaşlarına sağlanan eşit haklılık ilkesine dayanılmalıdır. İşçilerin Anayurdunda yurtdaşlık hakkını kullanabilmesi garanti edilmelidir.

– Ulusal azınlıklara ilişkin Helsinki toplantısının Sonuç Belgesinde yer alan görüşün bütün devletlerce yaşamda tam ve kesin olarak gerçekleştirilmesi için;

– Emekçilerin yaşam ve çalışma koşullarını olumsuz yönde etkileyen, halkların ulusal çıkarlarını ve devletlerin egemenliğini kabaca çiğneyen çok uluslu tekellerin politikasına karşı olan savaşa dayanışma gösterilmesi, savaşın desteklenmesi ve aktif yürütülmesi için;

– Kardeş kentler, üretim kolektifleri, bilim ve kültür kurumları arasında bağların yoğunlaşması için, çeşitli örgüt ve kuruluşlar arasında delegasyonlar karşılaşmalarının genişletilmesi için, turizmin geliştirilmesi için;

– Yıgınsal enformasyon araçları objektif bilgi temeli üzerinde, her yerde, karşılıklı yakınlaşmaya, haklar arasında daha iyi bir anlayış sağlamaya, güven ve işbirliği havasını güçlendirmeğe, düşüncelerin yayılmasına katkıda bulunmalıdır.

– Halklar arasında adalet, özgürlük, kardeşlik ve halklar arasında dostluğun yerleşmesini sağlayan kültür ve sanat zenginlikleri değiş-tokuşu işinin yoğunlaştırılması için; Konferansa katılanlar, bilim, kültür ve sanat alanında çalışanları, bu yönde işbirliğini geliştirmeye çağırıyorlar.

4.

Dünyada barış, güvenlik, işbirliği, ulusal bağımsızlık ve sosyal ilerleme için:

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, bütün ülkelerin eşit haklarla katılmasıyla Avrupa'da barış, işbirliği ve sosyal ilerleme savaşının dünyada politik, ekonomik ve sosyal sorunların çözümüne önemli katkısı olacağına inanmaktadırlar. Avrupa'daki olumlu gelişmeler, halkların kurtuluş savaşları, harp tehlikesine karşı savaş, dünyanın öteki bölgelerinde

de gerginliğin azaltılması, yeni sömürgecilğe ve ulusal baskının her biçimine karşı savaşmak için olumlu koşullar yaratıyor. Avrupa komünist ve işçi partileri, Helsinki'de onaylanan ilkeler doğrultusunda bütün ülkelerle ilişkilerin geliştirilmesi yönünde Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansına katılan devletlerce kabul edilen yükümlülüğe büyük önem veriyorlar.

Bunun yanı sıra bağımsızlığına yeni kavuşmuş ülkeler haklarının emperyalizme, baskı ve sömürünün her biçimine karşı, hakların çıkarlarına uygun olan yeni uluslararası ekonomik düzen uğrunda savaşı, dünya ilerici dönüşümler için büyük önem taşımakta ve Avrupa halklarının barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleme uğrunda savaşına güçlü bir destek olmaktadır.

Konferansa katılanlar, halkları aşağıdaki istekler uğrunda savaşa çağırıyorlar:

- Harp ocaklarının görüşmeler yoluyla ortadan kaldırılması, varılan anlaşmaların titizlikle uygulanması, herşeyden önce, İsrail askerlerinin 1967'de elegeçtikleri Arap topraklarından çekilmesini, Orta Doğuda sorunun eksiksiz ve adaletli bir biçimde, Filistin halkına ulusal devletini kurma hakkını, bu yasal hakkı sağlayan, bu bölgedeki tüm devletlerin ulusal bağımsızlığını, güvenliğini ve toprak bütünlüğünü garanti eden biçimde çözülmesi. Avrupa komünist ve işçi partileri Orta Doğu halklarının içişlerine dışardan karışılmasına karşıdır.

- Saldırı harplerinin demokratik ve barışçıl gelişmesi için savaşan Viyetnam, Laos, ve Kamboç halklarının ilerde de desteklenmesi.

- Angola Halk Cumhuriyeti hükümeti ve halkının, ulusal bağımsızlığı güçlendirme ve ilerleme yolundaki çabalarını desteklemek.

- Faşist cuntanın zindanlarında çürütülen tüm Şili yurtseverlerinin ve demokratlarının serbest bırakılması, Şili halkının Şili'de insan hakları ve demokratik özgürlük uğrunda yürüttüğü savaşın desteklenmesi, açılan uluslararası kampanyanın yoğunlaştırılması, Uruguay'da, Paraguay'da, Guatemala'da ve öteki Latin Amerika ülkelerinde komünistlere ve demokratlara uygulanan terör ve baskılara hemen son verilmesi.

- Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin, dıştan hiç bir karışmasız, iki Kore'nin barışçıl, demokratik yoldan birleşmesi uğrunda savaşın desteklenmesi.

- Arap, Güney Afrika, Namibiya ve Zimbaba halklarının emperyalizme karşı savaşını, sömürgecilğe ve ırkçılığa karşı tüm savaşçıları, bütün saldırıya uğrayanların savaşını desteklemek.

Birleşmiş Milletler Örgütünün ırkçı rejimlere karşı aldığı ticaret ambargosu kararlarının titizlikle uygulanması, bütün devletlerin Güney Afrika Cumhuriyeti'yle ilişkilerini kesmesi ve en başta bu ülkeye silâh satışının durdurulması.

Uluslararası ilişkilerin demokratikleştirilmesi ve tüm halklar için eşitlik ve karşılıklı yarara dayalı uluslararası işbirliğinin geliştirilmesi, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler arasındaki derin farkların ortadan kaldırılması, emperyalizm ve yeni sömürgecilikten kurtulmuş uluslararası bir topluluğun oluşması için yürütülen savaşın önemli amaçlarındanıdır. Böylesi bir topluluk, tüm ulusların tam bağımsızlığını ve insanlığın tüm sorunlarının çözümüne, bu ulusların aktif olarak katılmasını sağlayan ilkelere dayanmalıdır.

Barışın sağlanması, uluslararası anlaşmazlıkların adaletli biçimde çözümlenmesi, güvenliğin güçlenmesi ve silâhsızlanma yönünde somut adımlar atılması için, geniş bir uluslararası işbirliği gitgide kaçınılmaz olmaktadır. Bu işbirliği, yeni ve uluslararası adaletli ekonomik ilişkiler kurulması için de gereklidir. Böyle bir işbirliği, dünyada açlığın ortadan kaldırılması, okur-yazarsızlığın giderilmesi, çevrenin korunması, hava ve deniz kirlenmesinin önlenmesi, yeni enerji kaynaklarının yaratılması ve kullanılması, doğal afetlerin sınırlandırılması, en tehlikeli hastalıkların önlenmesi ve sağaltılması gibi karmaşık ve önemli sorunların çözümüne de yardımcı olabilir.

Bu da sömürgeciliğin ve yeni-sömürgeciliğin ortadan kaldırılmasını; yeni bir uluslararası ekonomik düzenin yaratılmasını; en geri kalmış ülkeler başta olmak üzere, tüm ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişimi için koşullar sağlanmasını; gelişmekte olan ülkeler halklarının, kendi ülkeleriyle gelişmiş ülkeler arasındaki farkları ortadan kaldırmaya yönelik çabalarını destekliyecek, geniş bir uluslararası işbirliğinin örgütlenmesini; bütün hakların, ulusal zenginliklerinden özgürce yararlanma haklarının kısıtsız sağlanmasını; tüm devletlerin, çağdaş bilimsel-teknik kazanımlarından yararlanabilmesini, hammadde, tarımsal ürün ve endüstri malları fiyatları arasında adaletli, bir uyum sağlanmasını; ticaret ilişkilerinin her tür yapay engel ve ayrımların ortadan kaldırılmasıyla geniş çapta geliştirilmesini gerektirmektedir. Avrupa ülkeleri, bu amaçlara ulaşılmasına büyük katkıda bulunabilirler.

Sosyalist ülkeler, bloklar dışı ülkeler hareketi, gelişmekte olan ülkelerin devrimcileri ve ilerici güçleri, işçi hareketi ve demokratik akım, uluslararası alanda adalet ve eşitlik temeline dayalı, yeni tip politik ve ekonomik ilişkilerin yerleşmesi için savaşmaktadırlar. Çağımızın bir zorunluğu olan bu savaşa, kapitalist ülkelerde, her geçen gün daha geniş ekonomik ve politik çevreler katılmaktadır. Bu tip ilişkiler, barış, yumuşama ve dünyada sosyal ilerleşmeye davasına yaramakta, Avrupa işçi sınıfının, halk yığınlarının çıkarlarına tümüyle uymaktadır.

Konferansa katılan komünist ve işçi partileri, Birleşmiş Milletler Örgütünün, uluslararası sorunların, tüm devletlerin eşit haklarla katılması yoluyla çözümlenmesinde, devletler arasında işbirliği ve karşılıklı anlayış ilişkile-

rinin geliştirilmesinde, dünya güvenliğinin güçlenmesi ve sürekli barışın sağlanmasında oynadığı role, büyük önem verilmektedir.

Konferansa katılanlar, Avrupa'da tüm emekçileri, demokratik ve barışsever güçleri, özgürlük ve bağımsızlığını savunan tüm haklarla dayanışmayı güçlendirmeye yönelik yeni çaba ve girişimlerde bulunmaya çağırılmaktadırlar. Bu, hakların ulusal ve sosyal eşitlik haklarının kazanılmasında çok önemli bir etken, dünyada barış, güvenlik ve sosyal ilerleyiş davasına önemli bir katkısı olacaktır.

Konferansa katılanlar, savundukları ereklere ulaşılması, Avrupa'nın bir barış, güvenlik, işbirliği ve sosyal ilerleyiş kararına dönüşmesinde önemli bir ilerleme olacağı kanısındadırlar. Bu nedenle, konferansa katılanlar emekçilerin sınıfsal çıkarlarına olduğu gibi, her halkın ulusal çıkarlarına, insanlığın ilerlemesi yararına uygun, elle tutulur sonuçlar almak için, yumuşama sonucunda yaratılan olanaklardan yararlanmaya kararlı olduklarını vurguluyorlar.

Konferansta temsil edilen komünist ve işçi partileri, barış, güvenlik ve sosyal ilerleyiş savaşında verimli bir işbirliği sağlamak amacıyla, tüm demokratik güçlerle, bunların özgürlük ve bağımsızlıklarının korunması temelinde, yapıcı bir söyleşi kurulmasından yanadırlar. Bu partiler, işçi sınıfını, köylülüğü, orta tabakaları, bilim ve kültür temsilcilerini, kadınları, gençleri, tüm ilerici, demokratik, barışsever güçleri ve partileri, demokratik yığın örgütlerini, karamızdaki tüm ulus ve halkların barışçıl geleceği ve serilip serpilmesi uğrunda çabalarını artırmaya çağırırlar.

Faşizm üzerinde kazanılan büyük utkudan bu yana otuz yıldan fazla bir zaman geçti. Avrupa'nın kalıcı bir barış kararına çevrilmesi, bu utku uğrunda savaşanların, canlarını verenlerin anısına dikilecek en güzel an olacaktır. Berlin Konferansına katılan komünist ve işçi partileri, görüşmelerde saptanan büyük ereklere gerçekleşmesi, tüm halkların çıkarlarına uygun olacağı, yeryüzünde barış, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm davasına önemli bir katkıda bulunacağı kanısındadırlar.

Sosyalizmin kurulmasında önemli aşama

Yumjagin Sedenbal

*MDHP Merkez Komitesi Birinci Sekreteri
ve MHC Büyük Halk Huralı Prezidyumu Başkanı*

Moğolistan halkının ateşli devrimci Suhe Bator'un öncülüğündeki en iyi evlâtlarının, memleketimizi sosyal ilerleme yoluna yönelttikleri günler üzerinden 50 yıl geçmiş bulunuyor. Cumhuriyetimiz emekçilerinin bu elli yıl içindeki tarihsel kazanımları, Moğolistan Devrimci Halk Partisi tarafından seçilen yolun doğru olduğunun inandırıcı kanıtıdır. Bu kazanımlar utkudan utkuya ulaşan Marksizm-Leninizm fikirlerinin üstün gelmekte olduğunu ortaya koyuyor. Kapitalizmi atlayarak sosyalizme geçiş, halkımızın geçtiği yolun toplumsal-tarihsel tanımıdır. MDHP bu yolu ilk açandır. Bu nedenle, bizler, partimizin tüm eylemine, Moğolistan halkının selâmeti uğrunda bütün çalışmalarına, toplumu devrimci temeller üzerinde yeniden kurma deneyi hazinesine katkımız gözüyle bakıyoruz. Biz Moğolistan komünistleri, ilkönce bunda, memleketimizin deneyinin enternasyonal önemini görüyoruz. 14–18 Haziran 1976 günlerinde yapılan MDHP XVII. Kongresinin uluslararası önemini de bunda görüyoruz.

Geçtiğimiz beş yıl içinde Moğolistan halkının özverili çalışması, sosyalizmin maddi-teknik temelini kurma yönünde partimizce belirlenen program ödevlerinin gerçekleştirilmesinde memleketimizin bir büyük adım daha atmasına olanak verdi. Bütün halkça görüşülmek üzere kongreden önce yayımlanan «MHC'nde halk ekonomisi ve kültürün 1976–1980 yılları dönemi gelişmesinin ana doğrultuları» başlıklı MDHP MK belgesi, cumhuriyetimizde komünistler ve bütün emekçiler tarafından oybirliğiyle onaylandı. Bu tarihsel belgenin memleketimiz emekçileri tarafından aktif biçimde görüşülmesi, altıncı beşyıllık plân ödevlerini başarıyla yerine getirmek üzere girilen topyekûn sosyalist yarışı ve yurtsever hareketler, memlekette parti kongresinin esinlediği büyük politik atılımın ve emek şevkinin parlak kanıtı oldu. İşçi sınıfı, kooperatif üyesi köylüler, halk aydınları ve bütün Moğolistan emekçileri, kongrece onaylanan plânları kendi yaşamsal dâvaları olarak, yaşamsal çıkarlarına cevap veren program olarak benimsediler.

Dünya devrimci hareketinin ayrılmaz bir parçası ve sağlam halkası olan partimizin tüm XVII. Kongre çalışması, uluslararası işçi ve komünist hareketinin güvenilir silâhı olan proletarya enternasyonalizminin bayrağı altında geçti. Son yıllarda ulaştığımız ne varsa hepsi, partimizin dış politika hattıyla, Sovyetler Birliği ile kardeşçe ilişkileri derinleştirmeye

yönelik değişmez hareket hattımızla, diğer sosyalist ülkelerle işbirliğini genişletme hattımızla sıkı sıkıya bağlıdır. Biz bütün devrimci güçlerin birliğini sağlamlaştırmak, barışı ve halklar arasında dostluğu güçlendirmek için sürekli ve sapmasız bir eylem gösteriyoruz. MDHP her zaman ardıcıl enternasyonalistlerin partisi olmuştur ve olmaya devam edecektir.

Kongremize 60 komünist ve işçi partisi ile devrimci demokratik hareket birliklerinin temsilcileri katıldılar. Bu katılım partimizin tarihinde bu konuda ulaşılan en büyük sayıdır. Bu geniş katılım da, Moğolistan Devrimci Halk Partisinin uluslararası saygınlığının arttığı ve enternasyonal mevzilerinin daha fazla güçlendiğinin inandırıcı kanıtıdır ve bizim deneyimizin ne geniş ölçüde tanındığını göstermektedir. Dostlarımızın ve fikir ortaklarımızın XVII. Kongremizdeki konuşmaları, MHC komünistleri ve emekçileri ile sayısız görüşmeleri, cumhuriyetimizin birçok yurttaşının bütün kıtalarda çağdaş devrimci hareketin ne kadar çeşitli ve zengin olduğunu daha açık ve daha derinine kavramasına olanak verdi ve halkımıza sınıf kardeşleriyle, ortak savaşım omuzdaşlarıyla ateşli dayanışmasını bir kez daha dile getirme fırsatı kazandırdı.

1.

Beşinci beşyılığın esas sosyal-ekonomik ödevlerini başarıyla yerine getirme sonucu olarak, MHC sosyalizmi kurmada bir aşamaya girdi. Bu sonuca her şeyden önce MDHP'nin eylemi sayesinde ulaşıldı. «Ekonomi, parti çalışmasının esas cephesidir» sloganı bütün memleketin hayatında sonuç belirliyen bir rol oynadı.

Partinin XVI. Kongresince belirlenmiş olan toplumsal üretimi artırma ödevleri fazlasıyla yerine getirildi. 1971–1975 yıllarında toplam toplumsal hasıla % 44,5, ulusal gelir % 38 arttı (dördüncü beşyılıktaki bu artış % 23 kadardı). Toplumsal emeğin üretkenliği 1971–1975 döneminde % 25 yükseldi ve üretilen ulusal gelirde artışın dörtte üçünü sağladı. Toplumsal üretimde yüksek artış tempolarının yanısıra, halk ekonomisinin en önemli kollarının gelişmesinde belirli nitel değişimler sağlandı.

Son üç beşyılık plân dönemleri boyunca, Sovyetler Birliği'nin ve diğer kardeş sosyalist devletlerin parasal ve teknik yardımlarıyla sanayide büyük sermaye yatırımları yapıldı. Bunlar artık gözle görülür meyvalar veriyor. 1971–1975 yılları döneminde sanayide genel üretim hacmi % 55,2, köy ekonomisinde % 26,7 büyüdü. Sanayimiz şimdi, tüm toplumsal üretimin hemen hemen % 40'unu, köy ekonomisi ile sanayide toplam safi üretimin de % 52'sini oluşturuyor. Bu göstergeler memleketin endüstriyel gelişme yolunda güvenli bir adım attığını kanıtıyor.

Geçen beşyılık döneminde köy ekonomisi emekçileri de önemli başarılar elde ettiler. Sığır ve davar sayısında 1,8 milyon baş artış oldu; yem

üretimi 2 defa arttı, yıllık ortalama hububat üretimi $\% 47$, patates ve sebze $\% 40$ yükseldi. Köy ekonomisi birlikleri ve devlet tarım işletmeleri örgütsel-ekonomik bakımdan epeyce güçlendiler. Köy ekonomisi birliklerinin parasal gelirleri 1,5 defa çoğaldı, devlet tarım işletmeleri ve köy ekonomisi birliklerinin esas üretim fonları 1,6 defa arttı.

Altıncı beşyıllık program hükmü olarak, Moğolistan'ın en yakın gelecekte endüstriyel-tarımsal bir ülke haline getirilmesine ilişkin büyük kapsamlı sorunların çözümü dönemi olacaktır. Genel toplumsal hâsıla hacminin $\% 40-44$ artırılması öngörülmüyor. Ulusal gelirden ve toplumsal üretimde artış hızının, 1971-1975 yıllarında ulaşılan göstergeleri bir hayli aşması gerekiyor. Altıncı beşyıllık ödevlerinin yerine getirilmesi sonucunda, sanayi, halk ekonomisinin daha büyük ölçüde öncü kolu haline gelecektir.

Biz bu ödevin yerine getirilmesinde, kardeş ülkelerin yardımıyla kurulmuş olan sanayi kuruluşlarından proje kapasitelerinin bütünüyle yararlanmaya özel bir önem veriyoruz. Genel sanayi üretiminin üçte birinden fazlasının yeni kurulan üretim kapasitelerinden elde edilmesini öngörüyoruz. Yeni beşyıllığın en önemli sorunlarından biri sanayi mallarında kalitenin yükseltilmesidir. Maddi-teknik ikmal işlerini yetkinleştirme, artış halindeki emek rezervlerini rasyonel olarak kullanma, işçilerin vasıflarını yükseltmek, özellikle genç kuşağa emeği benimsetmek ve mesleksel yönelim kazandırmak üzere etkin bir sistem meydana getirme tedbirleri kalitenin yükseltilmesi sorununun çözümüyle sıkı sıkıya bağlıdır. Bu problemin önemini belirtmek için birkaç rakam vermek yeterlidir. Son beş yılda halk ekonomisi alanında çalışanların sayısı $\% 16$ arttı; 1941-1975 yılları arasında işçi ve hizmetli sayısı aileleriyle birlikte 10 misline çıktı. Böylece, nüfus yapısı içinde bunların oransal payı $\% 11$ 'den $\% 58$ 'e yükseldi.

MHC'nde halk ekonomisi ve kültürün 1976-1980 yılları gelişmesine ilişkin beşyıllık plânda öngörülen ödevler, EYK üyesi devletlerle daha sıkı ikili ve çokyanlı planlı eylem koordinasyonu temeline dayanılarak belirlenmiş bulunuyor. Bundan ötürü, bu ödevlerin yerine getirilmesi, kardeş ülkelerle ekonomik işbirliği ve entegrasyonun daha fazla derinleştirilmesiyle kopmaz biçimde bağlıdır. Bu işbirliğinde şimdiki aşamanın temeli, sosyalist ekonomik entegrasyon komple programıdır. Bu program, başlıca, sanayi bakımından daha gelişkin EYK üyesi ülkelerin özel tedbir ve eylemlerle Moğolistan'a yardım etmelerini öngörmektedir.

Sovyetler Birliği ve diğer kardeş sosyalist ülkeler bize elverişli koşullarla kredi veriyor, Moğol ihracat mallarını teşvik edici fiyatlarla alıyor, mineral hammadde kaynaklarımızın bulunmasına ve endüstriyel yönde işletilmesine destek oluyor, bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılmasına ve bilim kadrolarını eğitime yardım ediyorlar. Bütün bunlar, Moğolistan Halk Cumhuriyetinin ekonomik potansiyelinin hızla yükseltilmesine ve bu

potansiyel düzeyinin diğer sosyalist ülkeler düzeyiyle yavaş yavaş eşitlenmesine katkı oluyor.

Memleketimizin hızla gelişmesinde Sovyetler Birliği'nin kardeşçe yardımının olağanüstü elverişli koşullar yarattığını özellikle belirtmemiz gerekir. 1971–1975 yıllarında Sovyetler Birliği'nin ekonomik ve teknik destek ve yardımıyla 150 kadar çeşitli yapı kuruldu ve eyleme geçirildi. Yeni beşyıllık döneminde cumhuriyetimize SSCB ekonomik yardımı önceki beşyılığa kıyasla iki misline çıkarılacaktır. Bu yardım sayesinde, memleketimizde yeni sanayi işletmeleri, yüksek verimli devlet tarım ve hayvancılık çiftlikleri kurulacak, büyük ölçüde işlenmemiş toprak işlenir hale getirilecek, kültür ve kamu hizmetleri merkezleri meydana getirilecektir.

Erdenet'te Moğol-Sovyet maden-değerlendirme kombinası yapıcılığı, sosyalist ekonomik entegrasyon komple programını hayata geçirmenin kayda değer bir örneğidir. Bu kuruluşun varlığı ve çehresi bugün memleketimizin ne gibi sorunları çözmekte olduğunu iyice gösteriyor. Erdenet'te, dünyadaki ilk on türdeş ve boydaşı arasında yer alacak olan en büyük bakır ve molibden çıkarımı kompleksi kuruluyor. Bu kuruluşun meydana getirilmesi, memleketimizde sanayi potansiyelinin daha fazla büyümesine, memleketin ihraç kaynaklarının artmasına yardım edecek, bu bölgedeki zengin doğal kaynakların işlenmesi yönünde geniş perspektifler açacak ve yakın bölgelerin komple ekonomik gelişmesi için olanaklar yaratacaktır.

Erdenet'teki kuruluş yalnız ekonomik değil, aynı zamanda çok büyük bir sosyal-politik önem taşıyor. Burada artık yeni bir yüksek vasıflı ulusal işçiler öbeği oluşuyor, enternasyonal bir üretim kolektifi meydana geliyor. Bütün birlik cumhuriyetlerinden altı bin kadar yüksek vasıflı işçi ve mühendisin oluşturduğu Sovyet dostlarımız, yalnız yeni kuruluşlar meydana getirmek ve şehri kurmakla kalmıyor, bir yandan düne kadar hayvancılık ve tarımla uğraşmış olan binlerce genç erkek ve kıza da yetiştiriyor, zorlu mesleklere hazırlıyor. Sovyet uzmanları, sınıfsal metaneti, enternasyonalizm ruhunu, öncü işçilere özgü disiplini, emekseverliği ve diğer yüksek moral-politik nitelikleri simgeliyorlar. İki yıl öncesine kadar ıssız bir yer olan Erdenet bölgesinin, bugün, 170 kilometrelik demiryolu hattı, 160 kilometrelik şosesi, 400 kilometreyi bulan yüksek gerilim elektrik hatları, su tesisatı, konut blokları, okulları ve çocuk yuvalarıyla modern bir şehrin meydana gelmekte olduğu büyük bir yapıcılık şantiyesine dönüşmüş olmasında şaşılacak bir şey yoktur.

Tek sözle «Erdenet» memleket basın, radyo ve televizyonunda en popüler ad oldu. Bu da yasal bir şeydir. Zira bugün partinin ve halkın en önemli düşünce ve eylemleri bir odak noktası gibi bu sözcükte yoğunlaşıyor. Bu sözcük, bizim sanayileşmede ilerleme emelimizi, memleket halk ekonomisinde bilim ve tekniğin çağdaş ulaşımını uygulamaya geçirme çabalarımızı yansıtır, partinin yeni sosyalist toplum emekçisini, yeni

insanı eğitip yetiştirme azmini simgeliyor. Moğolistan Halk Cumhuriyeti'nin kesinlikle benimsediği siyaset hattı, yani Sovyetler Birliği'yle her bakımdan yakınlaşma, sosyalist topluluk ülkelerinin ekonomik yaşamında daha fazla enternasyonalleşme yolu bu sözcükte ifadesini buluyor.

MDHP XVII. Kongresinin açılmasından üç gün önce ve kongre şerefine, Erdenet dağı üzerinde, zengin bakır ve molibden yataklarının işlenmeye başlandığını müjdeliyen patlama sesi çok mutlu bir olayı simgeledi. Bu barışçıl patlama, Moğolistanın şimdi yaşamakta olduğu aşamayı, bunun özlüğünü (nitelik, yer ve zaman bakımından) en parlak biçimde dile getirdi.

2.

MDHP'nin ekonomi politikasının ana ödevi, MHC sosyal-ekonomik gelişme plânlarını hazırlamada çıkış noktamız daima insanın giderek artan çokyanlı gereksinmelerini karşılamak oldu ve oluyor.

Moğolistan Halk Cumhuriyeti bugün Asya'da halkın maddi ve kültürel yaşam düzeyi bakımından en önde gelen ülkelerden biridir. Emekçilerin genliğini artırma yönünde, geçen beşyılıktaki gerçekleştirilen önemli tedbirler sonucu olarak, insan başına reel gelir (geniş tüketim malları perakende fiyatları ve hizmet tarifeleri değişmemek ve bir yere kadar da azaltılmak koşuluyla) % 17 kadar arttı. İnsan başına yıllık et ve etli mamuller tüketimi şimdi 104,4 kg., süt ve sütlü mamuller tüketimi 168 kg., un ve unlu mamuller tüketimi 118,1 kg. dolayındadır. Perakende mal alışverişi hacmi geçen beşyillik dönemde % 32 büyüdü. Kumaş, giyim eşyası, ayakkabı, uzun süre kullanımlı eşya ve bu arada radyo, buzdolabı, çamaşır makinesi, elektrik süpürgesi, motosiklet vb. satışlarında yıldan yıla büyük bir artış görülüyor.

Şimdi her 10 bin kişiye (94'ü üniversiteli, 186'sı orta özel ve mesleksel-teknik okullar öğrencisi olmak üzere) 2511 öğrenci düşüyor. Yine bu 10 bin kişi için 20 doktor ve 98 hasta yatağı vardır.

Yeni beşyillik plân, halkın maddi refah düzeyini daha fazla yükseltmek üzere geniş bir tedbirler sistemi öngörüyor. Bu cümleden olarak, düşük ücretli işçi ve memur aylıklarının artırılması, işçi ve memurların genel kazanç vergisinden bağışık tutulmaları, köy ekonomisi birlikleri üyelerine de devletçe emekli aylığı bağlanması düşünüyor. Parti, konut yapıcılığını 1,8—1,9 defa artırarak halkın barınma koşullarını daha da iyileştirme, kamu servisi merkezleri örgüsünü genişletme ve köy okullarında öğrencilerin % 60'ını kapsayacak yeni yurtlar kurma gibi büyük sosyal problemleri çözmeyi hedef tutuyor.

Biz, sosyalizm kuruluşu boyunca insana gösterilen özenin sadece maddi

gereksinimleri gidermekle sınırlanamıyacağını gayet iyi anlıyoruz. Partimiz yaşam düzeyi ve yaşam tarzına ilişkin sorunların çözümünde tüketimci yaklaşımdan daima uzak kalmıştır ve uzak kalıyor. Biz sosyalist yaşam tarzını yerleştirme ve pekiştirme savaşımını, ideolojik-politik eğitimde, emek ve ahlâk eğitiminde birliğin en uygun ve yararlı biçimi sayıyoruz.

MDHP XVII. Kongresi, sosyalist yaşam tarzını tamamen yerleştirmeyi, sosyalizm kuruluşunda şimdiki aşamanın ana ödevlerinden biri olarak ortaya koydu. Bu da anlaşılır şeydir. Zira sosyalist toplumda, sözün tam anlamıyla, «sosyalist yaşam tarzı» kavramının çerçevesi dışında kalan bir tek yaşamsal eylem alanı yoktur. Bu yaşam tarzı, insanoğlunun beraber yaşamının gittide gelişen en yüksek biçimidir. Sosyalist yaşam tarzının gelişmesi ve ardıcıl olarak yerleşmesi, feodalizmden sosyalizme geçişi, başarmış olan Moğolistan için büyük bir önem taşıyor. Memleketimizde, geçmişin kalıntıları ekonomide, yaşamda ve insanların bilincinde hâlâ hissediliyor. Yeni yaşam tarzı için savaşım, üretim güçlerini geliştirmede ve sosyalist üretim tarzını güçlendirmede ulaşılan düzeye dayanıyor. Bu savaşım, doğrudan doğruya sosyalist üretim ilişkilerini yetkinleştirme ve yeni insanı eğitime isteminden ileri geliyor.

Sosyalist yaşam tarzının ana çizgilerini, kendi anlayışımıza göre, şöyle sıralıyabiliriz: Toplumun selâmeti için özveriyle çalışmak; memleketin toplumsal-politik yaşamına aktif olarak katılmak; yüksek bilinçli bir toplum ve emek disipliniyle, kolektifin ve toplumun üyesi bir emekçi olarak sosyalist yurdun gelişmesine katkı bakımından sorumluluk duygusuyla hareket etmek; proletarya enternasyonalizmi prensiplerine, Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkeler halklarıyla dostluk ve kardeşliğe sadakat göstermek; burjuva ideolojisine ve her soydan ve boydan oportünizme karşı amansız davranmak; yüksek moral niteliklere sahip olmak, sosyalistçe yanyana beraberlik normlarına uygun hareket etmek; toplumun üyeleri olarak gerçek kolektivizmi ve yoldaşça yardımlaşmayı sürdürmek; topluma ters düşen olay ve davranışlara karşı amansız bir savaşım yürütmek ...

Toplumun insana özen göstermesi, maddi ve kültürel yaşam düzeyinin sistemli olarak yükseltilmesi sosyalist yaşam tarzını yerleştirmenin sağlam maddi temelidir. Çeşitli emekçi katmanlarının özelliklerini dikkate alan politik eğitimde, emek ve ahlâk eğitiminde birliğin sağlanması da sosyalist yaşam tarzını yerleştirmenin ideolojik temelini oluşturmaktadır.

XVII. Kongre, parti ve devlet örgütlerinden, sendikalar birliğinden, Devrimci Gençlik Birliği'nden ve diğer toplumsal örgütlerden, sosyalist yaşam tarzının bütün toplumumuz üyeleri için kural olarak, «sosyalistçe çalışalım, okuyalım ve yaşayalım» prensibinin simgesi olarak yerleşmesi için başlıca dikkati tüm örgütsel ve eğitimsel çalışmalar üzerinde yoğunlaştırmalarını istedi.

Emek kolektifi, halk ekonomisinin ve kültürün bütün kollarında bu sorunun çözümü için dayanak ve ortam oluyor. Bugün büyük bir memnuniyetle söyleyebiliriz ki (bunu kongre de saptamış bulunuyor), emek kolektiflerimizin bilinç ve girişim düzeyi bir hayli yükseliyor. Bu sürecin memleketimiz için çok büyük bir önemi vardır. Zira yeni toplum kuruluşunun en soylu ve en karmaşık sorunları emekçi yığınlarının yaşamsal davası haline geliyor.

Bugün bütün halkı kapsayan sosyalist yarışında, karşılık ve kişisel plânlara yükümlenen, yarış sözleşmeleri imzalayan emek kolektifleri sayısı gitgide artıyor. Milyoner ekipler, örnek sürü çobanları, üretim öncüleri, plânları fazlasıyla yerine getirenler hareketleri yaygınlaşıyor. En iyi koyun kırkımı ustaları ve en iyi traktöristler arasında yarışmalar örgütleniyor.

Bütün bunların bizim için tarihsel bir önemi vardır. Çünkü bunlar yalnız plânlara başarıyla yerine getirilmesine yardımcı olmakla kalmıyor, aynı zamanda (önemli olan da budur) yeni emek kolektifinin oluşması için, sosyalist toplumun yeni insanın eğitimi için çok büyük bir katkı oluyor.

3.

Moğolistan Devrimci Halk Partisi, XVII. Kongresini, sınıksız birlik ve dayanışmalı olarak, daimi desteğini gördüğü halkla kopmaz biçimde bağlı olarak yaptı. Önceki kongreden beri komünistlerin genel sayısı % 15,3 arttı. Bugün partinin sosyal bileşimi şöyledir: İşçi % 31,3, köy ekonomisi birlikleri üyeleri % 19, memurlar ve aydın temsilcileri % 49,7. Partiye yeni alınanların % 80'i işçiler, köy ekonomisi birlikleri üyeleri ve halk ekonomisi uzmanlarıdır. Kadın komünistler halen partinin bütün bileşiminin % 24,2'sini, yeni alınanların da yaklaşık üçte birini oluşturuyor. Yeni alınanların % 60'ından çoğu 30 yaşına kadar olan gençlerdir.

Bugünkü genç kuşak, bizim gençlerimiz, Moğolistan'da sosyalizm kuruluşunu gerçekleştirenlerin en kalabalık birliğini oluşturuyor. Bunların en iyi temsilcileri yeni ve taze güç olarak ve boyuna artarak partimizin saflarına giriyorlar. Parti buna büyük bir önem veriyor. Merkez Komitesi XVII. Kongreye partiye girmede yaş haddinin 20'den 18'e indirilmesini önerdi. Kongre bu öneriyi onayladı. Bu tamamen yasal bir olaydır. Kongrede, birçok sözcü, pratik politik ve örgütsel eylem okulundan geçip gelmiş olan yetenekli genç işçilerin yönetim katlarında görevlendirilmesi gerekliliğini belirtti. Aynı sözcüler, parti örgütlerinde, devrimci gençlik birliğinde ve diğer toplumsal ve aynı zamanda devletsel örgütlerde, yetişmekte olan gençliği eğitime çalışmalarını kesinlikle iyileştirilmesini istediler.

MDHP MK XI. Plenumu'nda (1976) yoz toprakların yeni bir kesiminin işlenmesi kararlaştırıldı. Gençlik, okullar ve askersel kıta kolektiflerinin sayısız mektuplarını dikkate alan Devrimci Gençlik Birliği (DGB) Merkez Komitesi, bu işi DGB'nin öncülük yapma arzusuyla Parti MK'ne başvurdu.

Komünistler bu girişimi hararetle desteklediler. Partimiz, sosyalizm kuruluşunda şimdiki ve gelecekteki başarıların, gençliğin aktifliğine ve komünist ideallere sadakatine büyük ölçüde bağlı olduğu düşüncesiyle hareket etmektedir.

Moğolistan Devrimci Halk Partisi sosyalizm kuruluşunu yönetmeye ilişkin çokyanlı eylemde gereken deneye sahip bulunuyor. Partimiz, gücünden ve tuttuğu siyaset hattının doğruluğundan emin olarak, hayatın karşımıza çıkardığı ödevlerin ve problemlerin karmaşıklığını ve bunların başarıyla çözüme kavuşturulmasında kendisine düşen sorumluluğu da derinden derine kavıyor. Kongremizin çalışma tarzını, yüksek ilkesellik ve eylemsellik, başarıları itidalle ve bilgece değerlendirme, yetersizlikler ve kullanılamayan olanaklar üzerinde özeleştirisel çözümleme, yöneticiler de dahil, herkese yönelik bir partisel titizlik, verilen ödevde sorumluluk duygusuyla yaklaşım olarak özetleyebiliriz. Bu, hayatın, çetin savaşımın sınavından geçmiş, yeni toplumu kurma deneyiyle doğrulanmış Leninci partisel çalışma tarzıdır. Kongremiz, bu çalışma tarzını kılavuz edinerek, parti saflarının örgüt bakımından güçlenmesi için yeni tedbirler belirledi; komünist adının daha da yüceltilmesi, parti örgütlerinin savaşım yeteneğinin artırılması, ekonomiyi ve kültürü yönetme düzeyinin yükseltilmesi ve metotların yetkinleştirilmesi, yığınlar arasında örgütsel ve politik çalışmanın iyileştirilmesi çağrısında bulundu.

Partimiz, sosyalist demokrasinin geliştirilmesi, komünistlerin ve bütün emekçilerin aktifliğinin artırılması, toplum yönetimine bunların reel olarak katılımının sağlanması üzerinde büyük bir dikkatle duruyor. Moğol komünistleri, sosyalist devletin ekonomik-örgütsel ve kültürel-eğitimsel işlevinin artırılmasıyla ilgili olarak, yersel emekçi hurallarının (şûralar) haklarını genişletmeyi ve halk vekillerinin eyleminde hukuksal temeli yetkinleştirmeyi önemli bir ödev sayıyorlar. Bu yönde, çeşitli dairelerin eylemini, özellikle emekçilere sosyal-yaşamsal ve kültürel hizmetleri iyileştirme, devlet yönetim cihazının işleminde kıvraklık, etkinlik ve kültürü artırma sorunlarının ön plânda dikkate alınması gerekiyor.

Demokrasinin genişletilmesi ve derinleştirilmesi sosyalist yasallığın güçlendirilmesini gerektiriyor. Son yıllarda çıkarılan yeni iş kanunu ve yeni medeni kanun, topraktan yararlanma, avlanma, orman ve sular kanunları işte bu amaca hizmet ediyor. Bunlar devletimizin sosyal-sınıfsal özülüğünü yansıtıyor.

Partimize göre, Moğolistan sendikaları ve devrimci gençlik birliği, kadın örgütü ve diğer toplumsal örgütlerin rolünü yükseltmek, emekçilerin sosyalizm kuruluşuna ve toplum yönetimine katılımını canlandırmak, bunların giderek artan mânevi ve kültürel-yaşamsal gereksinmelerini gidermek, kanunla belirlenmiş hakları gerçekleştirmek ve çıkarları savunmak sosyalist demokrasiyi geliştirmenin önemli dayanağıdır.

Memleketimizde hüküm süren politik yükseliş atmosferine, halkın çalışma şevkine ve heyecanına, MDHP'nin tuttuğu siyaset hattının bütün toplum tabakaları tarafından tamamen onaylanıp desteklenmesine partinin ideolojik eyleminin sonuçları da yansıyor. Bir yandan çağdaş durum da bu alanda yeni istemler ileri sürüyor. MDHP XVII. Kongresi, memleketin sosyal-ekonomik gelişmesi programını gerçekleştirmede ideolojik çalışmayı, kökten iyileştirmenin özellikle büyük bir önemi olduğunu belirtmiş bulunuyor.

Bizim bu alandaki birincil ödevimiz, Marksist-Leninist teoriyi yaratımla benimsemeye yönelik politik eğitimin niteliğini ve teorik düzeyini yükseltmek; yeni insanı, yaratıcı, yurtsever ve enternasyonalist insanı oluşturmayı amaçlayan yığınsal-eğitimsel çalışmayı yetkinleştirmek; sosyalist kuruluşta ve emekçilerin komünist eğitiminde edebiyat ve sanatın rolünü yükseltmektir.

Sosyal-ekonomik plânlarımızın ideolojik özlüğü, partinin ve halkın düşüncelerini bir bütünde birleştirmeyi, yeni toplumu kurma işini her yurttaşın yaşamsal davası haline getirmeyi hedef tutuyor. Memleketimiz komünistleri bunu yüksek amaçları sayıyorlar.

4.

MDHP XVI. Kongresinden sonraki yıllar, dünyada büyük olumlu değişimler dönemi idi, uluslararası gerginliğin azalması, sosyal düzenleri ayı devletlerin ilişkilerinde barış içinde yanyana yaşama prensiplerinin yerleşmesi dönemi idi. XVII. Kongre, yumuşama sürecinin gelişme ve derinleşmesinde, yeni bir dünya savaşı tehlikesinin azalmasında kesin rolü sosyalizmin ve anti-emperyalist savaşımın ana dayanağı olan Sovyetler Birliği'nin oynadığını belirtti. Kardeş sosyalist ülkelerin birleşik, uyumlu eylemleri, SBKP XXIV. Kongresince belirlenen Barış Programı'nı hayata geçirme yolundaki ortak savaşımaları, zamanımızın en önemli problemlerinin çözümü üzerinde büyük bir etki yaptı ve yapmaya devam ediyor.

Sosyalizmin utkusal ilerleyişinin en parlak göstergisi SBKP XXV. Kongresi oldu. Uluslararası yaşamın ve dünya komünist hareketinin güncel problemleri üzerinde SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaşın raporundan çıkarılan gerçekçi ve bilimsel temele dayalı sonuçlar, barış ve sosyal ilerleme savaşçıları için tükenmez bir güç ve esin kaynağı olarak yeryüzünün her bucağında derin yankılar uyandırdı. Sovyet komünistlerinin XXV. Kongresinin sonuçları, aldığı kararlar, bütün halkların dolaysız yaşamsal çıkarları ve gelecekleriyle ilgilidir. Bütün kardeş sosyalist ülkeler gibi, Moğolistan Halk Cumhuriyeti de, SBKP XXV. Kongresinin kabul ettiği barış ve uluslararası işbirliği, halkların özgürlük ve bağımsızlığı uğrunda daha öte savaşım programını kendisi için sosyalizmin dış politik platformu olarak benimsedi.

Şimdiki koşullarda, Moğolistan Halk Cumhuriyetinin Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerle dostluk ve işbirliği, MDHP'nin Lenin'in yüce partisiyle ve diğer sosyalist ülkeler Marksist-Leninist partileriyle kardeşçe ilişkileri, nitel bakımdan yeni bir basamağa, her bakımdan yakınlaşma düzeyine yükseliyor.

Dünya sosyalist sisteminin öncü ülkesi olan Sovyetler Birliği, enine boyuna komünizm kuruluşunu gerçekleştirmekte, EYK üyesi Avrupa ülkeleri de gelişmiş sosyalist toplum kuruluşu sorununu çözmeye çalışarak komünist toplum safhasının maddi-teknik temelini hazırlama aşamasına yaklaşmaktadırlar. Bu aşamaya geçiş, herhalde, dünya sosyalist sistemi ülkelerinin ileride Lenin'in öngördüğü «genel plânla ayarlanıp uyumlanan ... birleşik, bütünsel dünya ekonomisi ...»ni (!) yaratma yönünde gelişmeleri demek olacaktır.

Doğaldır ki, bu enternasyonal ekonominin yaratılması, kardeş sosyalist ülkeler dünya komünist topluluğunun meydana getirilmesi için, gerekli geçiş aşamaları, sosyalizmin komünizme dönüşmesi aşamaları yaşanmalıdır. Enternasyonalleşme ve yakınlaşma süreci maddi üretim alanını kapsamalı ve böylece geleceğin birleşik dünya komünist ekonomisini oluşturma sürecinin maddi hazırlığı olması gereken uluslararası ekonomik kompleksler (ortak sanayi ve köy ekonomisi kuruluşları, enerji ve taşıma sistemleri, kültür, bilimsel-araştırma örgütleri vb.) yavaş yavaş yaratılıp güçlendirilmelidir.

Üretimde enternasyonalleşme süreçlerini geniş ölçüde yaygınlaştırmının ana metodu, sosyalist ülkelerin plânlama eylemi alanındaki işbirliğidir. Ortak plânlamanın ana ödevlerinden biri, objektif gerekliliğin dayattığı uluslararası ekonomik komplekslerin meydana getirilmesi, sosyalist ülkelerin ortak sosyalist mülkiyetinin geliştirilmesi olacaktır.

Sosyalist ülkelerin işletme hayatında enternasyonalleşmesinin yeni aşaması (sosyalist ekonomik entegrasyon), şimdi bunun maddi temeli olan uluslararası sosyalist işbölümünün gelişmesinde ve başlıca olarak devletler-arası üretim ihtisaslaşma ve kooperatifleşmesi biçiminde beliriyor.

Gelecekte dünya komünist ekonomisinin kerte kerte oluşmasında, uluslararası sosyalist işbölümü yüksek biçimlerinin etrafı gelişmesi büyük bir rol oynayacaktır. Bu işbölümü gelişmesi, üretim güçlerinin büyümesini hızlandırıcı önemli bir etken olup, toplumsal emekte tasarruf yapılmasına ve bu emeğin üretkenliğinin artırılmasına, tek tek ekonomi kollarını geliştirmede gereksiz harcamalardan kaçınılmasına, işletme kuruluşu tempolarının artırılmasına vb. olanak veriyor. Uluslararası sosyalist işbölümünün gelişmesi, sosyalist ülkelerin doğal kaynaklarından, işletme ve emek rezervlerinden hem her birinin ulusal çıkarları, hem de tüm sosyalist

(!) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 41, s. 164.

topluluğun çıkarları açısından en rasyonel ve etkin biçimde yararlanılmasına yardım ediyor. Bu işbölümü üretim güçleri gelişme düzeylerinin yavaş yavaş eşitlenmesine de hizmet ediyor.

Memleketimizin gelişmesi yönünde sıra bekliyen sorunlar ve gelecek ödevlerimiz, MHC'nin kardeş sosyalist ülkelerle ve öncelikle Sovyetler Birliği'yle her bakımdan yakınlaşan ve ekonomik, politik, kültürel ve ideolojik alanda sağlamlaşması sürecinin hızlandırılması gerekliliğini kesinlikle ortaya koyuyor. Bu sorunlar, ekonomik alanda her yönlü entegrasyon temeli üzerinde, toplumsal hayatın bütün alanlarında ortak elemanların boyuna artması, ideolojik koordinasyonun ve kültürel alışverişin derinleştirilmesi, ülkelerimizin işbirliğinde uygulanan biçimlerin karşılıklı olarak zenginleştirilmesi, yetkinleştirilmesi ve yeni ilerici biçimlerin bulunup uygulanması temeli üzerinde çözüme kavuşturulacaktır.

Moğolistan Halk Cumhuriyeti, sosyalist topluluk ülkelerinin her alandaki başarılarının artırılmasına yardımcı olmak için etkin çabalar gösteriyor. Biz, Avrupa'da ulaşılan gerginlik azalımının, dünyanın diğer kesimlerine, bu arada insanlığın yarısından çoğunun yaşamakta olduğu Asya kıtasına da geçmesini sağlama sorununa özel bir önem veriyoruz.

Memleketimiz, Asya'da barış ve güvenliği pekiştirmek için, ortadaki gerilim ocaklarını yoketmek için, uluslararası tartışmalı problemlerin politik yoldan çözümü için, uluslararası ilişkilerde kuvvete başvurmaya veya başvurmakla tehdide son verilmesi için, Asya devletleri arasında iyi komşuluk ilişkileri kurulması ve karşılıklı yarara dayalı işbirliğinin geliştirilmesi için yollar arama çabalarına aktif olarak katılıyor. Biz, Asya'da barış ve güvenliği koruyup sağlamlaştırma yönündeki kolektif çabalara katkıda bulunmayı amaçlayan ülkelerle bundan böyle de aktif olarak işbirliği yapacağız.

Partimizin güttüğü politikanın gerçek enternasyonalist hedefleri, her türlü oportünizm belirtilerine karşı, anti-komünizme, anti-sovyetizme karşı kesin bir savaşım yürütülmesini gerektiriyor. Bu gibi olgular karşısında katlanma, uzlaşma veya tarafsızlık tutumu komünistlerin enternasyonalizmiyle bağdaşmaz. Bizim Çin Halk Cumhuriyeti konusundaki politikamızın temelinde, işte bu ilkesel görüş, proletarya enternasyonalizmine, halkın gerçek ulusal çıkarlarına ve sosyalizme bu şaşmaz bağlılık vardır.

Maocular, sosyalizme, ulusal kurtuluş hareketine, halkların barış ve güvenliğine düşman bir güç olarak, ırkçı-faşist gruplarla, gemi ayağı almış gericilik ve emperyalizmin saldırgan çevreleriyle açıktan açığa saf tutuyor, yakınlaşıyor; gerginliğin azalmasını, yumuşamayı savsaklamaya, devletler arasına düşmanlık tohumları saçmaya, bir dünya nükleer felâketi kışkırtmaya çalışıyorlar. Böylelikle, Maoizm emperyalizmin yedeği ve doğrudan doğruya ortağı oluyor. Bu nedenle, Maoizme karşı savaşım,

halkların emperyalizm ve gericilik güçlerine karşı savaşımının ayrılmaz bir parçasıdır.

Partimiz, utkudan utkuya koşan Marksizm-Leninizm fikirlerine ve proletarya enternasyonalizmi prensiplerine sonsuz bir sadakatle bağlıdır. MDHP, Sovyetler Birliği'yle ve diğer sosyalist ülkelerle birlik, dayanışma ve yakınlaşma, kardeş partilerle, zamanımızın bütün gerçek devrimci güçleriyle sıkı eylembirliği ve dayanışma siyaset hattını bundan böyle de ardıcıl olarak sürdürecektir. Bu birlik ve dayanışmanın ana temeli dünya görüşü birliğidir, hedeflerde birliktir, irade birliğidir. MDHP, şimdiki uluslararası durumun kolektifçe bir analizi yapılmak, emperyalist gericiliğe karşı savaşımında bir ortak hareket hattı çizilmek üzere, dünya komünist ve işçi partileri temsilcileri arasında yeni bir uluslararası danışma toplantısı örgütlenmesini amaca uygun bulmaktadır.

MDHP XVII Kongresinin ana fikirleri, çıkardığı sonuçlar ve aldığı kararlar, halkımızı yeni davalar yönünde esinliyor. Partinin somut programı, komünistlerin ve emekçilerin bu programı hayata geçirme birleşik irade ve azmi, özverili çalışmaları, memleketimizin sosyalizmi kurma yolunda yeni ve büyük bir adım atmasına olanak verecektir.

SBKP'nin Leninci çalışma stili

Konstantin Çernenko

SBKP Merkez Komitesi Sekreteri

Sovyet komünistleri şimdi vargüçleriyle SBKP XXV. Kongresinin belirlediği parti iç ve dış politikasıyla ilgili ödevleri yerine getirmeye girişmiş bulunuyorlar. Bunlar birçok plânlarla saptanmış, karmaşık, tarihsel ölçütlü ödevlerdir. Kongrenin belirlediği ödevlerin yerine getirilmesi için memleketin ve halkın sahip olduğu bütün güçlerin ve kaynakların seferber edilmesi gerekiyor. Ve doğal olarak, gelişmiş sosyalist toplumumuzun politik yönetmeni olan partimizden, yüksek düzey, nitelik ve stilde bir çalışma bekleniyor.

SBKP XXV. Kongresinde L. İ. Brejnev yoldaş şöyle dedi: «Leninci çalışma stili, parti yönetiminin başarılı olmasının önemli koşuludur. Leninci stil, sübjektivizme yabancı olan, bütün toplumsal süreçlere bilimsel açıdan yavaşan yaratıcı bir stildir. Bu stil, kişinin gerek kendisine, gerekse çevresindekilere karşı titiz olmasını gerektirir, kendi kendinden hoşnutluğa yol vermez, bütün bürokratism ve formalizm belirtilerini reddeder.» ⁽¹⁾

Leninci çalışma stili partimizin olağanüstü değerli bir edinimidir. Bu stil, Marksist-Leninist teori ve pratiğin birliği, toplumsal gelişme kanunlarını iyi tanıma, devrimci atılımı komünist çalışkanlıkla uyumlu biçimde bağdaştırmayı sağlayacak alışkanlıklar edinme temeli üzerinde oluşmuş ve gelişmiştir.

Leninci stil, üstün gelen işçi sınıfının heyecan ve iyimserliğini, dünyayı sosyal bakımdan değiştirme sorununu ele alan ve başarıyla çözmekte olan partinin yıllar yılı deney, bilgeliği ve enerjisini içeriyor ve kendinde birleştiriyor.

Leninci stilde, emekçi insana, yüce komünizm ideallerine hizmetten daha yüksek bir hedef tanımayan komünistlerin yüce hümanizm prensipleri simgeleşiyor. İnsanlara derin bir saygı, insanlarla ilgilenip yardıma hazır oluş, hak gözetimli davranış, V. İ. Lenin'in bu kişisel nitelik çizgileri, parti için yaşama yasası, memleketimizde toplumsal davranış normu olmuş bulunuyor.

SSCB'de sosyalizm ve komünizm kuruluşu pratiği, Lenin tarafından temellendirilen parti çalışma biçimleri ve stiline yaşamsallık ve rasyonel-

⁽¹⁾ L. İ. Brejnev. SBKP Merkez Komitesinin eylem raporu ve partinin önündeki iç ve dış politikaya ilişkin ödevler. SBKP XXV. Kongresi belgeleri. 1976. S. 68.

liğini parlak surette ortaya koydu. SBKP XXIII. Kongresinden beri geçen zaman, parti yaşamında ve parti yönetiminde Leninci fikir ve prensiplerin gerçekleştirilmesi açısından son derece özlü ve aktif bir dönem oldu. Kardeş partiler heyetleri, son yıllarda Sovyetler Birliği'ni ziyaret ettikçe, bizim bu alanda edindiğimiz deneye gittikçe artan bir ilgi gösteriyorlar. Onların değer yargıları ve kanıları, parti çalışması ve çalışma stili sorunlarına gösterilen ilginin günden güne daha geniş bir karakter aldığını kanıtıyor.

Sosyalizm, bütün daha önceki toplumsal gelişme safhalarından, kendiliğinden-gelme olarak değil, toplumsal varoluş objektif kanunlarının bilime dayanılarak keşfi ve bunlardan bilinçle yararlanma temeli üzerinde gelişmesiyle ayrımlanıyor. Reel sosyalizm, hayata geçirilen bilimsel, Marksist-Leninst teori olarak ortaya çıktı, varlığını sürdürüyor ve gelişiyor. Bu olay, sosyalizm ve komünizm kuruluşuna ilişkin bütün küçük ve büyük sorunların çözümüne bilimsel yaklaşımın olağanüstü önemini belirliyor. Parti çalışmasında ve parti yönetiminde Leninci stilin son derece önemli ve zorunlu çizgisi olarak bilimselliğin önemini de bu olay belirliyor.

Leninizm bilimi, Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi'nde partimizin utku yolunu açtı. Bu bilim, yeni toplum kuruluşu stratejik hattını ve somut politikasını belirlemede kesin söz sahibiydi. SSCB'nin, bütün emekçi sınıflar ve sosyal zümreler, uluslar ve halk grupları arasında sarsılmaz birliğin yaratılmasına ortam olan ekonomik bakımdan güçlü bir devlet, bir sosyalist memleket haline gelmesiyle sonuçlanan büyük yapıcı çalışmalar Lenin'in sağlam bilimsel-teorik mirası temeli üzerinde başarılıdı.

Gelişmiş sosyalizm koşullarında, toplum yönetimi sorunlarının karmaşıklığı ve gerektirdiği sorumluluk oransallıkla artıyor. Partimizin ve Sovyet halkının ulaştıkları doruklar, komünizm kuruluşunda şimdiki aşamanın sorunları, SBKP'nin uluslararası alanda çözmekte olduğu problemler, partinin ekonomi ve kültür yönetmenliği ve insanları eğitme çalışmaları düzeyinin durmaksızın yükseltilmesini ve yığınlar arasındaki çalışmanın iyileştirilmesini gerektiriyor. Ve SBKP XXV. Kongresinde özellikle belirtildiği üzere, bu istemleri yerine getirebilecek düzeyde olmak, her şeyden önce politikaya, tüm parti yönetmenliği davasına Leninci açıdan, yani sürekli, etraflı, temelli biçimde benimsenmesi gereken bir bilim sayarak yaklaşmak demektir.

Lenin, parti yaşam ve yönetiminde başarılı çalışma metotlarını yaratıcısı ve ilketeni olarak, parti ve toplum hayatı yönetimine yaklaşım konusunda enine boyuna düşünülmüş ve her bakımdan temellendirilmiş yüksek örnekler bıraktı. Parti ve devlet yönetiminde Leninci stilin en karakteristik çizgisi sıfatıyla bilimsellik, çok çeşitli yönleri ve belirtileriyle derin içerikli bir kavramdır.

Bu bilimsellikte, birincisi partinin strateji ve politikasının, bütün karar

ve eylemlerinin toplumsal gelişme ana kanun ve yasallıklarını teorik bakımdan iyice kavramış olma temeline, somut gerçekliği çözümlemede Marksist-Leninist teoriyi yaratımla uygulama hüneri temeline dayanması gerekliliği söz konusudur. Bu yeti, tarihsel perspektifi açıkça görmeye, sosyal-ekonomik ve politik gelişme doğrultularının yıllarca ötesini öngörerek isabetle belirlemeye olanak veriyor. Bu yeti, aynı zamanda, seferber edici hedefler belirlenmesine bir yandan da (bilimsel çalışma yaklaşımının bizim olaylara yön verme yeteneğimizi, bunları barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin yararına çevirme sanatımızı zenginleştirdiği uluslararası alan da dahil) bu hedeflere ulaşma olanağının gerçekçi olarak dikkate alınmasına olanak veriyor.

İkincisi, partinin politik ve örgütsel çalışmasında bilimsellik, belirli metodolojik prensiplerin gözetilmesini gerektiriyor. Bu prensipleri şöyle sıralıyabiliriz: Durumu, yerin ve zamanın özellikleri açısından, koşulları etkileyen çeşitli etkenlerin orantısı açısından özenle çözümleme; durumda en önemli, tipik ve kesinlikle yoklanmış olan noktayı vurgulayan gerekli enformasyonun seçimi; olayları değerlendirme ve yeterince geniş bir uzmanlar çevresinin kanısına dayanarak sorunu belirleme; işin hedefe ulaşması için ana halkasını işaretleme de dahil olmak üzere bu sorunu çözme metodlarını işleme.

Lenin sürekli ve sistemli olarak bu prensipleri kılavuz ediniyordu. Örneğin Halk Komiserleri Şurası Başkanı olarak üzerinde çalıştığı materyalleri incelersek, buna kolayca kani olabiliriz. Kendisinin şahsan katıldığı oturumların belge ve tutanakları, bizi Lenin'in yönetim sorunlarına bilimsel yaklaşım laboratuvarına götürür. Bu deneyi partimiz adamakıllı benimsemiş bulunuyor. Parti, bunu, şimdiki koşullar içinde, Lenin'in vasiyetine, yani toplumsal yönetimde «çalışma sistemini iyice düşünme»nin⁽²⁾ çok önemli olduğu yolundaki öğütüne göre her suretle geliştirmeye çalışıyor.

Üçüncüsü, sosyalist toplumda iktidarı elinde tutan partinin eyleminde zorunlu nitelik çizgisi olarak bilimselliğin, bir de, partinin yalnız bilime dayanmakla kalmayıp, aynı zamanda bilimi zenginleştirmesini gerektirir olağanüstü önemli bir yanı vardır. Ve gerçekten de, memleketimizin ve bütün dünyanın hayatındaki yeni olgu ve eğilimlerin analizi, partinin somut politikasını bilimsel temele dayandırmak için gerekli önkoşulu oluşturarak, bir yandan teorik sentezler için temel yaratmaktadır. SBKP XXV. Kongresi, Marksist-Leninist bilimin, bilimsel sosyalizm ve komünizm geliştirilmesine böyle bir katkının örneğidir. Bizde parti komite ve örgütlerinin deneyine çözümsel yaklaşım, gösterdikleri eylemin bütün değerli sonuçlarını sistemleştirme genel bir pratik olmuş bulunmaktadır.

Parti yönetimi sorunlarına bilime dayalı ve bilimsel olarak örgütlü

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 364.

yanaşım, SBKP yüksek organlarının eyleminin ana vasfıdır. Örneğın XXV. Kongre hazırlığı sırasında, kongrede ele alınacak materyallerin bilime dayanılarak işlenmesi sorunları üzerinde büyük bir dikkatle duruluyordu. Bu işe bütün merkezsel ve yersel yönetim organları celbedildi. SBKP MK'nın örgütsel çabalarıyla bilimsel kurum ve daireler komünistlerinin girişiminin birleştirilmesi, Bilimler Akademisinin, akademiye bağlı nice enstitülerin ve aynı zamanda birçok bilim dalı, bakanlık ve genel müdürlük araştırma örgütlerinin bu işe aktif olarak katılmalarını sağladı.

SBKP Merkez Komitesinin, MK Politbüro ve Sekreterlik'inin gergin ve çok verimli çalışmaları bilimsel temele dayanıyor. XXIV. ve XXV. Kongreler arasında onbir MK Plenumu yapıldı. Bu plenumlarda, memleketin iç problemlerinin ve dünya durumunun bilimsel analizine dayanılarak alınan kararlar, komünistlerin ve bütün emekçilerin en önemli ekonomik ve kültürel kuruluş kesimleri üzerinde güçlerini yoğunlaştırmalarına olanak verdi ve SBKP'nin uluslararası eyleminde belibaşlı noktaları belirledi. Bu eylem çerçevesi içinde, dünya komünist hareketinde birliği daha fazla güçlendirme düşüncesinin gerektirdiğı çalışmalar büyük bir yer tutuyordu ve tutuyor. Ve biz, bugün, diğer memleketler komünistleriyle birlikte, Avrupa Komünist ve İşçi Partileri Konferansının başarıyla yapılabilmiş olmasından büyük bir kıvanç duyuyoruz.

Aynı dönemde, Merkez Komitesi, ekonomiyi geliştirme, devlet ve iktisat yönetimi sistemini yetkinleştirme, halkın yaşam düzeyini yükseltme önlemlerini gerçekleştirme sorunlarıyla, parti-içi çalışma ve ideolojik çalışmalar ana problemleriyle düzenli olarak meşgul oluyordu. Dünya politikasında ulaşılan olağanüstü önemli olumlu değişimler, gerginliği azaltma ve sosyalizmin, barışın, güvenliğın uluslararası mevzilerini güçlendirme yolundaki başarılar SBKP MK Politbüro ve Sekreterlik'inin aktif eylemiyle bağlıdır.

Bu örneklerin düzeyine çıkan ve Leninci yöntemle çalışmaya dikkat eden SBKP, bütün parti yönetim halklarında, önemli pratik eylemlere girilmeden önce mutlaka problemlerin etraflı olarak incelenmesini, olayların ana nedenlerinin çağdaş bilimsel ulaşımlara dayanılarak araştırılmasını sağlamaya çalışıyor. Parti her kararın iyice düşünüp taşıdıktan, ölçüp biçtikten, gerekçe ve dayanağını tespit ettikten sonra alınmasını istiyor. Biz bu konuda parti kadrolarına daima kırk ölçüp bir biçmeyi öğütleyen Lenin'in yönergesini kılavuz ediniyoruz. Bu elbette ürkeklik anlamına gelmez ve çalışmada aşırı bir titizlik teşviki de değildir. Biz bu gibi olgulara karşı savaşımında da, operatif, kesin ve cesur kararlar almasını ve bu kararlarda direnmesini bilen Lenin'i örnek tutuyoruz.

SBKP'nin politik pratiğinde, bizim toplumumuz gibi karmaşık, yüksek gelişimli ve dinamik olarak büyümekte olan bir sosyal organizmde en iyi kararlar almaya, çoğu kez ancak bunun çeşitli varyantları (elbette her

birinin artı ve eksi yanları olabilir) gözden geçirildiği takdirde olanak bulunabileceği gitgide daha çok dikkate alınıyor. Bu gibi varyantları işleme, karşılaştırma ve titiz bir çözümleme bizim parti aygıtımızın eyleminde günden güne daha önemli bir yer alıyor. Ve bu hazırlık çalışması pratik tedbir ve kararlar alınmasıyla sonuçlandığı zaman, parti bunların artık zamanın objektif koşullarına en çok uyduğuna, doğruluğunun bilim ve büyük pratik deneyle garantili olduğuna güvenerek uygulamaya geçiyor.

Leninci çalışma stiline özgü bilimsellik, bu organik nitelik çizgisi, sübjektivizm belirtilerinin yoluna sağlam bir set çekiyor. Bu bilimsellik hertürlü iradecilik yeltenişlerini dizginliyor, bunların kaçınılmazlıkla doğurduğu hatalardan koruyor.

Tek sözle, Sovyet halkının başarıları, XXV. Kongrede gözönüne serilen genellenmiş bir tablosu, ancak toplumumuzun politik öncüsü ve yönetmeni olan SBKP'nin yürüttüğü eylemin içerik ve biçimlerinde bilimsel prensiplerin iyice benimsenip yerleştirilmesi sonucu olarak elde edilebildi. Sovyet komünistlerinin geleceğe, kongrece belirlenen plânların yerine getirileceğine güvenleri, komünizm kuruluşunda parti yönetiminin sağlam bir bilimsel temele oturtulmuş olduğu bilincinden ileri geliyor.

Örgütsellik ve eylemsellik Leninci çalışma stiline son derece önemli çizgileridir. Biz bu kavramların içeriğine çok önem veriyoruz. Örgütsellik ve eylemsellik deyince, parti aygıtının çalışmasında yürütüm yeteneğinin düzenli ve disiplinli olmayı girişkenlikle birleştirmede görevlilerin pratik anlayış ve politik görüş çevrenini yansıtan nitelik çizgilerini kastediyoruz.

Biz bütün parti çalışmalarımızda bilimsellikle donanmış olmaya Lenin'in «çalışma hüneri»⁽³⁾ olarak tanımladığı niteliği de katmak için sürekli bir çaba gösteriyoruz. Bilindiği gibi, en doğru bir karar, en iyi hazırlanmış bir plân bile, yerine getirilmesi için gerekli düzenli örgütsel çalışma yapılmadıkça, kâğıt üzerinde kalmaya hükümlüdür.

Biz insanlığın onlarca yıllık devrimci tarihini dikkate alarak, sosyalizmin teoriden gerçekliğe dönüştürülmesinde örgüt etkeninin kesin bir rol oynamış olduğunu savlıyabiliriz. Eğer Lenin'in politik ve örgütsel dehası savaştan Bolşevik Partisi'ni yaratmış olmasaydı, Rusyada Ekim Devrimi'nin gerçekleştirilmesi ve egemenliği işçi sınıfının elde etmesi olanağı bulunamazdı. Marksist-Leninist genel siyaset hattı temeli üzerinde SBKP'nin yorulmak bilmez örgütsel çalışması olmasaydı, toplumumuzun hedefli gelişmesi için partice büyük bir özen gösterilmeseydi, SSCB'de sosyalizmi kurma olanağı bulunamazdı. Bu nedenle, devrimci dönüşüm fikir ve plânları, sosyalizm kuruluşu sözkonusu oldukça, örgütsellik ve eylemsellik sorunları özel, ya da ikincil sayılamaz, Lenin daha

(3) V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 54, s. 88.

Sovyet devletinin kurulduğu günlerde şöyle demişti: «... biz şimdi, devrim sorunlarımızı çözmek için, bu sorunların bir hayal veya masum istek olarak kalmayıp, eylemsel gerçeklik haline gelmesi (bir an önce gerçekleştirilmesi) için, işte bu amaç uğrunda, asıl örgütsel çalışma pratiklik ve eylemselliğini ilk ödev, en yakın ve en esaslı ödev olarak ele almalıyız.»⁽⁴⁾ Bu fikir SBKP için daima önemli bir yönerge ve yönetim kılavuzu oldu.

Komünist eylemselliğin daranlamda pratisizmle, belirli anın ödevlerinin ön plana çıkarılmasına engel olan dar görüşlülükle hiç bir ilişkisi yoktur. Partisel prensipçilik, yaratıcı coşkunluk, şevklilik, çalışkanlık esneklik ve hareketlilik, söz ile iş arasında uygunluk, Leninci anlamda eylemselliğin zorunlu belirtileridir. Parti, komünistlerin ileriye görme, çabalarını başlıca doğrultularda yoğunlaştırma, vakit israfından kaçınma ve arkadaşlarının vaktine de saygılı olma, Lenin'in öğütlediği gibi «çalışma konuları üzerinde, bütünüyle, sükûnetle düşünme»⁽⁵⁾ olanağı bulabilmek üzere günlük işlerin içinde kaybolmaktan kurtulabilme yeteneğine büyük bir değer veriyor.

Komünist eylemselliğin en iyi çizgilerini geliştirme ve kökleştirmede, parti, eleştiri ve özeleştiriye yaygınlaştırmaya özel bir yer veriyor, zira çözümü için çalışılan sorunlarda ölçütlerin ve karmaşıklığın artmasıyla şu veya bu örgütün, şu veya bu işçinin eyleminin seyri ve sonuçları üzerindeki titiz ve objektif değerlendirme olağanüstü büyük bir önem kazanıyor. Her işe sorumluluk duygusuyla yaklaşım, titizlik, yetersizliklere ve bunlara yol verenlere katlanmazlık Leninci çalışma stiline değerli çizgileridir. Biz bunları yaşamda, pratikte elden geldiğince kökleştirmeye çalışıyoruz.

SBKP Sovyet halkının başardığı büyük işlerle haklı bir kıvanç duyuyor. Ama bu kıvanç başka, kendi kendinden hoşnutlukla gevşeme, başarıların üstüne yatma, aşırı gurur başkadır. Bizim bu konudaki görüş ve tutumumuzu XXV. Kongre açık dile getirdi. Eleştirisel ve özeleştirisel değer hükümleri ve çıkarılan sonuçlar kongre çalışmasının eylemsel ve yapıcı karakterini büyük ölçüde belirledi. Ve Merkez Komitesi eylem raporunun ayrıntılarına kadar görüşülmesinden sonra yaptığı kapanış konuşmasında ayrıntılarına kadar görüşülmesinden sonra yaptığı kapanış konuşmasında, L. İ. Brejnev, partide kökleşen politik ruh ve geleneklere tam bir uygunlukla şunları söyledi: «Biz ulaşılan başarılarla gereken değeri vermekle beraber, olanca dikkatimizi hâlâ gideremediğimiz yetersizlikler üzerinde, henüz çözülmemiş sorunlar üzerinde toplıyabilirsek, doğu hareket etmiş, Leninci çalışma stiline uygun hareket etmiş olacağız.»⁽⁶⁾

Bilindiği üzere, bizim işimizde yetersizlikler ve zayıf noktalar aramak,

⁽⁴⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 36, s. 159.

⁽⁵⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 44, s. 366.

⁽⁶⁾ SBKP XXV. Kongresi belgeleri, M. 1976, s. 91.

reel sosyalizmin yetkinliğe varmamış-yanlarını ve boğuştuğu güçlükleri dile dolamak, burjuva ideologlarının, anti-sovyetizm ve anti-komünizm «uzman»larının pek sevdikleri bir şeydir. Ama onlar, bizim kendi yetersizlik ve kusurlarımızı bütün bu hariçten gazelci «eleştirici»lerden çok daha iyi bildiğimize birtürlü akıl erdiremiyorlar. Biz yetersizliklerimizi yalnız görmek ve açıkça konuşup ortaya koymakla da kalmıyoruz. Bunların en derin nedenlerini ortaya çıkarmayı, her birini gidermek için en etkin çareleri bulmayı da beceriyoruz.

Şunu da belirtmeliyiz ki, Leninci partimiz, kendi kendinden hoşnutlukla gevşemenin tamamen yabancısıdır. Böyle bir şey, dostlarımızın tavsiyelerine kulak vermemize, diğer kardeş sosyalist ülkelerin ve partilerin deneyinden değerli çizgiler almamıza engel olabilir.

Denetleme, alınan kararların, parti ve hükümet direktiflerinin yerine getirilişini yoklama, titizliği artırmanın önemli aracı, Lenin'in deyimiyse örgütsel çalışmanın güçlü kaldırıcı, «çivi»sidir.

Lenin, denetim ve yoklamanın özlük ve önemini temellendirirken, demokratizm prensiplerini, halk egemenliğini, partinin yönetmenlik rolünü, yönetim organlarının eyleminde yasallık ve disiplinin korunmasını çıkış noktası yapıyor ve şunu belirtiyordu: «Eğer işçilere ve köylülere iyiniyetle disiplin öğretmek istiyorsak, buna önce kendimizden başlamak zorundayız.» (7)

Lenin'in denetim hakkında, bunun sosyal kavram olduğu hakkındaki yargısının doğruluğunu hayat durmadan kanıtıyor. Zira denetlemenin özlüğünü, varlığı nedenini ve ödevini, denetçilerin bileşimini, örgütlenme biçimini ve çalışma yöntemlerini toplumsal-ekonomik düzen, devletin sınıfsal iç niteliği belirliyor. Bizim bugünkü koşullarımızda, denetimin sosyal içeriği ve politik işlevi, memleketin ekonomik kalkınma plânlarını gerçekleştirmede edimsel bir araç olarak, aynı zamanda sosyalist demokrasiyi yaygınlaştırma ve yetkinleştirme aracı olarak etkinliğinin bir hayli artmasıyla ortaya çıkıyor.

Bugün gerek asıl parti denetiminin, gerekse SBKP'nin örgütlediği devletsel ve toplumsal örgütleri denetleme işinin içeriği gitgide zenginleşiyor ve yeni çizgiler kazanıyor. Denetim sistemi aşağıdaki ana doğrultularda gelişiyor:

– Küçük bir branşı kapsayan meslek eylemi, teftiş, denetim, yoklama yavaş yavaş, pratik yardımda bulunma gibi, yürütme işini örgütleme gibi, öncü deneyi, etkin çalışma ve ulusullerini genelleştirip kökleştirme gibi, daha geniş, daha büyük bir önem kazanıyor, yani denetleme sürecinin kendisi çoğu kez şu veya bu tedbiri gerçekleştirme yönündeki dolaysız örgütsel çalışmayla bağlanıyor;

(7) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 50, s. 63.

– Tekniğin gelişmesi, kadroların teorik ve mesleksek bilgi düzeyinin yükselmesi, elektronik hesap makineleri geniş olanaklarının da kullanıldığı otomatik yönetim sistemlerinin yardımıyla, plânları uygulama çalışmalarının denetlenmesine ve operatif enformasyon sağlanmasına olanak veriyor; bu gibi denetleme sistemleri meydana getirilmiş olup, son yıllarda birçok bakanlık, genel müdürlük, üretim birliği ve büyük kuruluşlar çerçevesinde başarıyla kullanılıyor;

– Denetim işine gitgide daha geniş kamuoyu çevreleri celbediliyor; milyonlarca işçi ve kolhoz üyesi köylü halk ekonomisi uzmanı ve görevlisi geniş halk denetim grup ve postaları örgüsüne çekilerek idarenin eylemini denetleme komisyonlarında etkin biçimde çalışıyor, büyük yapıcılık öbekleri yönetim organlarında ve aynı zamanda yerel sovyetler (şûralar), sendikalar ve diğer örgütler kanalıyla çeşitli toplumsal teftişlere katılıyor; denetim uygulamasında merkez basını ve yersel basından işçi muhabirleri de büyük bir rol oynuyorlar.

Bütün bunlar, parti organlarının aktif desteğiyle denetimin etkinliğini artırıyor, ödevcilik disiplini yükseltiyor, geniş yığınlarda devlet işleri yönetimine doğrudan doğruya katılma duygusunu kökleştiriyor.

Parti eyleminde ve parti yönetiminde Leninci stilin derin demokratizmi, bu çalışma stiline tükenmez eylemsellik kaynağıdır.

Partinin demokratik santralizm prensipleri üzerinde kuruluşu, bütün yaşam ve eyleminin bu prensiplere tabi kılınması, «yukarıdan» en sıkı disiplin ve titizliğin milyonlarca komünistin ve emekçinin çıkarları ve iradesiyle ters düşmediği, üstelik halk girişimine dayandığı, yığınların başlıbaşına sosyal-politik yaratıcılığının birleştirilip örgütlenmesi için gerekli etkeni oluşturduğu bir durum sağlıyor.

SBKP XXV. Kongresine sunulan MK eylem raporunda ve kongreye katılanların konuşmalarında, Leninci çalışma stilini iyice benimsemenin demokratik santralizmin iki temelini daha öte geliştirme yönünde devamlı bir özen gösterme anlamına geldiği fikri ön plânda yer alıyordu. Bu sorun, hem parti-içi yaşamı, hem de toplumun maddi ve mânevi ilerlemesinin bütün yanlarıyla yönetimi sorunlarını içine alan daha geniş bir alanı kapsıyor. Bununla, bir yandan, partinin genel politik çizgisinin uygulanmasını örgüt bakımından güvence altına alan, halkın ve devletin en genel çıkarlarının dile getirilmesini sağlayan, çeşitli kurumsal ve yersel eğilimlere set çeken santralizmin güçlendirilmesi kastediliyor. Öte yandan, parti içi demokrasinin derinleştirilip yetkinleştirilmesi, bütün komünistlerin aktifliğinin artırılması, taban örgütlerinin girişiminin yaygınlaştırılması ve partinin tüm çalışmasının yığınların yaratıcı girişkenliğiyle birleştirilmesi kastediliyor.

Partinin benimsediği Leninci çalışma stiline demokratizmi, kolektif

yönetimin kayıtsız şartsız uygulanıp geliştirilmesinde ve biçimlerinin yetkinleştirilmesinde açıkça beliriyor. Merkez Komitesinin, MK Politbüro ve Sekreterlik'inin eylemi bunun esinleyici bir örneğidir. Bunlar, değişmez bir kural olarak, enine boyuna kolektif görüşmelerle kararlar alıyorlar. SBKP yönetim organları kararlarının bütün parti eylemine yön verdiğini söylerken, yalnız eylemin içeriğini gözönünde bulundurmamakla kalmıyoruz. Merkez Komitesi, Politbüro ve Sekreterlik'in uyguladıkları kolektif çalışma metodunun, bütün parti örgütlerince kılavuz edinilen ve güvenle benimsenmeye çalışılan bir örnek oluşturmakta olması da çok büyük bir önem taşıyor.

Parti çalışmasında kolektif yönetim prensiplerinin genişletilmesi ile demokratizmin derinleştirilmesi arasında organik bir bağıntı vardır. Bu bağıntı her şeyden önce kolektiflik kavramının, şu veya bu işin başarısına yardım edebilecek nitelikteki çeşitli düşünce ve önerilerin elden geldiğince geniş ölçüde dikkate alınmasını gerektirmesinden ileri geliyor. Bu da, pratikte, sadece belirli bir parti komitesi toplantısına doğrudan doğruya katılanın bilgi ve deneyinden yararlanmakla, sadece görüşme konusu problem hakkında düşüncesine başvurulmak üzere uzmanlar çağırarak kalmayıp, aynı zamanda ilgili emekçi kolektifleriyle, bunların temsilcileriyle de danışmalar yapılması anlamına geliyor. Memleketin sosyal-ekonomik ve politik gelişmesine ilişkin ana sorunlar sözkonusu oldukça da, ilgililer ve kendi alanlarında yetkili kişiler çevresi bütün halkı kapsıyor.

Bilindiği gibi, daha partimizin egemenliği ele geçirdiği ilk günden itibaren, burjuva ideologları, sosyalist toplumda parti aygıtının halka karşı durduğu ve ona kendi iradesini «dikte» ettiği teranesini tekrarlayıp duruyorlar. Burjuva ideologları, genel nüfus içinde parti işçilerinin yüzdesine bakarak ve tezelden «küçük bir azınlığın zorkullanımı» gibi bir sonuç çıkararak, bu iftira tablosunu tamamlayacak süsler de buluyorlar. Ama bu savları gerçekliğe, hayatın mantığına ve bilimsel mantığa uymuyor. Zira yaklaşık 16 milyonluk SBKP ve 250 milyonluk Sovyetler Birliği ölçütleri içinde, parti aygıtının bu çok mütevazı sayısı, eylemiyle halkın çıkarlarını yansıtmaktan başka bir amaç güdecek olursa, bu partiyi tamamen güçsüz ve sorumlu işlevlerini yerine getirmekten âciz bir duruma düşürebilir. Lenin'in aşağıdaki düşüncesi, partinin ve parti aygıtının çalışma etkinliğinin temelini, toplumdaki yüksek saygınlıklarının ana nedenini tam bir açıklıkla belirliyor: «Halk yığınları içinde ne de olsa denizde gibiyiz ve biz ancak halkın düşündüğünü doğru biçimde dile getirdiğimiz takdirde yöneticilik yapabiliriz.»⁽⁸⁾

Partimiz toplumu yönetiyor, fakat idare etmiyor; devleti yönetsel olarak doğrudan doğruya idare etmiyor. İşte bundan ötürü, parti yönetiminin iki yanı, etkinliğinin durmadan artırılması bakımından çok büyük bir önem

(8) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 45, s. 112.

taşıyor. Biri, eyleminin bilimsellik, örgütsellik, parti içi demokrasisinde gelişkinlik ve yetkinlik gibi bütün yanlarıyla parti tarafından verilen ideolojik doğrultudur. Öbürü, halk çevresiyle biçimsellikten uzak, canlı ilişkilerin, bu son derece zengin mekanizmin daimi surette derinleştirilmesinden ve yetkinleştirilmesinden ibarettir. Yığınların ruh halini, özlem ve emellerini tanımak, bugün halkın temel istek ve dileklerini açıkça kavramak Leninci parti yönetimi stiline değişmez kuralıdır.

Partimiz, en önemli kararları hazırlarken, basında bir fikir değiş tokuşu örgütlemeyi, çıkaracağı kararnamelerin tasarılarını bütün halkça görüşülmeye sunmayı çok önemli sayıyor. Netekim, kongreden önce, halk ekonomisinin 1976–1980 yılları ana gelişme doğrultuları hakkındaki MK tasarısı, parti örgütlerinde, emekçilerin toplantılarında, gazetelerin sayfalarında böylece görüşüldü.

Parti çalışmasının, politik yönetim aygıtına, halk girişimini pratikte dik-kate alma, emekçilerin gereksinme ve önerilerini operatif ve edimsel olarak yansıtlama olanağı sağlayan diğer metotları ve kesimleri de olağüstü bir önem taşıyor.

Lenin, parti örgütlerinin halkla bu canlı ilişkilerinde bir biçimin de mektuplarla çalışma olduğuna defalarca işaret etmişti. İşçilerin, köylülerin, askerlerin mektuplarına, «köylü elçiler»in ağızdan ricalarına ve düşüncelerine Lenin'in gösterdiği ilgi, bütün yönetici komünistler için, parti aygıtı mensupları için bugün de parlak bir örnek hizmeti görüyor. Emekçilerin mektupları, Lenin için, «günün olayları»na dair, halkın ruh haline ve gereksinmelerine dair son derece değerli bir enformasyon kaynağıydı. Lenin'e göre, bu enformasyon genellenmeli ve politik kararlar haline getirilmeliydi. Bu cümleden olarak, Lenin'in X. Kongredeki tarihsel raporunda, yiyecek fazlalarının zorunlu olarak alınması sisteminin yerine yiyecek maddeleri vergisi uygulamasına geçilmesi konusunda, gerekçe olarak, 1920–1921 yılı kış aylarında köylülerden aldığı mektupların bir sen-tezi yer alıyordu.

Bugün partinin veya halkın yaşamına ilişkin olup da, SBKP Merkez Komitesine ve yersel parti organlarına gönderilen mektup ve telgraflarda yansıtlılmıyan bir sorun, bir olay, bir dünya olayı göstermek zordur. Sovyet yurttaşlarının yüksek politik bilinci, sosyalist demokratizmin hayat verici gücü XXV. Kongreye hazırlık ve kongre çalışması günlerinde yeniden kendini gösterdi. Bu süre içinde, kongreye ve SBKP Merkez Komitesine 600 binden fazla mektup ve telgraf gönderildi. Bazı günler 25 bin kadar mektup alındığı oluyordu. Şimdi bu mektuplar bir araya getiriliyor ve bunların bir kitap halinde yayımlanması hazırlığı yapılıyor.

Mektuplar, hemen hemen her zaman, yalnız yerel parti örgütleri için değil, SBKP MK için de karar almaya yarıyan bir malzeme, bir dayanak,

bir çıkış noktası oluyor. Emekçilerin mektuplarındaki önerilere dayanarak, 1975'te ve bu yıl içinde, Merkez Komitesi, örgütsel-partisel, ideolojik ve yığılsal-politik çalışma, ekonomik kuruluş sorunları ve SBKP'nin dış politika eylemi sorunlarıyla ilgili olarak birçok belge işledi ve kabul etti. Ve XXV. Kongreden sonra kabul edilen ilk parti belgelerinden birinin emekçilerin mektuplarıyla çalışmayı yetkinleştirme konulu kararname olması elbette rastgele değildi. Mektuplarla çalışma sorunu son zamanlarda birçok yöre ve bölge parti komiteleri plenumlarında ayrıntılı olarak inceleme konusu oldu.

L. İ. Brejnev bu sorun üzerinde büyük bir dikkatle duruyor. Merkez Komitesi aygıtında yurttaş mektuplarıyla çalışma işinin seyrini daima izliyor, mektupların içeriği hakkında bilgi istiyor, birçok mektubu kendisi okuyor ve parti görevlilerine bu çalışma kesiminin iyileştirilmesi için pratik öğütler veriyor.

Böylelikle, partimiz, yığınlarla ilişkileri düzara sağlamlaştırmaya ilişkin Leninci gelenekleri geliştirerek, emekçi mektupları gibi dikkate değer olgular karşısında büyük bir özen ve ciddi bir davranış gösteriyor. Biz, bunun, devlet yönetimine emekçilerin yığınla katılımının önemli bir biçimi, sosyalist demokrasinin reel bir belirtisi olduğu kanısındayız. Bunun yanı sıra, elbette Sovyet demokrasisini, partinin yığınlarla bağlantısını geliştirmenin diğer birçok biçimleri de vardır.

SBKP, yüce kurucusu ve önderi olan Lenin'in vasiyetlerine sadakatle, onun «ancak halka inanan, canlı halk yaratıcılığı kaynağından güç alan üstün gelebilir ve egemenliği elinde tutabilir» ⁽⁹⁾ uyarısını daima hatırlayarak, sahip olduğu gücün ana kaynağını, bütün utkularının güvencesini daima halkla sınıksız bağlılıkta, yığınları komünizm kuruluşu şevkiyle kanatlandırma ve örgütleme hünerinde gördü ve görüyor.

Bugün Leninci çalışma stilinin demokratizmi, titizliği, yeterliliği ve diğer vazgeçilmez çizgileri, parti örgütümüzün bütün halkalarında çalışan görevliler için zorunlu nitelikler haline gelmiş bulunuyor. XXV. Kongrede, çağdaş koşullarda ancak kendi kişiliklerinde işine derinden derine vukuf ile partililiği, disiplinseverlik ile sorunların çözümüne yaratıcı yaklaşımı, titizlik ile insanlara saygıyı organik biçimde bağdaştırabilen yöneticilerin Leninci yöntemle çalışabilecekleri açıkça dile getirildi. Biz, yöneticinin ortaya koyduğu kişisel örneğin, parti aygıtının çalışmasında, özellikle politik-eğitimsel işlevinde etkinliğin çok önemli öğesi olduğuna kesin olarak inanıyoruz.

SBKP toplum yönetiminin bütün alanlarında Leninci stili yerleştirip kökleştirmeye çalışarak, kadro politikasından bu erekle ardıcıl biçimde yararlanıyor.

⁽⁹⁾ V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 35, s. 61.

Örneğin, politika ve ekonomi yönetiminin bilimsel düzeyde yapılmasını sağlama problemini ele alalım. Besbelli ki, bunu sağlamanın birinci koşulu, önce parti kadrolarının yüksek bilimsel öğrenimli, vasıflı ve kültürlü olmalarıdır. Biz bu sorunu bütün yanlarıyla ele alıyoruz. Bir başka deyişle, parti yöneticisinin bilimsel hazırlığı, bizce, Marksist-Leninist teoriyi etraflıca kavramayı da, verilen ödevleri yerine getirmesi için gereken köklü branş bilgisini de içermelidir. Sağlam dünya görüşü ve politik anlayış, komünizm davasına bağlılık, partinin, her komünistte, hele yöneticilik görevlerine getirilmiş olanlarda görmek istediği niteliklerdir. Kadroların Marksist-Leninist öğrenim ve bilgisi her parti üyesinin toplumsal aktifliğinin artırılmasına bir hayli yardım ediyor. Kaldı ki, bilindiği üzere, bizim toplumumuzda komünist kişi, olağan bir seyirci ve hariçten bir eleştirici değil, parti davasının her özveriye hazır bir savaşçısıdır.

Ne var ki, politik niteliklerden yoksun bir parti görevlisi düşünmek olanaksız olsa bile, her şey, Lenin'in belirttiği üzere, yöneticinin sadece politik nitelikleriyle bitmiyor. Çünkü, bilgi yetersizliği yüzünden, bir yönetici kendi görev çerçevesi içinde ortaya çıkan problemlerin özüne yönelmeyi beceremeyecek olursa, hiç bir düşünsel inanmışlık, hiç bir politik otorite artık başarıya götüremez. Bununla ilgili olarak, Lenin'in bıraktığı ve partimizin iyice benimsediği şu vasiyet büyük bir önem taşıyor» «... yönetebilmek için yetkili olmak, üretimin bütün koşullarını tam ve eksiksiz tanımak, bu üretimin tekniğini çağdaş düzeyde kavramış olmak, bir yere kadar bilimsel öğrenim sahibi olmak gereklidir.»⁽¹⁰⁾

Partimiz Lenin'in bu öğüdünü hiç bir zaman hatırdan çıkarmış değildir. Ama bugünkü sevindirici duruma, pratikte tüm parti aygıtı yönetici görevlilerinin yüksek öğrenimli oldukları şimdiki duruma, zamanla, Merkez Komitesinin amaca yönelik çabalarıyla ulaşıldığı da bir gerçektir. Şimdi Birlik Cumhuriyetleri Komünist Partileri bölge komitelerinden Merkez Komitelerine kadar bütün parti komiteleri birinci sekreterlerinin (sayıları 4421) yüzde 99,3'ü diplomalı uzmanlardır.

Bu gözle görülür bir başarıdır. Ama parti hiç de bu kadarla yetinebileceği, kadro yetiştirme ve belli zamanlarda düzenlenen kurslarla kadroların teorik bilgisini yenileme ve artırma çalışmalarından artık kurtulmuş olduğu kanısında değildir. Son yıllarda, SBKP, parti işçileri ve yersel sovyetler görevlileri için, daimi okullar, kurslar ve seminerler biçiminde çalışacak olan henüz eşi görülmedik genişlikte bir öğretim sistemi örgütü yaratmak üzere tedbirler aldı. XXIV. ve XXV. Kongreler arasındaki dönemde 230 binden fazla parti ve yerel sovyet görevlisi bilgi yenileme kurslarından geçti. Yüzbinlerce yönetici ve aktivist, parti öğretim sistemi içinde öğrenim görüyor. Bu genel kapsamlı ve çok yararlı çalışmada,

⁽¹⁰⁾ V. I. Lenin, Bütün eserleri, c. 40, s. 215.

çatısı altında sanayi yönetim kadrolarımızın ve bu arada bakanların da bilgilerini artırdıkları Halk Ekonomisi Yönetim Enstitüsü'nün büyük bir katkısı vardır. Bütün bunlar, parti ve iktisat işleri aygıtında çalışma niteliğinin iyileştirilmesine olanak veriyor, ezbercilik, yüzeysellik ve ciddiyet noksanlığı unsurlarının bir an önce giderilmesine yardım ediyor.

Lenin, toplum yönetiminde parti politikasının, pratik olarak, kadroların gerektiği gibi dağıtılması ve yer değiştirmesi yoluyla gerçekleştirileceğini öğretiyordu. O aynı zamanda «örgütsel telâş ve acelecilik»e, parti işçilerinin boyuna bir yerden bir yere aktarılmasına yol açan idari gayretkeşliğe hiç katlanmıyordu.

Partimiz, XXV. Kongrede, bu Leninci istemlerin son derece güncelliğini ve bunları titizlikle yerine getirmenin önemini kesinlikle belirtti. Partide yersiz ve anlamsızca kadro aktarmalara, kadroların yapay olarak «açıkta» kalmasına son verildi. Parti yöneticisinin bir başka iş kesimine geçmesi, partinin örgütsel ve politik yaşamına ilişkin diğer önemli problemler gibi, çözümünde ayrıntılara inilerek, âdeta bilimsellikle hareket edilerek kararlaştırılması gereken bir sorundur. Ancak bu suretle, sükûnet ve dikkatle çalışma koşulları yaratılabileceği, aygıtımızın her halkasında edinilen son derece değerli deneyin kaybedilmiyeceği, daha da artırılacağı açık bir gerçektir.

Bugün, partinin, bir yandan eski kadrolara özen gösterme, bunların deney ve bilgisinden elden geldiğince yararlanmanın yanı sıra genç ve ümitli işçileri yükseltme yolunda izlediği politik hat başarıyla gerçekleştiriliyor. Bu tutum, partinin politik yolunda kuşaktan kuşağa geçişle ilerlemenin zorunlu koşuludur.

Bu, SBKP'nin parti kadrolarına Leninci tutumla özen göstermesinin bir yanısıdır. Diğer yanı da, kadrolara beslenen büyük güven, partinin direktif ve plânlarını yerine getirmek üzere çalıştıkları büyük ve sorumlu işte kendilerine tanınan bağımsızlıktır.

Ne var ki, bu tutumdan sonsuz bir katlanma anlamı çıkarılması da doğru olmaz. Lenin'in fikirleri ve yaşamsal deney, demokratizmi genişletme ve demokratizm biçimlerini yetkinleştirmenin, ancak sorumluluk duygusunun gelişmesine, bilinçli disiplinin artırılmasına koşul olarak sağlanabileceğini öğretiyor. Örneğin, parti yönetimi sisteminde kolektif çalışma, ancak Lenin'in işleve ilişkin istemi yerine getirilerek, yani yükümü altına girilen işten ötürü kişisel sorumlulukla bağdaştırılarak ardıcıl biçimde geliştirilebilir.

Bir halk sözü vardır: Kendisine büyük güven beslenen kişiden, o oranda büyük iş istenir. Bizim, parti kadroları konusunda, kendi örgütlerinin, çalışma kolektiflerinin güvenini kazanmış olanlar konusundaki tutumumuz da böyledir. Daima yığınların gözü önünde bulunan yöneticinin her

başarısızlığı, her hatalı adımı, doğru çizilmiş olan parti hattına olağan bir işçinin hatalarından daha fazla zarar verebilir. Ve SBKP, Leninci çalışma stili için alabildiğine gerekli nitelikleri, yani işi tam ve eksiksiz yapma, yüksek iç disiplin, partiliye özgü ilkeselliği eylemsellikle bağdaştırma ve aynı zamanda insanlara karşı objektif ve dikkatli davranma, herkesin bütün yeteneklerinin ortaya çıkarılıp geliştirilmesine yardımcı olma nitelik çizgilerini henüz benimseyememiş olan yöneticileri asla gözden kaçırmamaktadır.

Kadroların yetiştirilmesinde Leninci çalışma stilini iyice benimseyen SBKP, bunda, hızla gelişmekte olan toplumumuzun partisel yönetiminde bundan böyle de Sovyet komünistlerinin en iyi güçlerini, bilgi ve yeteneklerini yoğunlaştırmanın garantisini görmektedir.

Biz gayet haklı olarak, XXV. Kongremize, verdiği sonuçlara, verdiği notlara ve aldığı kararlara, SBKP'nin ve Sovyet halkının Ekim fikirlerini yaratımla geliştirme, bilimsel sosyalizm ve komünizm teorisini somut davalar haline getirme savaşımında ulaştıkları önemli başarılar gözüyle bakabiliriz. Kongre, parti hayatında Leninci normların üstün gelmesinin parlak bir belirtisi oldu. L. I. Brejnev kongre kürşüsünden şunları söyledi: «Parti iç demokrasinin ardıcıl gelişmesi, partinin her üyesine daha yüksek istemlerle yönelim, bu Leninci prensipler, bizim için geçilmiş bir aşama değildir. Bunlar bugün de partinin gelişmesinin temelidir.»⁽¹⁾ SBKP'nin Leninci stilde örgütlenen ve pratikte gerçekleştirilen tüm çalışması bu sağlam temele dayanmaktadır.

(1) SBKP XXV. Kongresi belgeleri, s. 64–65.

Enflasyonu doğuran nedenler

S. Nikitin ve S. Pronin

Sovyet ekonomistleri

Gelişmiş kapitalist ülkelerde enflasyon süreçlerinin keskinleşmesi, son on yılın ve özellikle 1970 yıllarının ana niteliğidir. Bu durum neden ileri geliyor? Enflasyon birçok etkenlerin koşulladığı karmaşık bir olgudur. Biz bu yazımızda, kesin rol oynayan söz konusu etkenlerin daha önemli olan ikisi üzerinde duracağız. Bunlar, tekeli fiyat saptama pratiği ile kapitalist devletlerin özellikle askersel amaçlarla yaptıkları büyük harcamalarla bağlı olan ve ödeme aracı olarak sık sık yapılan emisyonlardır.

Günümüzde tekeli fiyat saptama pratiğinin karakteristik çizgisi olarak şunu görüyoruz: Kumpanyalar türdeş ürünler için oransal olarak tek ve sabit fiyatlar sistemi yaratıyorlar. Bu maksatla, tekelleşmiş işkollarında bütün önemli korporasyonların aralarında en güçlü olanın saptadığı fiyatlara yönelmeleri anlamına gelen «fiyat liderliği» mekanizmasından geniş ölçüde yararlanılıyor. Ve bu en güçlü korporasyon, fiyatları yüksek ve sürekli kâr elde etme düşüncesiyle saptadığı için, «fiyat liderliği»nin belirli işkolundaki bütün kumpanyalara aynı kârı sağlaması gerekiyor. (!) Genellikle, fiyatın saptanmasında dikkate alınan en önemli nokta, kârın «hedef» normunun, yani kumpanya yönetimince kuruluşun uzun vadeli gelişimi için gerekli kâr normunun saptanmasıdır. Fiyat saptama usulü, üretimsel harcamalara (kapasitelerin standart ölçüde (yüzde 80 çalıştırılması halinde), üretilen malların tümüne «hedef» kâr normu sağlayacak bir ek kâr katılmasından ibarettir.

Önce şu önemli noktayı belirtmeliyiz: «Hedef» kâr normu, genellikle, ilkönce ortalama sanayi kazanç normundan çok daha yüksek (yüzde 15'ten yüzde 150'ye kadar), sonra da, vergiler düşülerek belirleniyor. Bu belirlemedeki ikinci işlemin anlamı şudur: Büyük kumpanyalar kârdan alınan vergilere, «hedef» kâr normunun bir bölümü olarak değil, kendine özgü bir dolaylı vergi gözüyle bakıyorlar. Bu dolaylı vergiyi de, ya bütünü, ya da bir bölümüyle tüketicinin üzerine aktarmak amacıyla fiyata ekliyorlar. «Hedef» kâr normuna varmak, aşırı kâr sağlama, yani «normal» ortalama kazancın üstünde bir kâr sağlama anlamına geliyor. Üretim ve sermayenin yüksek düzeyde yoğunlaştığı işkollarında, büyük kumpanyalar, uzun vadeli bir plânda, «hedef» normlarına uygun ortalama yıllık kâr

(!) Birçok hallerde, tekeller, «liderlik» pratiğinden memnun olmayarak, fiyatlar alanında örtülü anlaşmalar yapıyor, giderek gizli karteller yaratıyorlar.

normları elde etmeye çalışıyorlar. Örneğin, 1960–1970 yıllarında Birleşik Amerika'nın bütün çıkarım sanayiinde ortalama yıllık kâr normu (vergiler çıkarılmadan) yüzde 12,5 iken, en büyüklerinden 20 kumpanya yüzde 17,1, bu arada «General Motors» yüzde 30,7, «General Electric» yüzde 21,8, «Du Pont de Nemours» yüzde 19,6, «Eastman Kodak» yüzde 34,7, «Caterpillar Tractor» yüzde 28,7, «Boeing» yüzde 20,8 ortalama yıllık kâr normu elde etmiştir.

Tekeller için karakteristik olan fiyat saptama pratiği, kaçınılmaz olarak, fiyatların genel düzeyinin yükselmesine ve enflasyon süreçlerinin yoğunlaşmasına yol açıyor. Fiyatlarda en büyük artış, burjuva devletince satın alınan mallarda görülüyor. Örneğin, Birleşik Amerika'da, 1970 yıllarında bu fiyat artışları bütün diğer mal ve hizmet fiyatları artışlarını 1,5–2 kat aşırıyordu. Bu her şeyden önce devlete satılan askersel mallar için tekellerin belirlediği fiyatların çok belirgin olarak yükselmesinden ileri geliyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde enerji kaynakları fiyatlarının yükselmesi, bir yere kadar, enerji bunalımı döneminde yüksek tekellerin elde etmek üzere gizli kartel birliğinden yararlanan büyük petrol kumpanyalarının eylemiyle bağlıdır.

Fiyatlar, sürüm için yapılan harcamaların alabildiğine artmasından ötürü de yükseliyor. Zira şimdi rekabet fiyatları azaltmadan ziyade, mal çeşitleri ve niteliğinde sık sık değişmeler, büyük ölçülere varan sürüm ve reklam harcamaları yoluyla yürütülüyor. Böylece, genel giderler ve özellikle de sürüm için yapılan harcamalar başdöndürücü bir hızla büyüyor⁽²⁾. Bazı hesaplara göre, Amerikan tüketicisi tarafından harcanan her doların yarısı, sürüm için yapılan harcamaları karşılamaya gidiyor. Yalnız reklam için ABD ulusal gelirinin yüzde 3–4'ü harcanıyor.

İstemin azalması koşullarında, kumpanyaların, kârlarını korumayı gözeterek, mal fiyatlarını değil, üretimi azaltmaları da, fiyatlarda genel düzeyin yükselmesine yol açan bir ek etkidir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde devlet tüketimi de enflasyonu alabildiğine şiddetlendiriyor. Mal fiyatları üzerinde sürekli baskının ana kaldıraçlarından biri bu devlet tüketimidir. Ekonomiyi düzenlemede burjuva devletin işlevlerinin genişlemesi, kapitalizmin bazı sosyal-ekonomik güçlüklerini ve çelişkilerini bütçe kredileri yardımıyla giderme denemeleri ve aynı zamanda askersel harcamaların büyük oluşu, sözkonusu devletlerin bütçelerinde devamlı olarak finans kaynakları yetersizliği hissedilmesine yol açıyor (başlıca kapitalist ülkelerde devlet harcamaları ulusal gelirin yüzde 26,0'ını yutuyor). Birleşik Amerika'da 1946'dan 1973 mali yılına kadar, yani 25 yılı aşkın bir zamandan beri, gelirlerin giderlerden bir yere kadar

(2) Örneğin, Amerikan otomobillerinin satış fiyatının yüzde 25'i, boş yere boyuna model değiştirmelerin tutarını karşılamaya gidiyor.

fazla oluşu ancak 7 defa görülebildi. Diğer yıllarda bütçe hep açıkla kapatılıyordu. Büyük Britanya'da 1960'tan 1973'e kadarki dönemde, devlet bütçesinde yalnız iki defa açık görülmedi. Bu diğer kapitalist memleketler için de böyledir. Devlet bütçelerinin açıkla kapatılması, aşırı askersel harcamalarla azımsanamayacak ölçüde bağlıdır. NATO üyesi ülkelerde (tümü birden), askersel harcamalar 1974 yılında 132 milyar doları buldu.

Büyük ölçüdeki devlet tüketimi, ek olarak yapılan emisyonlarla finanse ediliyor. Bu finansman, fiyat yükselişlerine birhayli hız ve süreklilik veriyor. Gelişmiş kapitalist ülkelerde 1966–1970 yıllarında toplam ulusal gelir yılda ortalama yüzde 5 artıyor, para toplamı ise (eldeki paralar ve postrestant depozitleri) yüzde 9,5, yani iki kat daha hızla çoğalıyordu. 1971–1973 yıllarında bu memleketlerde toplam ulusal gelirin yıllık ortalama yüzde 5,2 hızla artması koşullarında, tedavüldeki ödeneklerin toplamı her yıl ortalama yüzde 13,7, yani 2,6 defa daha çabuk büyüyordu. Buna paranın devrinin birhayli hızlanması da eklendi. Örneğin, 1964–1973 yıllarında Birleşik Amerika'nın en büyük finans merkezlerinin banka hesaplarında para devri hızı 2,8 defa arttı. Bu, milyarlarca dolar yeni para emisyonuna mukabildir.

Gelişmiş kapitalist ülkelerin birçoğunda, temelinde Birleşik Amerika'nın alabildiğine büyük askersel harcamalarının yattığı enflasyon ihracı adı verilen olay sonucunda fiyat yükselişleri alıp yürüdü. Sözkonusu askersel harcamaların toplamı (kukla rejimlere yapılan dolaysız askersel yardım, yabancı topraklarda ABD askersel üsleri ve silâhlı güçleri bulundurma harcamaları vb.) ödeme bilançosunun diğer bütün kalemlerinin olumlu sonuçlarını 1,5 defa aştı. ABD ödeme dengesi açığının ana bölümünü yabancı memleketlerdeki dolar yedeklerini artırmak suretiyle kapatıyor. Bunun sonucu olarak, 1970'lerin başında, Birleşik Amerika'nın dış ülkelerdeki borçları altın ve döviz rezervleri toplamını birkaç defa geçti. Eğer altının ABD'den durmadan dışarı aktığını ve bu yüzden memleketin altın yedeğinin 1950'lerin başlangıcına kıyasla hemen hemen iki defa azaldığını da dikkate alacak olursak, doların uluslararası döviz olarak gitgide artan istikrarsızlığını anlamak kolaylaşır. 1960'ların sonuna doğru alabildiğine şiddetlenen sürekli enflasyon süreci, doların diğer kapitalist dövizlere kıyasla değerini yitirmesine, dünya pazarlarında Amerikan mallarının rekabet gücünün azalmasına yol açıyor, ihracatı durduruyor ve tersine, mal ithalini teşvik ediyordu. Böylelikle, ABD'nin dış ödeme bilançosu kalemlerinden beklediği gelirler azaldı. Bu da doların durumunu daha çok sarsıyordu.

İngiliz lirası sterlinin gitgide kötüleşen istikrarsız durumunu da esas itibariyle yine aynı nedenler belirliyordu. Bir yandan Batı Avrupa ülkelerinde ve Japonya'da, değerini yitiren dolarlardan oluşma büyük meblağlar yıllık duruyordu. 1971–1973 yıllarında daha çok ABD tekel kumpanyala-

rının meşgul olduğu kısa vadeli sermaye spekülasyonu sonucunda bu ülkelere yığılan dolar akını hızlandı. Batı Avrupa ülkeleri ve Japonya merkez bankaları, Uluslararası Para Fonu tüzüğü gereğince dövizlerin dolara oranla değerini belirli çerçeveler içinde tutarak, döviz pazarlarında dolar fazlasını satın aldılar ve kendi ülkelerinin iç alışverişinde bu dolarların yerine karşılığı olan yerli dövizî dolaşıma sürdüler. Bu işlem ABD sınırları dışında enflasyon süreçlerini hızlandırdı. Bu gibi eğilimlere karşılık olmak üzere, son zamanlarda, dövizlerde «dalgalı» kur işlemine geçildi ve bu sayede merkez bankalarının ABD doları satın almaları bir yere kadar azaltılabildi. Ama bu «dalgalı» döviz pazarlarına devlet müdahalesi gerekliliğini ortadan kaldırmadı. Bu kanallarla enflasyonist baskı devam ediyor.

Burjuva politikacıları ve ekonomi uzmanları, enflasyonun sertleşmesini başka türlü açıklamaya çalışıyorlar. Ve bu açıklamalarda, en çok, gelişme halindeki ülkelerin petrol ve diğer hammadde fiyatlarını yükseltmiş olmalarını, aynı zamanda gelişmiş kapitalist ülkelerde işverenlerin işçi sınıfının nominal iş ücretleri sorunlarıyla ilgili istekleri karşısında gerilemek zorunda kaldıklarını ileri sürüyorlar. Ama düpedüz propaganda karakteri taşıyan bu savlar, gerçeklerin karşısında tutunamıyor.

Gerçi, gelişme halindeki ülkeler 1970'te, özellikle 1973 ve 1974 yıllarında petrol ve diğer hammadde fiyatlarını hissedilir derecede yükselttiler. Ama unutulmamalıdır ki, bu yükseltme, dünya hammadde fiyatlarının yirmi yıldan fazla süren oransal istikrarından ve sanayi malları fiyatlarının hemen hemen durmaksızın artmasından sonra geldi. Eğer 1950'deki fiyatlar düzeyini 100 olarak kabul edersek, 1970'te bütün hammadde türlerinde dünya ihrac fiyatları düzeyi % 105'e, yapım sanayi malları dünya fiyatları da % 147'ye çıktı. 1970'lerde, petrol üreten ülkeler, tekellere ve emperyalist memleketlere karşı kendi ekonomik çıkarlarını savunmak amacıyla, petrol fiyatlarını (arkasından diğer hammadde türleri dünya fiyatlarını da) yükseltmek üzere, aralarında kurmuş oldukları uluslararası örgütten (OPEC) yararlandılar. Ne var ki, hammadde türlerinin dünya fiyatlarını yükseltmenin de sonu geldi. 1974–1975 dünya ekonomik bunalımı, 1974 yılının ikinci yarısından, özellikle geçen yıldan itibaren, çoğu hammadde dünya fiyatlarının düşmeye başlamasına yol açtı, buna karşılık emperyalist memleketlerde devam etmekte olan enflasyonun etkisi altında sanayi malları fiyatları yükselme eğilimini korudu. Bunun sonucu olarak 1974 yılında hammaddeler ve sanayi malları fiyatları orantısı 122'yi (1950 = 100) bulurken, 1975'in ikinci çeyreğinde bu orantı artık 98'e düştü ve daha öte düşüş eğilimi devam etti. Fakat hammadde dünya fiyatları düzeyinin düşmesine karşın, gelişmiş kapitalist ülkelerde enflasyonist fiyat artışları 1975 yılında hemen hemen eski hızıyla devam ediyordu.

Burada bir durumu daha dikkate almamız gerekir: Gelişmiş kapitalist ülkeler, gelişme halindeki ülkelerin hammadde fiyatlarını artırdıklarından yakınlara propaganda yaygarası koparıırken, çoğu kez enerji kaynakları ve diğer hammadde türleri fiyatlarını kendileri artırıyorlar. Örneğin, ABD Japonya'ya 1974 yılı sonunda tonu 90,7 dolar üzerinden kok yapmaya yarar taşkömürü satıyordu. Oysa 1971'de bu fiyat ton başına 27,6 dolardı. Geçen yıl ise, tek tek alışverişlerde bir ton taşkömürü 140-150 doları buldu.

Demek ki, tekellerin çıkarlarına uygun olduğu sürece, Birleşik Amerika kendi sahip olduğu enerji kaynakları türlerinin dünya fiyatlarını yükseltmekten çekinmiyor. Vaşington'un resmi politikasını, korporasyonlara, örneğin kömür çıkarımı ve atom enerjisi üretimi alanında yüksek kazançlar sağlama çabası belirliyor. ABD hükümeti, petrol kumpanyalarının rekabeti karşısında korporasyonların çıkarlarını korumak amacıyla, dünya petrol fiyatları asgari düzeyini yüksek tutmaya çalışıyor, dış ülkelerden alınan petrole yüksek tarifeler uyguluyor ⁽³⁾.

Diğer birçok kapitalist ülke de aynı biçimde hareket ediyor. Bunlar, şu veya bu hammaddeye büyük ölçüde yedeklere sahip oldukları zaman, hiç de vicdan azabı çekmeden, asıl bu tür hammaddelerin dünya fiyatlarını yükseltmek için ellerinden geleni yapıyorlar. Öte yandan, gelişme halindeki ihracatçı ülkeler hammadde ve sanayi malları arasında fiyat bağıntısını iyileştirmek suretiyle kendi çıkarlarını korumak üzere gereken tedbirleri aldıkça, gelişmiş kapitalist ülkeler olağanüstü bir propaganda yaygarası koparıyorlar.

Enflasyonun şiddetlenmesine nominal ücretin artmasının sebep olduğu, bu artışların kumpanyaları ürettikleri malların fiyatlarını yükseltmeye zorlayarak üretimsel harcamaları çoğalttığı yolundaki düşünceler de kandırıcı değildir. Bilindiği gibi, enflasyonla savaşım için işçi sınıfı üzerinde öncelikle işsizliğin artırılması suretiyle baskı yapılması gerektiği ve bunun belirleyici araç olduğu yolunda geniş ölçüde yaygın ve burjuva çevrelerinde yerleşik kanı da bu gibi savlara dayanıyor.

Kaldı ki, işçi sınıfının nominal ücretinde artış, hiç de büyük tekeller kumpanyaların fiyatları yükseltmelerinin ve enflasyonun şiddetlenmesinin nedeni değildir. Birincisi, bu artışın kendisi daha çok tüketim malları fiyatlarının yükseltilmesinden ileri geliyor. Bir başka deyişle, gündeliklerin

(3) Doğal olarak, bu iş, Amerikan petrol kumpanyaları zarara uğratılmayacak biçimde yapılıyor. Bu kumpanyaların kârlarının artmakta olması rasgele değildir. Enerji bunalımı koşullarında bile, ABD'nin en büyük petrol kumpanyası «Exxon»un 1974'te daha önceki lideri, yani en büyük otomobil kumpanyası olan «General Motors»u ikinci plana iterek ABD korporasyonları arasında kapasite bakımından en öne geçmesi de rasgele değildir.

artırılması için savaşım, işçi sınıfının kendi yaşam düzeyini tehdit eden saldırıya karşı gösterdiği savunuyu tepkisidir. İkincisi, gündeliklerin artışı ile fiyat yükselişleri arasındaki bağıntıyı değerlendirmede, iş ücreti üretimsel harcamaların ve mal fiyatının sadece bir bölümü olduğu için, ücret artışının fiyatlarda aynı artışı dürtükleyemeyeceğini gözününe almak gerekir. Son inceleme verilerine göre Amerikan yapım sanayiinin ürettiği mallarda işçi ve memur ücretlerinin payı yaklaşık $\frac{0}{0}$ 24, yalnız işçi ücretleri payı da $\frac{0}{0}$ 15 kadardır. Dolayısıyla, $\frac{0}{0}$ 1 fiyat artışına sebep olabilmek için, işçi ücretinin (fiyatı oluşturan diğer elemanlar değişmedikçe) yüzde 7 oranında artması, işçilerin ve memurların genel iş ücretinin de yaklaşık yüzde 4 artması gerekir. Ve bu da ancak emek.verimliliği değişmedikçe böyle olabilir.

Bu durumda, iş ücreti artışı ile fiyat yükselişi arasındaki gerçek bağıntıyı en dolgun biçimde yansıtan gösterge, fiziksel mal hacmi birimi için verilen iş ücretinde oluşan değişme ile toptan fiyatlarındaki (üretici fiyatları) değişme arasında yapılan karşılaştırmadır. Birleşik Amerika'da, 1939-1970 yıllarında sanayi üretimi birimi başına iş ücretinde yıllık ortalama artış hızı yüzde 3,1, toptan fiyatlardaki yıllık ortalama artış hızı ise yüzde 3,2 kadardı. Fakat enflasyonun şiddetlenmesi döneminde, yani 1966-1974 yıllarında, benzeri göstergeler $\frac{0}{0}$ 3,2 ve $\frac{0}{0}$ 5,4, 1973 yılında $\frac{0}{0}$ 1,5 ve $\frac{0}{0}$ 13,1, 1974 yılında da $\frac{0}{0}$ 7,2 ve $\frac{0}{0}$ 18,9, düzeyindeydi. Diğer gelişmiş kapitalist ülkelerde de durum budur. Ve bu durum kapitalist dünyada enflasyon süreçlerindeki şiddetlenmenin hiç de iş ücreti artışından ileri gelmediğini apaçık göstermektedir.

Büyük tekellerin fiyatlar politikası, doğrudan doğruya iş ücretleri hareketinden ve diğer üretimsel harcamalardan türeme değildir. Bu politikanın bağımsız, amaca yönelik bir karakteri vardır ve fiyat hareketinde belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bakımdan, en ileri kapitalist memleket olarak Birleşik Amerika'da iş ücreti ve kazançlar hareketinin karşılaştırılması ilginç olur. Bu memlekette sanayi işçilerinin reel ücreti 1967-1973 yıllarında $\frac{0}{0}$ 9,7 artış gösterdi; korporasyonların kazançları ise 46,4 milyar dolardan 74,2 milyar dolara çıktı, yani $\frac{0}{0}$ 60 yükseldi. Hayat pahalılaşmasının ve enflasyonda şiddetlenmenin ana nedenlerinden biri, fiyatları belirlemede tekellerin kılavuz edindikleri yüksek kâr gözetme politikasıdır.

Büyük kumpanyaların yönetim kurulları, nominal ve dolayısıyla reel iş ücretlerinde kazançların azalmasına neden olabilecek bir artışa yol vermeyen gayet kurnaz ve gizli bir mekanizma hazırlamışlardır. Bu mekanizmanın işlevi, üretimin çevrimsel ikircimleri ve enflasyonist fiyat artışı seyrinde iş ücreti ile kazançlar arasındaki bağıntının incelenmesi sırasında ortaya çıkıyor. Amerikalı ekonomist S. Morley'nin yaptığı inceleme-

den bir örnek verelim. Morley, «Enflasyon Ekonomisi» adlı yapıtında ⁽⁴⁾ çevrimsel yükseliş sürecinde enflasyonist fiyat artışının reel iş ücreti artış tempolarını ve giderek bazen ücretin mutlak ölçülerini de nasıl ayırımına varılmadan azalttığını gösteriyor. Bu azalış belirli bir süre sezilmiyor ve sendikalarda herhangi bir tepki doğurmuyor. İşverenler ise, bu elverişli durumdan yararlanarak üretimi ve istihdamı genişletiyorlar (öncelikle düşük ücretle çalıştırılan kadınlar, gençler, işsizler vb. sayısını artırarak). Bu yüzden iş ücreti reel ölçüleri daha da azalıyor. Bu ücret azalışı, fiyat artışları koşullarında genel kârın, bazen de kâr normunun yükselmesi anlamına geliyor. Sendikalar yavaş yavaş nominal iş ücreti artışı için savaşımları yoğunlaştırmaya başlıyorlar. Patronlar bu baskı karşısında ister istemez geriliyorlar, fakat gerileme sonucunda iş ücreti ile kâr arasında başlangıçta varolan bağıntı yeniden sağlanmış oluyor. Bir başka deyişle, çevrimsel bunalımın seyrinde veya enflasyon koşullarında patronlar belirli bir süre boyunca (genellikle 3–10 ay kadar) emek ücretlerini azaltarak daha büyük sayıda işçiyi ilâveten sömürme olanağı buluyorlar.

S. Morley, tam endüstriyel çevrim koşullarında bu mekanizmanın daha ayrıntılı bir çözümlemesini yapıyor. Vardığı sonuç şöyle özetlenebilir: Enflasyonist fiyat yükselişi koşullarında, çevrimin hemen hemen bütün safhalarında, bu mekanizmanın etkisi kâr artışının iş ücreti artışından tamamen bağımsız biçimde oluşmasına yol açıyor. Fiyat artışı, endüstriyel çevrim akışında (gerek sömürüyü artırma, gerekse işçilerin reel iş ücreti artışının önemli bölümünü, bazen de tümünü ortadan kaldırma yoluyla), tekellere yüksek genel kazanç ve kâr normu elde etme olanağı sağlayan gerekli koşul oluyor. Örneğin, 1974 yılında perakende fiyatlardaki yükseliş, Büyük Britanya ve Japonya'da nominal iş ücreti artışının 95'ini, FAC ve İtalya'da % 87'sini, Fransa'da % 77'sini «yemiş» bulunuyor.

Demek oluyor ki, enflasyon ve fiyat artışı, işçi sınıfı üzerinde baskı ve bu sınıfın gelirlerinin tekeli sermaye yararına yeniden bölüşülmesi aracı olarak işliyor. Enflasyon, özellikle düşük ve orta gelirle, daha ziyade değişmez gelirli (emekliler ve üniversiteliler gibi) tabakaları kuvvetle etkiliyor. Aynı zamanda, burjuvazinin elinde birikmiş olan servetler ve bunların esas biçimleri üzerinde (bonolar ve özellikle hisse senetleri, arazi ve diğer taşınmaz mülkler), değerlerini alabildiğine artırarak sahipleri için olumlu bir etki yapıyor. ⁽⁵⁾ Olaylar ve gerçekler, bugün de, Lenin'in yaptığı uyarının, yani paranın hızla değerden düşmesinin «en çok işçi-

⁽⁴⁾ S. Morley, *The Economics of Inflation*, Hinsdall, 1971.

⁽⁵⁾ Esham, tahvilat ve özellikle hisse senetlerinin tekeli burjuvazinin elinde toplanmasını, burjuvazinin öncelikle bu biçimde zenginleşmeyi yeğlediğini şu veriler gösteriyor: ABD'de bütün hisse senetlerinin % 82,2'si yaşlı nühusun yalnız % 1,6'sının elinde toplanıyor (bak: F. Landberg, *Zenginler ve aşırı zenginler. BAD'lerinin gerçek yöneticileri*. Moskova, «Progres», 1971, s. 28).

lerin, halk arasında en yoksul bölümün durumunu kötüleştirdiği», enflasyonun «vurgunculuğu körüklediği, kapitalistlerin vurgunculuktan milyonlar kazanmalarına olanak verdiği»⁽⁶⁾ hakkındaki düşüncesinin ne kadar doğru olduğunu kanıtlıyor.

SBKP XXV. Kongresi kürsüsünden yaptıkları konuşmalarda, kardeş partiler temsilcilerinin çağdaş kapitalizmin içinde bulunduğu bunalımın sosyal sonuçlarını çözümlerken sorunun özellikle bu yanı üzerinde büyük bir dikkatle durmaları çok anlamlıdır. Belçika Komünist Partisi L. Van Geyt şöyle dedi: «Derinliğini belirtmeye hacet görmediğimiz bunalım, işçi sınıfını ve emekçi yığınlarının diğer tabakalarını, aynı zamanda memleketimiz halkının orta tabakalarının büyük bir bölümünü kuvvetle etkiliyor. Üstelik kapitalist tekeller ve onların dediğini yapan hükümet bu durum ve koşullar içinde kendi sermayelerini, kendi kazançlarını korumak ve çoğaltmak üzere, bunalımın bütün ağırlığını başkalarının ve en çok da emekçilerin sırtına yüklemeye çalışıyorlar.» Kanada Komünist Partisi Genel Sekreteri W. Kashtan, *şimdiki kapitalist gelişme yolunu doğrudan doğruya «devlet-tekel kapitalizmi ülkelerinde durgunluk, enflasyon, işsizlik ve yaşama düzeyinde düşüş yolu» olarak niteledi.*

İşsizliğin yanı sıra pahalılığın giderek artması da geniş emekçi yığınları için ateşten gömlek oluyor. Büyük Britanya Komünist Partisi Genel Sekreteri G. McLennan'ın söylevinde ileri sürdüğü verilere göre, İngiltere'de yalnız 1975 yılı ikinci yarısında «son yirmi yılın en büyük yaşama düzeyi düşüşü» görüldü. Finlandiya Komünist Partisi Başkanı A. Saarinen, kendi ülkesinde «hayat pahalılığının yılda % 20 arttığını» belirtti.

Tekellerin, elde ettikleri kazançları korumak ve çoğaltmak amacıyla enflasyondan yararlanmaya ve giderek enflasyonu artırmaya yönelik politikası, devlet organlarında kesin bir karşı koyma tepkisi uyandırmıyor. Sözümona anti-enflasyonist politika, bütün varyantlarıyla, açıkça belirgin bir sınıfsal yönelim taşıyor. Bu politikanın amacı enflasyon problemlerini her şeyden önce işçi sınıfı zararına çözmektir.

Deflasyon dedikleri politikaya, yani kredi ve vergi mekanizması vasıtasıyla (vergilerle halkın parasal gelirlerinin önemli kısmını alma, kredi faizlerini yükseltme, devlet harcamalarından belirli kalemleri çıkarma vb.) para istemini sınırlama politikasına ilişkin tedbirler kompleksi en geniş ölçüde uygulanıyor. Bu tedbirlerin verdiği sonuç, gelişme tempolarının azalması ve daha çok işçi sınıfına dokunan işsizliğin artmasıdır. Devlet harcamalarını kısıtlamada burjuva devletleri genellikle sosyal gereksinme kalemlerini azaltıyor, amma çok büyük askersel harcamalara hiç dokunmuyorlar.

Burjuva devletlerinin deflasyon politikası, enflasyonun ekonomik dur-

(6) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 34, s. 187.

gunluk ve büyük işsizlikle uyumlandığı (ki buna şimdi stagflasyon deniliyor) 1974–1975 yılında meydana gelen durumu bir yere kadar peşinen belirledi. Deflasyon politikası geçen yıllarda dünya ekonomik bunalımının sertleşmesine, işsizliğin arttıkça artmasına yardım ediyor, fakat fiyat artışlarını pek az önleyebiliyordu; zira çağdaş enflasyonun (tekeller eliyle fiyat oluşturma ve çok büyük devletsel ve özellikle askersel harcamalar gibi) ana kaynaklarına hemen hemen dokunmuş değildi. Geçen yılın ortasına doğru ABD’de tam işsizlerin sayısı 8,5 milyon kişiyi bulduğu halde, fiyat artışları devam ediyordu. Bu diğer gelişmiş kapitalist ülkeler için de böyledir. Burjuva politikacı ve ekonomistlerinin, büyük işsizliğin enflasyonu iyice azaltacağı ümitleri gerçekleşmedi; buna karşılık enflasyonun büyük işsizlikle bağdaştırılması kapitalizmin sosyal-ekonomik çelişkilerini daha çok sertleştirdi, birçok burjuva ekonomistini 1974–1975 durumunu 1929–1933 yılları bunalımıyla kıyaslamak zorunda bıraktı.

Burjuva devletin diğer bir takım anti-enflasyonist tedbirleri de (fiyatlar ve iş ücretleri üzerinde eşzamanlı kontrole indirgenen «gelirler politikası» (ki bu politika çerçevesinde ya iş ücretinin tamamen «dondurulması» öngörülüyor, ya da ücret artışı çok yetersiz bir ölçüyle sınırlanıyor), yönelim bakımından işçiye karşı çalışmaktadır. Tekelci kapitalizm koşullarında fiyatlar üzerinde yeterince eylemsel bir kontrol kurulması olanaksızdır. Kaldı ki, kontrolü yapacak devlet organlarının çoğu da bu yükümlerine son derece biçimsel olarak yanaşırlar. Gelgelelim, iş ücreti üzerinde etkili bir kontrol için yeterince olanaklar vardır, zira bu konuda patronlar ilgili devlet organlarıyla gözlerini dört açarak işbirliği yapmaktadırlar. Pratikte «gelirler politikası» iş ücreti artışını (fiyat yükselişlerini gayet az etkileyecek kadar) yavaşlatmaya yol açıyor. Bu nedenle, «gelirler politikası»na karşı işçi sınıfının olumsuz tutumu gayet yerindedir. Ve burjuvazinin, işçi sınıfının direşken karakterli olduğu memleketlerde bu politikayı geniş ölçüde uygulamaktan çekinmesi de bundan ileri gelmektedir.

Şiddetli enflasyon koşullarında işçi sınıfının kendi maddi durumunu koruma ve iyileştirmede biricik olanağı, tekellere ve bunları tutan burjuva devletine karşı savaşımlı hızlandırma yoludur. İşçi sınıfı ve diğer emekçi halk tabakaları şimdi işte bu yoldan yürüyorlar. Ve bu tutum birleşik bir anti-monopolist cepheye toplanıp dayanışmalarına taban hazırlıyor.

Birinci Stokholm Çağrısı'dan ikincisine

Jóhn Takman

İsveç Sol (komünistler) Partisi Parlâmento Grupu Üyesi

Bundan bir yıl önce İsveç başkentinde Dünya Barış Konseyi (DBK) tarafından kabul edilen, silâhlanma yarışına karşı, silâhsızlanma uğrunda savaşımı öneren yeni Stokholm Çağrısı dünya kamuoyunda geniş yankılar uyandırdı ve hararetle desteklendi. Dünyada olumlu değişimlerin derinleştirilmesi için, politik yumuşamanın askersel yumuşamayla bütünlenmesi için yürütülen savaşımın hızlanmasına yardımcı oldu.

Şimdiki kampanya, elbette birincisinden daha başka, 25 yılı aşkın bir zaman önce ilk Stokholm Çağrısı'nın bütün dünyada yankılandığı zamankinden bir hayli ayrımlı koşullar içinde yürütülüyor. Fakat savaşım ideal ve metotlarının kuşaktan kuşağa geçişi barışsever güçler hareketinin olağanüstü özelliklerinden biridir. Bundan ötürü, o dönemde oluşan geleneklerden, barışı ve demokrasiyi utkuya ulaştırma uğrunda savaşanların deney ve metanetinden günümüzde de yararlanılıyor.

İnsanlık yirminci yüzyılın ikinci yarısına giriyordu. İkinci Dünya Savaşı'nın felâketleri insanların belleğinde henüz tazeliğini koruyor. Sovyetler Birliği'nde, Polonya'da ve diğer bazı memleketlerde kurban vermemiş bir aile göstermek zordu. Bütün cinayetlerin suçlusu, savaşı açan ve yığınla insan kırımı politikası güden faşizimdi.

ABD'nin Hiroşima üzerine ilk atom bombasını attığı 6 Ağustos 1945 gününü insanlar gayet iyi hatırlıyorlar. Bu patlama üç gün arayla Nagazaki üzerinde tekrarlanmıştı. Atom bombasının kullanılması askersel açıdan gereksizdi; çünkü Japon militarizmi teslim olmak üzereydi. Ve gerçekte, bu, İkinci Dünya Savaşı'nın bir askersel harekâtı bile değildi. Ünlü İngiliz nükleer fizikçilerinden P. M. S. Blackett'in deyişiyle, Amerikan hava kuvvetlerinin attıkları atom bombaları, Sovyetler Birliği'ne karşı «soğuk savaş»ın ilk büyük harekâtı idi. Tanınmış İngiliz bilgini J. Bernal de şöyle demişti: Atom bombasının meydana getirilmesi «ya savaşın, ya da insanlığın sonunun başlangıcını belirliyor». (!) Atom bombardımanlarının sonuçları, barışsever halklar ve hükümetler güçbirliği yapmadıkları ve yeni silâhın yasaklanmasını sağlamadıkları takdirde, insanlığı ne gibi felâketlerin beklemekte olduğunu apaçık gösterdi.

«Soğuk savaş»ın harı içinde, bizler, Stokholm'da Dünya Barış Yandaşları Kongresi Daimi Komitesi dönem toplantısını yaptık. Benim de katıldım.

(!) J. D. Bernal, World Without War. London, 1958, p. 7.

ğım oturum, 19 Mart 1950 günlü Stokholm Çağrısı'nın kabul edilmesiyle sona erdi. Bu tarihsel belge her şeyden önce kısalığıyla dikkati çekiyordu. Bunun için tümünü verebiliriz. Çağrıda şöyle deniliyordu: «Biz, atom silâhının, insanları korkutma ve yığınsal kırma silâhı olarak, kesinlikle yasak edilmesinde ısrar ediyoruz. Bu kararın titiz bir uluslararası kontrol altında yerine getirilmesini ısrarla istiyoruz. Her hangi bir memlekete karşı ilkönce silâh kullanan hükümetin cinayet işlemiş olacağını ve savaş suçlusu olarak işlem görmesi gerekeceğini düşünüyoruz. Bütün dünyanın tüm iyiniyet sahibi insanlarını bu çağrıyı imzalamaya davet ediyoruz.»

Çağrıya karşı, bütün barış yandaşlarına karşı, savaş kundakçılarına ne kötücül bir propagandaya giriştiklerini iyice hatırlıyorum. Ama bu çağrıyı yığınlar arasına götürüp yayanların övgüye değer özverili çalışmaları belleğimde daha büyük bir güçle yer etmiş bulunuyor. Dünyanın bütün ülkelerinde, sokaklarda ve alanlarda, fabrika ve işletmelerde, üniversitelerde ve kiliselerde bu barış yandaşları yolunmak bilmeden çalışıyor, imza topluyorlardı. Biz yalnız İsveç'te 330 bin imza topladık. Bütün büyük yığınsal enformasyon araçlarının toplarını bize çevirdikleri, eylemimizi kötülemeye başladıkları gözönüne alınırsa, bu imza toplama işinin büyük bir başarı olduğu kendiliğinden anlaşılır. 1950 Haziranı başına kadar yeryüzünde 100 milyon insan Stokholm Çağrısı'nı imzalamış bulunuyordu. Yılın sonuna doğru bu sayı yarım milyara varmıştı. Bu aksiyon tarihinde eşi görülmedik bir uluslararası kamuoyu seferberliği olmuştu.

Stokholm Çağrısı'yla doğan dünya ölçüsündeki yığın hareketi eylemsel bir barış etkeni oldu. Dünya sosyalizminin giderek güçlenmesiyle birlikte, başka koşullarda Kore'de ve Viyetnam'da belki de en korkunç silâha başvurmakta ikircim göstermiyecek olan politikacıların ayakları altındaki toprak da kayıyordu. 1950 yıllarındaki kampanya, bugün büyük bir güç haline gelen barış yandaşları hareketi için sağlam bir temel meydana getirdi.

Şimdi dünya durumu kökten değişti. V. İ. Lenin ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi tarafından ileri sürülen barış içinde yanyana yaşama fikri, ensonra, hemen hemen bütün hükümetlerin onayını kazandı. Emperyalizm ve aşırı-sollar bu fikri değiştirip yozlaştırmakla kalmıyor, bir yandan da buna karşı savaşım yürütüyorlardı. Şimdiyse, emperyalist politikacıların en kalın kafalıları bile, hiç de istemedikleri halde, barış içinde yanyana yaşama gerekliliğini tanımak zorunda kalıyorlar.

Bu atom yüzyılında, ya barış içinde yanyana yaşamaktan, ya da bütün yaşamı yitirmekten başka alternatif yoktur. Ve buna karşın, bu değişmez gerçek, hâlâ bazı eylem adamlarının kafalarına girmiyor gibidir. Eski ABD Savunma Bakanı J. Schlesinger nükleer şantaja başvurmaya özeniyor. Dış politikada aşırı-sağ, milliyetçi, anti-sovyetik görüşleriyle tanınan senatör H. Jackson da habire «silâh şakırdatıyor».

Bu ve benzeri örneklere birer aşırılık gözüyle bakılabilir. Buna karşın, bunlar, hâlâ kararsızlık ve nükleer savaş tehlikesinde artış dönemleri olduğunu gösteriyor. Bundan başka, nükleer silâhı yaymaktan elçekme antlaşmalarına henüz bütün ülkeler katılmış değildir ve bu durum atom silâhının yayılması tehlikesi yaratmaktadır. Bütün bunlar, bizleri, «bir rastlantı, yalnızlık veya düşüncesizlik sonucu olarak nükleer savaşın patlak vermesi tehlikesinin hâlâ var olduğu»nu (?) belirten Uluslararası Stokholm Barış Problemleri Araştırma Enstitüsü'nün kanısına kulak vermeye yöneltiyor.

Rastlantıyı aradan çıkarabilmek için, bugünkü kuşağı ve gelecek kuşakları nükleer savaş uçurumundan elden geldiği kadar uzaklaştırabilmek için, silâh üretimini daha öte sınırlandırma yönünde, silâhlanma yarışına kesinlikle son verme yönünde sürekli bir savaşım yürütülmesi gereklidir. İnsanlık, bu sınıra ulaştıktan sonra, çok daha büyük hedefe, genel ve tam silâhsızlanmaya doğru geçebilecektir.

Silâhlanma yarışına son verilmesi gerektiği daha Dünya Barış Konseyi'nin kuruluşundan itibaren benimsediği ana fikirlerden biriydi. Bundan ötürü, yeni Stokholm Çağrısı'na imza toplamak üzere yığinsal bir kampanya açılmasını kararlaştırdı. Yeni Çağrı'nın hedefleri şöyle sıralanabilir:

«Yumuşamaya kalımlı nitelik kazandırmak için silâhlanma yarışını durdurmak!

Yeni uluslararası ekonomik düzeni bir an önce yaratmak için, silâhlanma yarışını durdurmak!

Barışı savunmak ve yeni dünyayı kurmak için, silâhlanma yarışını durdurmak!

Nükleer silâhın ve diğer bütün yığinsal kırım silâhlarının yasak edilmesi için hep birlikte savaşalım!

Genel ve tam silâhsızlanma için hep birlikte savaşalım!

Dünya silâhsızlanma konferansının bir an önce toplanması için hep birlikte savaşalım!»

1975 Kasımında Leningrad'da yapılan dünya ulusal barış komiteleri danışma toplantısı, bütün örgütleri ve barış yandaşlarını yeni Stokholm Çağrısı'na imza toplamak üzere geniş bir yığinsal kampanya açmaya çağırırdı. Bu kampanya 1976 Ağustosuna sonuna kadar sürecektir. DBK bir memorandum ile yeni Stokholm Çağrısı metnini Cenevre Silâhsızlanma Komitesi'ne, New York'ta diğer ilgili BMT organlarına ve Paris'te UNESCO'ya sunacaktır. Eylül ve Ekim aylarında çağrı metinleri bütün

(2) World Armaments and Disarmament. SIPRI Yearbook, 1974, p. 70.

lkeler hükümetleri yöneticilerine verilecektir. 1976 Ekim ve Kasım aylarında, DBK heyeti, imza toplama kampanyasının sonuçlarını BMT Genel Kurulu XXXI. dönem toplantısına bir raporla bildirecektir.

Bu kampanyanın örgütlenmesi için meydana getirilen ulusal komiteler, çeşitli politik hareket ve örgütlerin çabalarını, silâhlanma yarısına son verilmesi uğrundaki savaşımda birleştiriyorlar. Doğrudan doğruya güdülen hedef milyonlarca imza toplamak olsa da, tek tek her memlekette barış yandaşlarının eylemleri değişik biçimler alıyor. Örneğin, ağrı, gerek kapitalist gerekse sosyalist ülkelerde sendika toplantılarında, politik örgütlerin toplantılarında, gençlik ve ğrenci klüplerinde görüşülüyor ve onaylanıyor. Kampanyamıza parlâmento yeleri ve tanınmış toplum adamları aktif olarak katılıyorlar. Hindistan'da çeşitli politik partileri temsil eden 200 kadar parlâmento yesi çağrıyı imzalamışlardır. İngilterede Leybirst Partinin birçok parlâmento yesi ve pratik olarak memleketin bütün esas ulusal sendika birliklerinin yöneticileri çağrıyı imzalamış bulunuyorlar. Fransa'da barış hareketinin bu aylarda silâhsızlanma konusunda en azından 200 toplu tartışma örgütlemeyi kararlaştırdığı bildiriliyor.

Dünyanın her yerinde çağrıya imza toplama kampanyası, halkların karşı karşıya bulundukları en keskin problemlerle ilişkisi gözetilerek yürütülüyor. Bunlar, millitarizme ve faşizme karşı, sömürgeciliğe ve ırkçılığa karşı, gerginlik ve çatışmaların kaynak ve nedenlerine karşı, enflsyona ve ekonomik bunalımın sonuçlarına karşı, halkların kendi doğal zenginliklerine buyruk olma hakkı için ve bu zenginliklerin tekeller ve çokuluslu korporasyonlar tarafından talan edilmesine son verilmesi için, halklar arasında hak eşıtliğine ve karşılıklı yarara dayalı ilişkiler için savaşımlar problemleridir.

Barış yandaşları hareketinin büyük bir güç haline geldiği, silâhlanma yarısını durdurmanın tamamen reel bir sorun olduğu güvenle söylenebilir. Bu genel ve tam silâhsızlanma yolunda sınırlı, fakat gerekli bir adımdır.

Asya'da barış cephesi

Badamin Lhamsuren

Moğolistan Devrimci Halk Partisi Merkez Komitesi üyesi

İlerici insanların kafalarında, yeryüzünde barışı güçlendirme yönündeki başarılar, gitgide daha büyük ölçüde, sosyalist devletler topluluğunun dış politika yolunu, uluslararası güvenlik için, dünyada gerginliğin azalması için dirençle yürüttükleri savaşımı çağırıştırıyor. Bu çabaların genel insancıl yönelimi ve demokratizmi, barış ve sosyalizm ideallerinin ayrılmazlığını göstermekle kalmıyor, aynı zamanda insanlığın geleceği konusunda en köklü ve organikman sosyalizme özgü özenin de göstergesi oluyor. Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Genel Konferansının başarısından sonra, bu çok önemli toplantının yapılmasına önayak olan başlıca devlet olarak Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin, bütün halkların çıkarlarını düşündükleri, barış içinde yaşamayı yalnız Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Genel Konferansının başarısından sonra, bu çok önemli toplantının yapılmasına önayak olan başlıca devlet olarak Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist topluluk ülkelerinin, bütün halkların çıkarlarını düşündükleri, barış içinde yaşamayı yalnız Avrupa kıtasına değil, aynı zamanda diğer kıtalara maletmek için çalıştıkları apaçık anlaşıldı. Avrupa'da barış davasının başarısı, uluslararası politikada Asya'da güvenliği sağlama problemini yasal olarak gündeme getirmiş bulunuyor.

Asya'da kolektif güvenlik fikri en geniş ve geliştirilmiş biçimiyle Sovyetler Birliği tarafından ileri sürüldü. Komünist ve işçi partilerinin 1969 yılı Uluslararası Danışma Toplantısı'ndaki konuşmasında SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, bu fikrin gerçekleştirilmesini uzun vadeli uluslararası sorunlar arasında, yani çözümü nice halkların ve devletlerin yıllar yılı gelişmesine yol açacak olan sorunlar arasında saydı.

Asya ve Afrika ülkeleri temsilcilerinin defalarca önayak oldukları birçok barışçı girişimin demokratik bir yapıcı ruh verdiği bu fikir, saldırı politikasına karşı, barış için savaşımда kıtamız halklarının birleşme emelini yansıtıyor. Üstelik, Asya'da barış programı, bu kesimin toplumsal gelişme ortak eğilimini simgeliyor, Asya'da yaşayan halkların tarihsel ilerlemesinin gerekli koşulları olarak âdil barış ve işbirliği fikirlerinin yoğun ifadesi oluyor. Önerilen sistemin temel prensiplerinin, SSCB'nin ve diğer sosyalist ülkelerin Asya devletleriyle imzaladıkları nice antlaşmada saptanmış olması rastgele değildir. Sovyetler Birliği ile Hindistan arasındaki sağlam dostluk, Sovyet-Afganistan ilişkileri, kıtanın ilerici rejimleriyle kurulan ilişkiler bugün bu kesimde barışın en önemli etkenleridir.

Asya kıtasında durumun olumlu gelişme eğilimleri son yıllarda bir hayli güçlendi. Buna ne emperyalizmin saldırgan politikası, ne de barış düşmanlarının sayısız entrikaları engel olabildi. Şimdi dünyanın bu kesiminde, Güney-Doğu Asya'da Viyetnam, Laos ve Kamboçya halklarının elde ettikleri tarihsel utkuların etkisi iyice hissediliyor. Viyetnam Emek Partisi MK Birinci Sekreteri Le Duan'ın belirttiği üzere, sözkonusu utkular «bu kesimde ve bütün yeryüzünde güçler dengesinin bir hayli değişmesine, ulusal bağımsızlığı ve barışı savunma olanaklarının daha fazla artmasına yardım etti.» (1)

Çin-Hindi'ndeki utkular, yalnız emperyalist askersel müdahale politikasının ağır bir yenilgiye uğraması anlamına gelmekle kalmadı, aynı zamanda sosyalist ve diğer barışsever devletlere karşı, kurtuluş devrimlerini durdurma ve püskürtmeye yönelik askersel bloklar stratejisinde en derin bunalımı suyüzüne çıkardı. Bu utkular, Asya ülkelerin ve tüm kıtanın geleceğinin belirlenmesinde kesin rolün emperyalistlere değil, savaşıma girişmiş olan Asya halklarına ait olduğunu, bu halkların dünya sosyalizmiyle, bütün ilerici ve demokratik güçlerle bağlaşmasının sözkonusu savaşımında başarının en sağlam güvencesini oluşturduğunu gösterdi.

Birçok memlekette tutucu ve ılımlı çevrelerin bile, «Amerikan kalkanı»nın çürüklüğü kanısına vardıktan sonra, benimsenecek alternatifi, politikalarında körükörüne Batı yandaşlığı yöneliminden dönmekte görmeleri ilginç bir gelişmedir. Tayland, Filipinler ve diğer bazı Güney-Asya ülkelerinde yönetici çevrelerin bilincinde böyle bir değişme oldu. Şimdi emperyalistlerin yerli yönetici güçler üzerindeki baskısı da her zaman istedikleri sonucu vermiyor. Netekim Tayland'da böyle oldu. Hükümet Amerikan askerlerinin ve danışmanlarının memleketi terketmelerini resmen isteyince, Vaşington baskı yapmayı denediye de, durumu değiştiremedi. Yeni Tayland hükümeti, bu işi 1976 yazı ortasında gerçekleştirme kararını tekrarladı. Pakistan gibi evvelce emperyalist bloklara sürüklenmiş olan diğer bazı ülkelerin politikalarında da bağımsızlık ve egemenliği güçlendirme eğilimi göze çarpıyor.

Kısacası, Asya'da, özellikle Çin-Hindi'ndeki utkudan sonra oluşan ilerici değişimler sonucunda, kıtamızda barış, güvenlik ve işbirliği prensiplerinin yerleşip benimsenmesi uğrunda savaşımında yeni ufuklar açılıyor.

Son yıllarda, Asya'da, kolektif güvenlik fikirlerini savunan güçler bir hayli arttı. Bu kıtada artık yalnız sosyalist devletler değil, bloksuz devletler de güttükleri politikada barışseverlik ve gerçekçilik ölçüleriyle hareket ediyorlar. Barış hareketinde Asya kamuoyunun payı artıyor.

Sosyalist ülkeler ve en başta Sovyetler Birliği, Asya devletleri ve halklarının karşılıklı ilişkilerinde yeni, gerçekten demokratik normların yerleş-

(1) «Pravda» gazetesi, 26 Şubat 1976.

mesi savaşının ön saflarında yer alıyorlar. Yalnız Avrupa'nın değil, Asya'nın da en büyük devleti olarak Sovyetler Birliği, kıtamız ülkelerinin hayatı, davaları ve geleceğiyle binlerce bağla bağlı bulunmakta, Sovyet insanların temel çıkarları Asya halklarının çıkarlarıyla daima uyumlaşmaktadır. SBKP MK Genel Sekreteri L. İ. Brejnev yoldaş, Parti XXV. Kongresinde şöyle dedi: «Sovyetler Birliği, Asya kıtasında barışın ve güvenliğin güçlendirilmesi, bu kesimde de hak eşitliğine dayalı işbirliği sağlanması yollarını arama çabalarına bundan böyle de aktif olarak katılmaya kararlıdır. Biz bu yönde, hem ikili temaslar çerçevesinde, hem de çokyanlı temaslar temeli üzerinde çalışacağız. Bu konudaki görüşümüzü birçok defa açıklamış, Asya'da sürekli barış ve güvenlik düşüncesine, bunları kolektif çabalarla garantileme özenine dayalı bütün önerileri en büyük bir dikkatle görüşmeye hazır olduğumuzu belirtmiş bulunuyoruz.»⁽²⁾

Asya'da kolektif güvenliğin sağlanması için Moğolistan Halk Cumhuriyeti de kardeş Sovyetler Birliği'yle beraber çalışıyor. Moğolistan halkı, bu kesimde barış içinde yaşamının güven altına alınması yönündeki çaba ve girişimleri içtenlikle destekliyor. MDHP MK Birinci Sekreteri ve MHC Büyük Halk Huralı Prezidyumu Başkanı Y. Sedenbal, Bulgaristan Komünist Partisinin XI. Kongresindeki konuşmasında, memleketimizin, Asya kıtasında barış programında yer alan hükümlerin gerçekleştirilmesine yardımcı olmak üzere elinden geleni yapacağını belirtti. Bunların önemi ve pratikte vakitlice hayata geçirilmesi gerekliliği, MHC hükümet heyetlerinin yüksek düzeydeki Hindistan ve İran resmi dostluk ziyaretlerinde imzaladıkları Moğol-Hint ve Moğol-İran ortak bildirimlerinde önemle belirtildi. Resmi heyetlerin Tayland, Birmanya ve Endonezya (Mart-Nisan 1976) ziyaretleri sırasındaki görüşmelerde de, Asya'da güvenliğin sağlanması sorunları üzerinde özellikle duruldu. Y. Sedenbal yoldaş şöyle dedi: «Biz, bugünkü uluslararası yaşam koşullarında, gerginliğin azalması sürecinin bütün dünyada, özellikle Asya kıtasında yaygınlaşmasının güncel bir anlam ve önem kazandığı düşüncesinden hareket ediyoruz. Moğolistan Halk Cumhuriyeti, Asya'da barışsever bir devlet olarak, kıtamızın bütün ülkeleri ve halklarının sosyal ve ekonomik ilerlemesine en elverişli koşulları sağlayacak sağlam bir barışın sağlanması için içtenlikle çalışıyor.»⁽³⁾

Güney-Doğu Asya'da demokrasi ve sosyalizm cephesinin güçlenmesi sonucu olarak barış ufukları bir hayli genişledi. Çin-Hindi halklarının ABD emperyalizmi üzerindeki utkuları bu bakımdan kesin bir rol oynadı. Bu ülkelerin barışçı çabalarını SSCB'nin çabalarıyla iyice uyumlaştırma eğilimi daha da belirginleşti. Yakın geçmişte imzalanan Sovyet-Laos ortak bildirisi bu bakımdan çok anlamlı bir olaydır. Bu bildiride şöyle deniliyor: «Sovyetler Birliği ve Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti, Asya'da bütün

(2) SBKP XXV. Kongresinin belgeleri, M. Politizdat, 1976, S. 15.

(3) MDHP MK Enformasyon Bülteni, No 3 (56), Ulan Bator, 1973, s. 5-6.

kıta devletlerinin ortak çabalarıyla barışın ve sükûnun artırılmasını candan isteyen iki devlet olarak, Asya ülkeleri arasındaki ilişkilerin, kuvvet kullanmaktan sakınma gibi, egemenliklere ve sınırların dokunulmazlığına saygı, içişlere karışmama, tam hak eşitliği ve karşılıklı yarara dayalı ekonomik, bilimsel ve kültürel işbirliğini geliştirme gibi prensipler temeli üzerinde geliştirilmesinden yanadırlar.»⁽⁴⁾

Artık birbiri ardınca ciddi barışçı girişimleri olan bloksuz devletlerin barış ve güvenlik savaşımında gitgide artan aktifliği, kıtamızda durumu normalleştirmenin önemli bir etkenidir. Şri Lanka'nın Hint Okyanusunu barış bölgesi haline getirme önerisi günden güne daha çok yandaş kazanıyor, Güney-Doğu Asya'nın tarafsızlaştırılması fikri ASEAN ülkelerinde destek buluyor. Asya'da atomsuz bölgeler ve Büyük Okyanus'un güney kesiminde de böyle bir bölge yaratılması sorunu gündemde yer alıyor. Çeşitli bölgelerde uluslararası durumu normalleştirme süreci başarıyla geliyor. Örneğin, geçenlerde sona eren Pakistan-Hindistan görüşmeleri ve iki ülkenin ilişkileri konusunda varılan önemli anlaşmalar bunu gösteriyor.

Bugün Asya komuoyu gitgide artan bir güçle sesini duyuruyor. Moskova'da yapılan Dünya Barışsever Güçleri Kongresi (1973) gibi, Asya'da kolektif güvenlik fikrinin etrafı olarak görüşme konusu yapıldığı Daka (1973), Samarkand (1974), Bağdad (1975) toplantıları gibi uluslararası ve bölgesel forumlar, Asya halklarının yaratıcı kolektif çabalarla kıtada sağlam bir barışın temelini yaratma yönünde ciddi çalışmalar yaptıklarını gösteriyor. Bunu Nisan ayında Dünya Barış Konseyi'nin çağrısı üzerine örgütlenen Asya Haftası da doğruluyor.

Bugün yeryüzünde milyonlarca insan, Asya'da bir kolektif güvenlik sistemi kurulmasına, emperyalist saldırganlığı göğüslemenin, Asya devletleri arasında güvenç ve işbirliğini güçlendirmenin en emin aracı gözüyle bakıyor. Bu soylu fikirden yana olanların cephesi kıtamız sınırlarını da aşarak büyüyor.

Halkların ulusal bağımsızlık ve sosyal kurtuluş uğrunda emperyalist yayılma politika ve pratiğine karşı savaşımında elde ettikleri tarihsel kazanımlar şimdi barış davasını da çok ileri götürmüş bulunuyor. Ama bu kendi kendimizi avutma vesilesi olamaz. Emperyalizmin saldırı eylemlerine geçme olanakları bir hayli azalmış olsa da, iç niteliği eskisi gibi kalıyor. Bundan ötürü barışsever güçler titiz bir uyanıklık gösteriyorlar.

Asya'da devletler arasında karşılıklı güvenç eğiliminin egemen olması gibi olumlu bir sürecin, barış içinde yanyana yaşama prensipleri eylem alanının günden güne genişlemesinin herkesin hoşuna gideceğini düşünmek safdillik olur. Halklara iradesini dayatmak isteyen, tuttuğu stratejik

⁽⁴⁾ «Pravda» gazetesi, 5 Mayıs 1976.

mevzileri korumaya çalışan emperyalizmin kıtadaki askersel varlığına bugüne bugün son verilebilmiş değildir. Geçen yılın Aralık ayında ilân edilen ABD «yeni Büyük Okyanus doktrini» bu amaca hizmet ediyor. Yeni doktrinde «Büyük Okyanus'ta istikrarlı bir güçler dengesi için Amerikan gücünün varlığı gerekliliği» tezi en başta yer alıyor. Doktrin, Japonya ile sıkı işbirliğine ve Seul rejimiyle yakın ilişkilere en büyük rolü ayırıyor.

Asya'da bütün gerçek barış, bağımsızlık ve sosyal ilerleme düşmanlarının, eylemlerinde sıkı bir pratik koordinasyona ulaşma çabasında oldukları görülüyor. Şimdi bu eğilimin belki de her zamankinden daha belirgin ⁽⁵⁾ hale gelmesi barışsever kamuoyunda ciddi endişeler uyandırıyor. Pratik eylem koordinasyonunda, önce, Pekin Maoistlerinin ABD emperyalistleriyle bloklaşmaları sözkonusudur. «Yeni Büyük Okyanus doktrini»nde Amerikan-Çin ilişkilerine özel bir önem veriliyor. Bu da rastgele değildir, çünkü son yıllarda, Asya'da kapitalist dünyanın en büyük devletlerinin askersel varlığının sürdürülmesinde en çok Pekin direniyor. Japon «Yomiuri» gazetesi özetle şöyle diyor: «Bu doktrinin, yüksek düzeydeki Amerikan-Çin görüşmeleri sırasında ,anlaşma'ya veya ,görüşbirliği'ne varılarak ileri sürüldüğü hemen hemen şüphesizdir. ⁽⁶⁾ Gerçekte, bu doktrine, karakteri bakımından ,Amerikan-Çin ortak bildirisi' adı verilebilir.» Böyle bir görüşbirliğinin varlığını ABD ve ÇHC yetkililerinin çeşitli demeçleri de doğruluyor. Örneğin, Pekin, yalnız «ABD'nin Japonya, Tayland ve Filipinler'deki mevzilerini zayıflatabilecek hiç bir harekette bulunmayacağını» söylemekle kalmıyor, bu ülkelerin topraklarında Amerikan üslerinin korunmasından yana olduğunu da kapalı biçimde ifade etmiş oluyor. Çin yöneticileri, Büyük Britanya Dışişleri Bakanı A. Crosland'e, ABD ile Japonya arasında en sıkı politik ve askersel ilişkilerin korunmasında Pekin'in ötedenberi olduğu gibi yarar gördüğünü ve buna karşı çıkmıyacağını söylediler. Bütün bu kanıtlar, Maoistlerin, ABD'yle büsbütün yakınlaşma yolundan yürüyerek, nice devletlerin ulusal çıkarlarını ve egemenliğini hiç ikircim göstermeden feda ettiklerini ortaya koyuyor. Pekin, bu ulusal çıkarlara ve egemenliklere, kendi büyük devlet özentili oyununda alışveriş akçası rolünü yakıştırıyor.

Amerikan-Çin yakınlaşmasının ana zembereği nedir? Bize kalırsa, bunun bir tek cevabı vardır: ABD emperyalistleri de, Çin şovenistleri de, jeopolitik cümlesinde Asya'ya etki alanları gözüyle bakıyorlar. Berikiler de, ötekiler de, plânlarını gerçekleştirme yolunda en çok Sovyetler Birliği'nin barışsever politikasını kendilerine engel görüyorlar.

Bu nedenle, emperyalist çevrelerde ve Pekin'de, Asya kolektif güvenliği fikri daha işin başlangıcında gayet soğuk karşılandı; Maoocu ve emperyalist basın bu fikre karşı ateş püskürmeye başladı. Başka türlü de ola-

⁽⁵⁾ «Yomiuri» gazetesi, 13 Aralık 1975.

⁽⁶⁾ «International Herald Tribune», May 12, 1976.

mazdı. Çünkü kolektif güvenlik prensipleri, yayılma politikasını doğrudan doğruya yadsıma anlamına geliyor. Bu prensipler, politik, ekonomik, devletler-arası problemlerin, gerçek eşitlik, işbirliği ve kolektivizm ruhuna dayalı çözümlere kavuşturulmasına yol açıyor. Bu prensipler için savaşım, ABD emperyalizminin saldırgan emellerine karşı, Çin'de Maoocu yöneticilerin kırıyıcı niyetlerine karşı kesin bir direniş gösterilmesini gerektiriyor.

Asya'da durumun iyileştirilmesini istemiyenlerin çıkardıkları güçlülere ve yarattıkları engellere karşın, Asya devletlerinin aktif ortak çabaları sonucu olarak, kolektif güvenlik fikir ve prensipleri bu kesimde yeni yeni başarılar kazanacaktır. Y. Sedenbal yoldaş şöyle dedi: «Biz, gerek emperyalist gericiiliğin, gerekse Pekin yöneticilerinin sosyalizm düşmanı politika ve eylemlerinin, insanlığın tarihsel gelişme yasal akışını yavaşlatamayacağına, genel barışı ve halkların güvenliğini güçlendirmeye engel olamayacağına kuvvetle inanıyoruz.» (7)

İşte ana eğilim budur.

(7) «Unen» gazetesi, 31 Mart 1976.

Gelişme halindeki ülkeler ve silâhsızlanma

Naim Aşhab

Ürdün Komünist Partisi MK üyesi

Emperyalizm genç devletlerin bağımsız sosyal-ekonomik gelişmelerine engel olmak için çabayı esirgemiyor, onları üretimsel olmayan ve ayrıca askersel amaçlı harcamalara itiyor, uluslararası kapitalist işbölümünde çokuluslu tekellerin talan hedefi olmak gibi acınası bir rolde kalmaları için elinden geleni yapıyor. Uluslararası gerginliğin artması ve genç devletler arasında kökü geçmişte gizlenen çatışmalar yaratılması buna yardım etmektedir.

Emperyalistler eski çelişkileri sertleştirerek ve yenilerini kısıktarak, ta 1950'lerin başından beri, yarattıkları saldırganlık kümelerine bazı genç devletleri, öncelikle tutucu ve gerici rejimli devletleri sürüklemeye çalışıyorlar. Bu devletler üzerinde, her birini sosyalist dünya ile cepheleşmeye çekme ve ekonomilerini askerselleştirme amaçlı baskılar artıyor. Emperyalistler kimi devletleri askersel bloklara çekerek, diğerlerinde güvençsizlik ve kuşkuculuk tohumları ekiyor, bunları olası bir saldırıyı karşılamaya, yani gerçekte silâh satın almaya yöneltiyor, yer yer savaşlar açıyorlar. Her iki halde de, gelişmekte olan ülkeler halklarının özgürlük ve bağımsızlığına düşman olanlar kârlı çıkıyorlar.

Silâhlanma yarışının genç devletler üzerindeki dolaysız ve dolaylı etkisinin analizi, bu devletler halklarının ölümcül silâhları daha öte artırmaya son verilmesini candan istedikleri ve bunda büyük yararları olduğunu kavradıkları sonucunun çıkarılmasına olanak veriyor. Bu ülkelerin düşük ekonomik gelişme düzeyi ve bu gelişmenin tekyanlı karakteri, birçoğunun yetersiz finans kaynakları, yaşamsal önemi olan sosyal-ekonomik programları gerçekleştirme araçlarına şiddetle ve sürekli olarak gereksinme duydukları hatırdan çıkarılmamalıdır. Buna karşın, bu ülkelerin bütün dünya askersel harcamaları içindeki payları % 14'ten fazladır ve taşıyamayacakları bir yükür.

İran'ın durumu dikkate değer bir örnektir. Bu devlet, bilindiği gibi, bugün SENTO olarak bilinen Bağdat Paktı'nın kurucularından biriydi. Emperyalistler, özellikle ABD, İran iktidar rejiminin Arap denizi ve İran körfezi bölgesindeki yayılma ve hegemonya emellerini teşvik ettiler ve ediyorlar. Bu rejime uluslararası tekellerin ve özellikle Orta-Doğu'daki petrol kumpanyalarının çıkarlarının bekçiliğini yapan bir yandarmalık rolü verdiler. Bu rolü oynayabilmesi için İran'ın yeterince silâhlı güçlere sahip olması gerekiyordu. Böylece bu devlet silâhlanma yarışına sürüklendi.

Öyle ki, 1950 yıllarında yıllık silâh satın alma harcamaları 20–30 milyon doları geçmiyen İran, 1960'ların sonuna doğru bu harcamaları 700 milyona çıkardı ve harcamalar yalnız 1974–1975 yılında memleket için astronomik bir rakam olarak 2,5 milyar doları buldu. Buna Şah'ın özel fonundan ayrılan ödeneği de (devlet bütçesinden ayrılan resmi ödeneğin birbuçuk misli) katmak gerekir. (1) Böylelikle, burjuva basınının da doğruladığı üzere, İran'ın yalnız 1975 yılında askersel ereklele harcadığı para 7 milyar doları buluyor. Bu miktar Fransa'nın askersel bütçesinden biraz eksik olup, İtalya'nın askersel bütçesini aşıyor.

Vaşington, Suudi Arabistan'a da Yakın-Doğuda ABD tekellerinin çıkarlarını savunma rolü vermek istiyor. Bu ülkede Pentagon'un yardımıyle güçlü bir ordu yaratılıyor. Bugün Suudi Arabistan ABD'den silâh ithal eden devletler listesinde, FAC, Yunanistan, İspanya ve Kanada gibi ülkeleri de geçerek üçüncü yeri alıyor. Suudi Arabistan hükümeti, 1982 yılına doğru 10 milyar dolar tutarında 10 askersel yapının kurulmasını tamamlamayı planlamış bulunuyor. (2) Bu yapılar ABD askersel yapıcılık birlikleri tarafından kuruluyor. Yakın Doğu'da karmaşık bir durum meydana geldi. Bu kesimde silâhlanma yarışı, bir yandan emperyalizmin ve yadakçıları olan İsrail siyonist yöneticilerinin Arap ulusal kuruluş hareketine ve özellikle Filistin Arap halkının yasal haklarının tanınmasına karşı çevirdikleri manevralardan, öte yandan Arapların bu manevralara karşı koyma gereksinmelerinden ileri geliyor. 1948 yılından (İsrail'in kuruluş yılı) 1975'e kadar, bölgemiz devletleri, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişmeleri için alabildiğine gerekli olan milyarlarca doları savunma gereksinmelerine harcadılar.

Yakın-Doğuda askersel harcamalar, İsrail'in açtığı ve emperyalizmin desteklediği 1967 Haziran Savaşından sonra hızla arttı. İsrail geniş Arap topraklarını işgal etti. Bu topraklardan hâlâ da çekilmiyor. Üstelik saldırıganlık politikasına devam ediyor. Bundan ötürü, Arap devletleri de gerekli gördükleri tedbirleri almak zorunda kalıyorlar. Bu da çok önemli maddi harcamalara yol açıyor. 1970–1973 yılları döneminde bütün dünyada askersel harcamalar yalnız % 0,7 kadar, Yakın-Doğuda ise % 78 artış gösterdi. Bu nedenle, biz komünistler, SBKP Merkez Komitesinin Parti XXV. Kongresine sunduğu eylem raporunda formüle edilen ödevi çok vakitli ve önemli sayıyoruz. Ödev, bölgemizin durumu üzerinde derinlemesine bir çözümlemeye dayanılarak şöyle formüle edilmişti: «Barışsever devletler, olanca çabalarını, mevcut savaş ocaklarını ortadan kaldırmaya

(1) 1974–1975 yılında Şah'ın direktifiyle 400 uçak, 500 helikopter ve 730 tank ile 18 savaş gemisi ve değişik tipten binlerce roket sipariş edildi.

(2) Yalnız 1974–1975 yılında, Suudi Arabistan 185 savaş uçağı, 180 tank, helikopter, savaş gemisi, roketler ve diğer silâhlar sipariş etti.

ve her şeyden önce Yakın-Doğuda âdil ve sürekli bir çözümü gerçekleştir-meye yöneltmelidirler. Bu çözüm ve düzenlemeyle ilgili olarak, bölgedeki devletler, silâhlanma yarışına son verilmesini kolaylaştırma sorununu ara-larında görüşmelidirler.»

Yakın-Doğudaki durumdan ötürü emperyalist devletler çok büyük bir sorumluluk taşıyorlar. Bilindiği gibi, İsrail'in aldığı çoğu silâhları bu devletler, özellikle ABD sağlıyor ve saldırganın askersel potansiyelini artırıyorlar. (3) Emperyalistler, İsrail'in işgal ettiği Arap topraklarından çekilmesini istiyen BMT kararlarını hiçe sayması için saldırganı boyuna kışkırtıyor, uluslararası barış ve güvenliği yine tehdit edebilecek yeni savaş ravntına açık bir gerilim ve tehlike yaratarak Yakın-Doğuda politik atmosferi zehirliyorlar.

Emperyalizmin giriştiği ve İsrail'in de ayak uydurduğu silâhlanma yarışı, Arap devletlerine ve öncelikle İsrail yayılmasının dolaysız kurbanlarına en büyük zararı veriyor. İşgal edilen toprakları kurtarmak ve yeni bir saldırı tehlikesini karşılamaya hazır olmak üzere, bu devletler kendi silâhlı güç-lerini takviye etmek zorundadırlar. Örneğin, Suriye Arap Cumhuriyeti, sınırlı kaynaklarına karşın, her yıl ulusal gelirinin üçte birinden çoğunu savunma giderlerine ayırmak zorunda kalıyor. Aynı şey Mısır için de söylenebilir. Yılda 4 milyar Mısır lirası ulusal geliri olan bu memleket, (4) 1973 yılında askersel ereklele 1,3 milyar lira harcamış bulunuyor. Bu ödenek Assuan gibi iki su-elektrik santrali daha kurulmasına yetebilirdi.

Bölgemizde şimdi alıp yürüyen yeni ravnt silâhlanma yarışına yine İsrail önyak olmuş bulunuyor. ABD emperyalistleri İsrail'e sağladıkları silahlar listesine en modern silâhları katıyor, bu arada nükleer başlık taşıyabilecek «Perching» roketleri de veriyorlar. ABD'nin, bu roketleri vermeyi, kendi aracılığıyla yapılan ikinci Mısır-İsrail Anlaşmasının (Sina Anlaşması) imzalanmasından sonra yükümlenmiş olması dikkate değer bir noktadır. Üstelik, ABD, bu silâh sağlama işini Yakın-Doğuda «barışa doğru önemli adım» sayma safsatası yapıyor. Gerçek amacı, İsrail'e komşuları üzerinde askersel üstünlük sağlamaktır (1973 Ekim savaşlarında bu üstünlük şüpheye düşmüştü).

Ne yandan bakarsanız, nükleer silâhı yaymaktan sakınma anlaşmasını imzalamaya birtürlü yanaşmıyan devlet silâhlandırılıyor. İsrail yöneticileri, arada bir, atom silâhına sahip olabileceklerini söyleyerek öğünmekten de

(3) 1974-1975 ve 1975-1976 mali yıllarında İsrail'in askersel harcamaları hemen hemen 7 milyar doları buluyor. 1976-1977 mali yılında 4 mil-yardan fazla harcama öngörülüyor. İsrail'in ulusal gelirinin yaklaşık olarak yarısı her yıl askersel ereklelele harcanıyor. Bu devlet, insan başına askersel harcama payı bakımından (yılda 1700 dolar) uzun zamandır dünyada «onursal» birinciliği elden bırakmıyor.

(4) Bir Mısır lirası = 2,56 Amerikan doları.

geri durmuyorlar. (5) Emperyalist-siyonist çevrelerin, bölgemizi, silâhlanma tırmanmasında nükleer karakter alabilecek yeni adımlar atmaya sürüklemek niyetinde olduklarını gösteren işaretler meydandadır. Bu tutum, Yakın-Doğuda bütün halkların ekonomik ve sosyal ilerlemesine giderilemeyecek zararlar verebilir, geçmişten devralınan gerikalmışlığı aşmalarına engel olabilir, emperyalist tekellerin baskısına karşı koyamayacak kadar zayıf durumda kalmalarına neden olabilir.

Emperyalizm yeryüzünün başka kesimlerinde de anlaşılmazlıklar körük-lüyor ve gerginlik yaratıyor. Ama bugün emperyalizm ve giderek emper-yalizmin en saldırgan çevreleri bile, dünya arenasında güçlerin yeraltı değişmesini, kendi kamplarındaki çelişkilerin keskinleşmesini (SEATO'nun dağılması, SENTO'da ve hatta NATO'da bunalım olguları) gözönünde bulundurmak zorundadırlar. Emperyalizm, ulusal kurtuluş hareketiyle, genç devletlerin bağımsızlık ve sosyal ilerleme yolunda yürüme emelleriyle savaşımında gitgide daha başka araçlara başvurmak zorunda kalıyor. Bu araçlar arasında, CIA tipinden kısırtı-casusluk servislerinin eylemlerini artırmak, hükümet devirme komploları hazırlayıp gerçekleştirmek, demok-ratik ve ilerici güçlere karşı baltalama hareketlerine girişmek, terör aksi-yonları örgütlemek en başta geliyor. (6)

Emperyalistler kendi kaleleri saydıkları memleketlerin gerici rejimlerini güçlendirmek için çabayı esirgemiyorlar. Yakın-Doğuda İsrail'i, Orta-Doğuda İran'ı, Afrika'da Güney Afrika Cumhuriyeti'ni, Lâtin Amerika'da Brezilya'yı bu tip rejimlerden sayıyorlar. Şunu da belirtelim ki, sözü geçen ülkelerden bazılarının yönetici çevreleri, yani sadece koruyucularından silâh satın almakla yetinmeyenler, en modern savaş araçları üreten, bu arada uçak ve roket yapabilen kendi ulusal askersel sanayilerini kuruyor-lar. (7) Üstelik, Brezilya ve GAC'nin (aynı zamanda İsrail'in) artık ya atom silâhına el atabildikleri ya da istedikleri zaman bunu üretebilecekleri tahmin ediliyor.

Silâh sürümünün askersel sanayi tekellerine büyük kazançlar getirdiğini ispatlamak gerekmez. Bu, ayrıca, emperyalist devletler için ödeme den-gesini iyileştirmeye yarayan önemli bir yabancı döviz geliri kaynağıdır. Netekim, 1963'te silâh ihracatı tutarı 4,4 milyar dolar kadarken, 1973'te 8,7 milyar dolara çıktı. Bunda en büyük pay Birleşik Amerika'nındır. 1974 yılında yalnız Birleşik Amerika 8,3 milyarlık silâh sattı. 1976'da 12 milyar dolarlık silâh satımı öngörülüyor. Silâh satımında başlıca alıcılar, gelişme

(5) Yakın geçmişte ABD basınında İsrail'in artık 13 atom başlığına sahip olduğuna dair haberler çıktı. *Not. red.*

(6) Özellikle ABD Kongre'sinin CIA'in eylemini incelemek üzere kurduğu komisyonun materyalleri bunu açıkça gösteriyor.

(7) 1975 yılında İsrail'de askersel üretim yapan kuruluşlar: Savaş uçak-ları üreten (10 fabrika), uçak motorları (3), mermi ve roket (8), elektronik donatımlar (3), tank ve zırhlı araba (4), savaş gemileri (4).

programlarından kıskarak buna ödenek ayıran gelişme halindeki ülkelerdir.

Silâhlanma yarışı ve bu yarışı en yüksek düzeyde tutmak için harcanan astronomik ödenekler, bataklığına kapitalist dünyanın gitgide daha çok saplandığı enflâsyonun ana nedenidir. Emperyalist memleketlerin bazılarında enflâsyon yılda % 12–15'i buldu. Bilindiği gibi, enflâsyon, sivil sanayi kollarında üretilen mallarda da hızla pahalılaşmaya yol açıyor. Bu gibi malları en çok ithal edenler gelişme halindeki ülkelerdir.

Gelişme halindeki ülkeler komünist partileri, silâhlanmada yarışın ölümcül sonuçlarına işaret ediyor, aynı zamanda bundan çıkmanın somut yollarını da gösteriyorlar. Örneğin, Hindistan Komünist Partisi X. Kongresinin (1975) politik kararında şöyle deniliyor: «Yalnız savaş tehlikesini gidermek amacıyla değil, aynı zamanda uluslararası ilişkiler sistemini, barış içinde yanyana yaşama, eşit ve karşılıklı yarara dayalı işbirliği temeli üzerinde yeniden kurmak, böylelikle sürekli barış için, yabancı topraklardaki bütün askersel üslerin kaldırılması için politik ve ekonomik güvenceler yaratmak üzere vakitli ve acele tedbirler alınması gereklidir.»

Silâhlanma yarışına katılma, bütün ülkelerin (hem gelişmiş ülkelerin, hem de gelişme halinde olanların) ekonomik ve sosyal durumunu olumsuz yönde etkiliyor. Bu, emperyalist devletlerden ve kapitalist dünya yahudi büyük burjuvazisinden büyük ölçüde yardım gören İsrail için de böyledir. 1948 yılından beri İsrail yönetici çevreleri İsrail lirasını en az otuz defa devalüe ettiler. 1948 yılında İsrail lirası 4 dolara eşit tutulurken, 1976'da bir dolara artık 8 İsrail lirası ödeniyor.

Silâhlanma yarışı, gelişmiş memleketlerin genç devletlere yaptıkları yardımı sınırlandırarak, bunların gelişmesindeki ayrımların azaltılmasına da engel oluyor. 1970 yılında, gelişmiş kapitalist memleketlerde insan başına genel ulusal gelir ölçüsü, 2,6 milyar insanın yaşamakta olduğu azgelişmiş ülkelerdekini 12 misliydi. Bu ayrım azalmıyor. Genç devletlerin çoğu gerçekten bir «mutsuzluk bölgesi» oluşturuyor. Bu ülkelerde son on yıl içinde insan başına gelir artışı ancak yılda % 1–2 olabildi. Her gün, açlıktan ve süregen bir hal alan beslenme yetersizliğinden 80 bin kişi ölüyor. Afrikada her üç çocuktan biri henüz beş yaşına varamadan ölüp gidiyor.

Genç devletlerin feci durumu Sovyetler Birliği'ni önemli bir girişim yöneltti. 1973 Aralık ayında, BMT'ndeki Sovyet heyeti, Genel Kurulu'nun XXVIII. dönem toplantısına, Güvenlik Konseyi beş daimi üyesinin askersel harcamalarını % 10 oranında azaltmalarını ve böylece elde edilecek ödeneğin bir bölümünün azgelişmiş ülkelere bırakılmasını öngören bir öneri sundu.

BMT Genel Kurulu bu öneriyi onaylamış olsa bile, emperyalist devlet-

ler bunu yerine getirmek şöyle dursun, askersel harcamalarını daha da artırırlar. 1974–1975 mali yılında ABD askersel bütçesi 85,8 milyardı; bu bütçe 1975–1976'da 104,7 milyara çıktı; 1976–1977 yılında Pentagon 112 milyar istemeyi düşünüyor. Eğer bütün bu paralar gelişme halindeki ülkeler yurttaşları arasında dağıtılacak olursa, her birine 100 dolardan fazla pay düşer. Böyle bir şey, Endonezya, Bangladeş, Afganistan vb. gibi nice ülkelerde yüz milyonlarca insanın yıllık ortalama gelirini hemen iki misli artırabilir. Dünya, yalnız 1972 yılında, silâhlanma gereksinimleri için, tüm Güney ve Güney-Doğu Asya ile Afrika kıtası devletlerinin ulusal gelirleri toplamına eşit bir para harcamış bulunuyor.

Silâhlanma yarışı yalnız ekonomik ve sosyal açıları bir sorun olmakla kalmıyor. Bu yarışma, iç politik havayı da, dünyanın şu veya bu kesimindeki durumu da alabildiğine etkiliyor. Emekçi yığınlarının yaşam düzeyine karşı saldırılarını artıran gerici rejimler, genellikle son demokratik özgürlük kısıntılarını da yok ediyorlar.

Acı deney, silâhlanma yarışı ile gelişme halindeki ülkelerin işlerin emperyalist müdahalenin, çoğu kez saldırı eylemleriyle atbaşı giden bu müdahalenin artması arasındaki organik bağlantıyı apaçık ortaya koyuyor. Bunu Kore'de, Çin-Hindi'ndeki savaşlar, Mısır'a karşı üçlü saldırı (1958), Lübnan'a Amerikan deniz piyadesinin çıkarılması (1958) ve benzeri olaylar yeterince kanıtıyor.

Olaylar ve gerçekler, silâhlanma yarışına son verilmesi için, tam ve genel silâhsızlanma için, sürekli ve adil bir barış için yürütülen savaşımında, gelişme halindeki ülkelerin doğrudan doğruya yararı olduğunu apaçık gösteriyor. Komünistlerin tarihsel ödevi, uluslararası işlerde gitgide önemi artan genç devletler halklarını, bu soylu amaçları gerçekleştirme hareketine çekmektir.

«Özgürlüğünüz ve özgürlüğümüz için!»

Dünyanın devrimci temeller üzerinde yeniden kurulması savaşımı tarihinde, yıllarca sonra okunduğu zaman bile, özgürlük ve halkların kardeşliği ideallerine değer veren herkesi heyecana getiren ve düşündürten sayfalar vardır. İspanya'da iç savaş da bu sayfalar arasındadır.

Bu sayfalar bundan kırk yıl önce yazıldı. Bu sayfalarda memlekete sayısız felâket ve acılar getirmiş olan yıkılıp gitmeye hükümlü sınıfların hunharlık ve kıyıcılıkları saptanıyor. Aynı sayfalarda, çağdaşları ve yeni kuşaklar için ibret olacak, mâneviyatça zayıf, teslimiyetçi ve hain olanların adları da yazılmıştır. Ama bu sayfalar, en çok, İspanya halkının olağanüstü kahramanlığına, cesur devrimci heyecan ve coşkusuna, yürüttüğü anti-faşist savaşımı uluslararası dayanışma hareketinin büyük atılımına ilişkin anıları büyük bir özenle korumaktadır.

Palmiro Togliatti, İspanya olayları hakkında şunları yazdı: «Biz bu çarpışmada, dostlarımızı ve düşmanlarımızı tanıdık; bütün gerçek demokratlar için ortak tehlikeler içinde ödev yapmaya çalıştık; bir gerçeklik olarak, savaş ve politika somut okulu olarak, halklar için, sınıflar için, partiler için, uzak görüşlü devlet adamları için okul olarak anti-faşist birlik bu çarpışma içinde doğdu.» (1)

İspanya'da ulusal-devrimci savaş (1936–1939) en yeni tarihin en önemli olayları arasında yer aldı. 1936 Temmuzunda, gerici generaller, demokratik devrimi kana boğmak, cumhuriyeti yoketmek, saflarında anti-faşist parti ve örgütleri birleştiren ve 1936 Şubatındaki parlâmento seçimlerinde üstün gelmiş olan Halk Cephesi'ni ortadan kaldırmak için faşist isyana giriştiler. Memlekette parlâmenter-demokratik düzen çerçevesinde yapılan ilerici dönüşümler, derhal dış gericiliğin müdahalesini dürttü. İç sınıfsal çatışma çabucak uluslararası çatışmaya dönüştü. Ve böylece, demokratik, barışsever dünya güçlerinin faşizm ve savaş güçleriyle ilk öncü çarpışması İspanya'da oluştu.

Bu savaşımда proletarya enternasyonalizmi güçlü bir silâh oldu. V. İ. Lenin şöyle diyordu: «Tek ve yalnızca bir tür gerçek enternasyonalizm vardır. O da kişinin kendi ülkesindeki devrimci hareketin gelişmesi için yürekten çalışması ve ayrıcasız bütün ülkelerde bu savaşımı, bu ve yalnızca bu çizgiyi (propaganda, sempati ve maddesel yardımla) desteklemesidir.» (2)

Cumhuriyet zor durumdaydı. Almanya ve İtalya faşist hükümetleri, İspanya'ya boyuna askersel malzeme gönderiyor, isyancıları silâh ve

(1) «Risorgimento». Roma (s. a.), No 2, p. 121.

(2) V. İ. Lenin, Bütün eserleri, c. 31, s. 170.

donatımla destekliyor, sonra da silâhlı birliklerle güçlendiriyorlardı. Cumhuriyetin dışarıdan silâh ve donatım satın olacak parası vardı, fakat bunu dış pazarlardan sağlama olanağı bulamadı, zira başlıca kapitalist memleketler yönetici çevreleri İspanya'nın içişlerine «karışmama» politikası güdüyorlardı.

Oktobr yurdu, olanca gücünü vererek esinli bir çalışmayla sosyalizmi kurmakta olan memleket, kahraman İspanya halkına ilkönce yardım elini uzattı.

13 Ekim 1936'da cumhuriyetçiler için silâh yüklü bir Sovyet gemisi İspanya'ya geldi. Memlekette bütün anti-faşistlerin duygularını dile getirerek, Jose Diaz. SBK (bolşevikler) Partisi Merkez Komitesine şu telgrafı çekti: «Faşizme karşı savaşta canını siper ederek çarpışmakta olan halkımız, yaptığınız kardeşçe yardımın savaşçıların mâneviyatını yükselttiğini, onlara yeni bir enerji kazandırdığını, halkımızın üstün geleceği inancını güçlendirdiğini bilmenizi ister.»⁽³⁾

1936 Ekiminden 1939 Şubatına kadar Sovyetler Birliği İspanya'ya 648 uçak, 347 tank, 60 zırhlı araba, 1186 top, 20.486 makineli tüfek, 500 bin kadar tüfek, büyük miktarda cepane, mermi ve diğer savaş donatımları verdi.

1936 Ağustosuna başına kadar, SSCB Sendika Birlikleri Merkez Konseyi'nin çağrısıyla açılan İspanyol cumhuriyet savaşçılarına yardım fonunda 12.145.000 ruble birikti. Bu para devlet Bankası'na yatırıldı ve karşılığı olan 36.435.000 Fransız francı banka tarafından İspanya hükümetinin emrine aktarıldı.⁽⁴⁾

İkibuçuk ay sonra SSCB Sendika Birlikleri Merkez Konseyi, SSCB emekçilerinin cumhuriyet İspanyası çocukları ve kadınları için 27 Ekime kadar 47.595.318 ruble ve 31 kapik vermiş olduklarını bildirdi. Sendikalar bu parayla onbinlerce ton tereyağı, şeker, ekin, un, yüzbinlerce konserve, binlerce takım elbise ve ayakkabı satın alıp gemilerle İspanya'ya gönderdiler. Emekçi İspanya çocukları ve kadınları için yardım toplama kampanyası devam ediyordu.⁽⁵⁾

Dünyada milyonlarca insan diretiyordu: «Çekin ellerinizi cumhuriyet İspanyasından!» Fransa'da, İngiltere'de, Çekoslovakya'da, İskandinavya memleketlerinde, Birleşik Amerika'da, Venezüellâ'da ve diğer Lâtin Amerika ülkelerinde binlerce kişinin katıldığı dayanışma miting ve toplantıları yapılıyor, yardım komiteleri kuruluyor, İspanyol anti-faşistleri için yardım toplanıyordu. Yalnız iki yıl içinde, İspanya'da savaşın en şiddetli

⁽³⁾ «Pravda» gazetesi, 16 Ekim 1936.

⁽⁴⁾ «Pravda» gazetesi, 6 Ağustos 1936.

⁽⁵⁾ «İzvestiya» gazetesi, 27 Ekim 1936.

süresi boyunca, 18 memlekette İspanya için 800 milyon frank tutarında yiyecek, giyecek, ilâç toplandı ve gönderildi.

1936'da Romain Rolland şunları yazdı: «İnsanlık! Ey insanlık! Seni çağırıyorum! Avrupalı ve Amerikalılar, sizleri İspanya'ya yardıma çağırıyorum! Bize yardım ediniz! Kendi kendinize yardım ediniz! ... Eğer susarsanız, yarın ... sevdiğiniz her şey yok olabilir ...» (6)

Bütün kıtalardan anti-faşistler, İspanya cumhuriyetine yardım ellerini uzattılar. Kapitalist memleketlerde cumhuriyet İspanyasının savaşımını öncelikle işçiler ve işçilerle birlikte bilim ve sanat dalları aydınlarının çoğu, üniversiteliler ve yüksek okullar öğretim üyeleri yüzde yüz desteklediler.

Albert Einstein, Frederic Joliot-Curie, Paul Langevin, Louis Aragon, Henri Barbusse, Jean-Richard Bloch, Paul Vaillant-Couturrie, Andre Malraux, Frans Maserell, Heinrich, Thomas, Mann, Paul Robeson, Ernest Hemingway, Arnold Zweig ve daha niceleri, dünya bilim, edebiyat ve sanatının en iyi temsilcileri, olanca yetenekleri ve uygar cesaret örneği eylemleriyle İspanyol anti-faşistlerine yardım ettiler.

İspanya'yla uluslararası dayanışma hareketinde, proletarya enternasyonalizmi kendileri için soyut bir kavram değil, sarsılmaz bir inanç, yaşam tarzı, yaşamsal davranış normu olan kapitalist memleketler komünistleri büyük ve sonuç belirleyici bir katkıda bulundular.

Bununla ilgili olarak Harry Pollitt şunları yazdı: «İspanya'nın komünist partisi üyesi olmyan dostları, İspanyol hükümetini desteklemekte Komünist Enternasyonalî'nin bütün seksiyonlarının hizmetlerinden böylesine kıvançla söz ettiğim için beni hoşgörsünler. Eğer, nice savaşlardan geçmiş, disiplinli devrim savaşçılarının bu enternasyonalî olmasaydı, İspanya'ya maddi ve mânevî yardım böyle dolgun sonuçlar veremezdi.» (7)

Faşist isyan başgösterdiği zaman İspanya'da bulunan Komintern Yürütme Komitesi heyeti, İspanya Komünist Partisi yöneticilerinin yığınları savaşıma seferber etmesine yardım ediyordu. Daha sonra İspanya'ya Komünist Enternasyonalî Yürütme Komitesinden ve birçok komünist partisinden bir grup tanınmış eylem adamı gönderildi. 1937 Haziranında P. Togliatti İspanya'ya gitti. Bununla ilgili olarak, Komintern heyeti geri alındı. V. Cadovilla'ya, İspanyol cumhuriyetine yardım Koordinasyon Komitesi'ni (komite Paris'te çalışıyordu) yönetme ödevi verildi.

Gönüllü toplama, bunları kapitalist memleketlerin içiçe polis kordondoları arasında geçirerek yolcu etme ve İspanya'ya ulaşmalarını sağlama

(6) D. İbarruri, Biricik yol. Moskova, Devlet Politik Eserler Yayınevi, 1962, s. 344.

(7) Alıntı: «İspanya cumhuriyetiyle halkların dayanışması», Moskova, 1972, s. 10.

işlerinin esas ağırlığı çeşitli memleketler komünistlerinin ve Komintern'in omuzlarındaydı.

Uluslararası faşizmin İspanya halkına karşı açtığı savaşın Avrupa halklarına saldırının birinci safhası olduğunu bütün dünya demokratik güçlerinin kavramaları, İspanya cumhuriyetine enternasyonal yardımın ölçülerini genişletti ve içeriğini derinleştirdi. İspanya'ya yığınla gönüllü ulaşmaya başladı. Bunlar, İspanyol faşizmine ve uluslararası faşizme karşı, «Özgürlüğünüz ve özgürlüğümüz için!» şiarı altında yürüyerek, silâh elde savaşa katılıyorlardı. Luigi Longo'nun belirttiği üzere, enternasyonal tugayların örgütlenmesi anti-faşist halk cephesi fikrinin bir ifadesiydi.

Birçok yaralının hayatının kurtarılmasında rol oynamış kan verme servisinin örgütçüsü olarak tanınan ve şükranla anılan Kanadalı doktor Norman Bethune, İspanya savaşına ilişkin anılarında, enternasyonal tugay mensuplarının o zamanki adıyla bir Özgürlük Gönüllüsü'nün parlak tipini çiziyor. Bu er doğrudan doğruya savaş alanından Guadalajara'da askeri hastaneye getirilmiş. Sargılı başı ve yüzü kan içindeymiş: Gözüne bir şarapnel rastlamış; kopan kolunun orasına dertop bir sargı basmışlar; öteki kolunu da doktorlar kesmeye hazırlanıyorlarmış. Yaralı usuldan konuşmuş: «On gün önce İsveç'teydim daha. İspanya'ya geldiğimizden hemen üç gün sonra savaşa girdik. İlk çarpışma. İşte sonuç. Ne yazık, ben artık yoldaşlara hiç bir yardımda bulunamam. Davamız için bir şey yapmadığıma yanarım.» Ve Bethune şunları ekliyor: «Bakıştık, Hiç bir şey yapamamış! Alçakgönüllülüğe bakın! Şu yiğitliğe bakın! Ruh yüceliği! Enternasyonal tugayın, kendilerini, kurban gideceklerini düşünmeyen, dostlar için can vermeye hazır onbinlerce direşken ve yenilmez savaşçının ortak ruhu! Bundan daha büyük bir insan sevgisi olamaz.»⁽⁸⁾

Enternasyonal tugaylarda, komünistler ve sosyalistler, liberaller ve partizizler, katolikler ve protestanlar, 54 memleketin çeşitli uluslarının temsilcilerinden oluşan 42 bin kişi omuz omuza savaşıyorlardı. Bunların en az 20 bini öldürüldü, niceleri yaraları onmadan can verdi, izsiz kayboldu, sakat kaldılar.

23 Eylül 1938'de cumhuriyet hükümeti enternasyonal tugay mensuplarını cepheden çekti.⁽⁹⁾ Alabildiğine kan kaybeden İspanya onlara şöyle sesleniyordu: «Yakında yine görüşmek üzere, kardeşler! Bütün halkların, bütün ırkların evlâtları! Siz bize kardeşlerimiz olarak, ölümsüz İspanya'nın avlâtları olarak geldiniz! ...

⁽⁸⁾ «The Canadian Tribune», November 30, 1964.

⁽⁹⁾ Bu karar, Londra Ademi Müdahale («Karışmazlık») Komitesi'nin, yabancı gönüllülerin İspanya'yı terketmeleri önerisine cevap olarak alındı. Cumhuriyet hükümetinin bu kararına karşı, general Franco, İtalyan-Alman askerlerini geri çekme planını kesinlikle reddetti, çünkü halkla karşı karşıya kalmaktan korkuyordu.

Enternasyonalist yoldaşlar! Kendinizle kıvanç duyabilirsiniz. Siz tarihsiniz, siz efsanesiniz, siz kahramanca dayanışma örneği, büyük demokrasi ruhunun temsilcilerisiniz . . .» ⁽¹⁰⁾

İspanya toprağında ve göklerinde, uçman ve tankçı olarak, istihkâmçı ve muhabereci, askersel danışma ve çevirmen olarak nice Sovyet yurttaşı özveriyle savaşıyorlardı. Yaklaşık 3 bin kişiydiler. İkiyüz kadarı savaşta can verdiler.

Devrimci savaşımın yüce davası özlüğü bakımından enternasyonalidir. Ve bundan ötürü, İspanya savaşında büyük yararlıklar gösteren 59 Sovyet gönüllüsüne «Sovyetler Birliği Kahramanı» unvanı verildi. Bunlar arasında, politik göçmen olarak evvelce SSCB'ne sığınmış olan Bulgar Zahari Zahariyev, İtalyan Primo Gibelli ve Alman E. Schacht da vardı. Bu 59'ların 19'una ölümlerinden sonra «kahraman» unvanı verildi.

Dolores Ubarruri o günlerde Sovyet insanlarına seslenerek şöyle di-yordu: «Sizler uzaktaydınız . . . Buna karşın, savaşımızın yankıları size de ulaştı. Ve sizler, çağımıza hararetle karşılık vererek şöyle dediniz: Dayanın, savaşınızda azimli olun, mâneviyatınız kırılmasın! Bilinki, 170 milyonluk bir halk sizi ve çocuklarınızı düşünüyor! Ve bunun üzerine, yoldaşlar, tepemize çökmüş olan karanlık birden dağıldı, yolumuz aydınlanıverdi. Artık attığımız her kurşun hedefi bulmaya, erkeklerimiz daha yiğit, kadınlarımız daha fedakâr olmaya başladılar.» ⁽¹¹⁾

Bu duyguları bütün İspanyol anti-faşistleri benimsiyorlardı.

Özgürlük Gönüllüleri, İspanya'dan ayrılırken, cumhuriyet topraklarında ve göklerinde savaşmakla hizmet ettikleri fikirlere hayatlarının sonuna kadar bağlı kalacaklarına ant içtiler. Bu anta da bağlı kaldılar. Daha sonra, Alman faşizmine karşı, Kızıl Ordu saflarında, Belorusya ve Ukrayna partizan birliklerinde, anti-faşist yeraltı eylemi koşullarında, Hitlerci ölüm kamplarında, Belçika, İtalya, Fransa'da ve faşistlerin işgali altına düşen diğer memleketlerin direniş hareketlerinde özveriyle çarpışarak içtikleri antı perçinlediler. Özgürlük Gönüllülerinin, İspanya cumhuriyetinin yardımına koşan bütün anti-faşistlerin enternasyonalist kahramanlığı, bütün kıtaların genç kuşak devrimci savaşıncıları için de destansal bir örnek olarak kaldı.

Fidel Kastro'nun ve yönetimindeki «Granma» kahramanlar grubunun, İspanya savaşı emektarlarından Alberto Bayo'nun savaş sanatı eğitiminden geçmiş olmaları gayet dikkate değer bir olaydır. İspanya olayları genç Ernesto çe Guevara'nın da politik bilincini oluşturdu. Madrid dola-yında verilen kahramanlık savaşının «Faşizm geçmiyecek!» ve «Diz çöke-

⁽¹⁰⁾ D. İbarruri. Savaşımda. Seçilmiş yazı ve konuşmalar. 1936–1939. Moskova, «Progres», 1968, s. 354–355.

⁽¹¹⁾ Devlet Devrimler Müzesi arşivi. 1949, GD 556-2 B.

rek yaşamaktansa, ayakta ölmek yeğdir!» gibi şiarları, Playa Giron olayı günlerinde devrimci Küba'nın utkuya inancının simgesi oldu.

Ve çok yakın geçmişte, Afrika kıtasındaki olaylar, yani proletarya enternasyonalizmine değişmez bir sadakatle bağlı sosyalist ülkelerin ve öncelikle Sovyetler Birliği'nin ve Küba'nın, aynı zamanda bütün dünya ilerici güçlerinin, Afrika'da bağımsızlığı uğrunda savaşan Angola halkının yardımına koşmaları, yine o unutulmaz İspanya örneğini hatırlattı.

Emperyalist gericilik ve faşizmle savaş henüz bitmedi. Ve cumhuriyet İspanyasının ortaya koyduğu örnek, enternasyonal tugaylar mensuplarının destansal kahramanlığı, bugünkü devrim savaşçılarını şimdi de eskisi gibi esinlemeye devam ediyor.

Lina Argenti

(İspanya'da ulusal-devrimci savaşa katılanlardan)

Gelişme halindeki ülkelerde proletarya¹

Son yıllarda Asya, Afrika ve Lâtin Amerika ülkelerinde proletaryanın gelişmesinde bir hızlanma olduğu, proletaryanın sayıca büyüdüğü ve toplum hayatında rolünün arttığı görülüyor. Bu sürecin yaygınlaşmasında, birçok ülkenin bağımsızlığına kavuşması ve ilerici sosyal-ekonomik dönüşümler (feodallerin egemenliğine son verilmesi, ekonomide devlet kesiminin güçlendirilmesi ve bu temel üzerinde yerli sanayiın kurulması vb.) yoluna koyulmaları çok büyük bir rol oynadı. Öte yandan, bu ülkelerde sömürgecilikten kalan ve sınıfların oluşması süreci üzerinde engelleyici bir etki yapan yapıları da hâlâ korunduğu görülüyor.

Gelişme halindeki ülkelerde, çağdaş tipten proletaryanın (bazılarına göre 50 milyondan fazla) yanısıra bir de proleterleşmekte olan yığınlar (işçi sınıfının çizgilerini kazanmakta olan, ama kendilerini doğuran köylüler, esnaf ve şehir yoksulları çevresinden kesinlikle kopamamış bulunan tabaka, zümre, grup ve elemanlar) kontenjanı vardır. Bunlar küçük üretimde, yani esnaf atelyelerinde, ev işçiliğinde ve manifaktür (el zanaatçılığı) tipinden kuruluşlarda çalışan emekçilerdir. Köylülerin ve şehir yoksullarının proleter ve yarı-proleter elemanları, ırgatlar, gündelikçiler vb. de proleterleşmekte olan yığınlar kategorisindedir.

Gelişme halindeki ülkeler proletaryasının, bütün bu çeşitli oluşmasına karşın, ortak çizgileri vardır. Bileşiminin boyuna değişmesi, birikme ve yoğunlaşma düzeyi düşüklüğü ve vasıflı olmıyan işgücü bu proletaryanın ana vasıflarıdır. İşçiler ve işçilere yakın tabakalar arasında dinsel, ulusal-etnik kör inançlar ve kast sınıflamasına dayalı saplantılar hâlâ güçlü olup, bilinçleri geleneksel çevrenin etkisi altındadır. Genç devletler, öncelikle sosyalist gelişmeye yönelmiş olanlar, bu köstekleyici, durdurucu etkenleri giderme, sömürgecilikten kalma olumsuz saplantılarla savaşım çabaları içindedirler.

İşkolu bileşimi bakımından proletarya kontenjanı öncelikle köy ekonomisi ve endüstri kesiminde çalışan işçilerden oluşuyor. Ticarete, idarede, hizmetler alanında proleter elemanlar azdır (bütün çalışanların % 5-10'u kadar). Sanayi ve köy ekonomisi proletaryasının yapısı ve gelişme dinamikmi, ücretli emek resmi istatistik verilerine bakılarak iyice izlenebilir. Bununla beraber, köy ekonomisinde proleter elemanlar sayısı bu işkolundaki ücretli işçiler sayısına hemen hemen eşit olduğu halde, sanayide ücretli emek göstergesi bu kolda çalışan işçiler sayısından biraz daha

(¹) Bu yazı, SSCB Bilimler Akademisine bağlı Uluslararası Komünist Hareketi ve Anti-monopolist Savaşım Problemleri Şubesi tarafından sağlanan materyale dayanılarak hazırlandı.

Az gelişmiş ülkeler sanayiinde ve köy ekonomisinde ücretli emek
(milyon kişi)

	Köy ekonomisi			Sanayi (yapıcılık ve taşımacılık da içinde)			Toplam		
	1960	1970	1975	1960	1970	1975	1960	1970	1975
Tüm az gelişmiş ülkeler	67,0–73,0	89,3–89,5	105,0	38,3	54,9–55,4	62,6	105,3–111,3	144,2–144,9	167,6
Lâtin Amerika	11,0	12,0	12,0	11,9	16,0	18,7	22,9	28,0	30,7
Yakın ve Orta Doğu	1,9	2,0–2,2	–	3,1	4,0–4,2	–	5,0	6,0–6,4	–
Güney ve Güney-Doğu Asya, Uzak-Doğu	47,3–54,0	66,6	83,2	16,7	26,6	33,4	64,0–70,7	93,2	116,6
Kuzey Afrika	2,8	4,4	5,3	1,7	2,7–3,0	3,4	4,5	7,1–7,4	8,7
Tropik Afrika	2,5–2,6	3,1	3,3	3,0–3,1	3,6	4,6	5,5–5,7	6,7	7,9
Güney Afrika	0,8–0,9	1,2	1,2	1,8	2,0	2,5	2,6–2,7	3,2	3,7

yüksektir (burada ücretli işçiler kategorisine görevliler, mühendis-teknisyen işçiler vb. de katılmaktadır).

Köy ekonomisi ücretli işçileri daha büyük işkolu birliğini oluşturuyor. 1975 yılında bunların sayısı 105 milyonu buldu (Güney, Güney-Doğu Asya ve Uzak-Doğuda 83 milyondan fazla; Lâtin Amerika'da 12 milyon; Afrika'da 10 milyon kadar). Sayıca büyüklüğüne karşın, köy ekonomisi proletaryası alabildiğine parçalanmış ve ilkel tipten birçok işletmeye dağılmış durumdadır.

Son yıllarda, çiftliklerde ve büyük köy ekonomisi fermalarında çalışan işçilerin oransal payı artıyor. Bunlar köy proletaryasının en birikimli, yoğun, örgütlü ve savaşkan bölümüdür (15 milyon kişiden fazla). Bu işçiler arasında, bir de yepyeni zümre, 5 milyondan az olmıyan bir traktör-cüler, biçer-döğre makinistleri, sulama uzmanları, montörler vb. zümresi oluşuyor. Bütün bunlar, eski sömürge ve bağımlı ülkelerde en geri kalmış işkolu olan köy ekonomisinde çalışanların proleterleşmesi sürecindeki değişimleri gösteriyor.

Sanayi proletaryası emekçilerin en hızlı tempolarla artmakta olan bölümüdür. 1960'tan 1975'e kadarki 15 yıl içinde sanayide ücretli işçi sayısı birbuçuk defadan fazla artarak 38 milyondan 63 milyona çıktı ve aynı dönemde bunların çalışan nüfus içindeki oransal payı % 7,7'den % 9,6'ya yükseldi. Eski sömürge ve yarı-sömürgelerde fabrika-işletme proletaryası saflarının şimdiki genişleme tempoları, gelişmiş kapitalist memleketlerdeki tempoların hemen hemen iki mislidir.

Doğal olarak, çeşitli bölge ve ülkelerde sanayi proletaryasının oransal payı aynı değildir. Tropik Afrika'da çoğu devletlerin, Asya'nın en gerikalmış bazı ülkelerinin proletaryası sayıca henüz halkın % 5-8'ini geçmiyor. Diğer devletlerde, örneğin Meksika'da, Lâtin Amerika'nın güney ucu ülkelerinde, Hindistan'da, proletarya artık çalışan nüfus içinde yüzde 20'yi bularak, sınıfsal yapıda önemli bir yer alıyor. Ama ayrımları ne olursa olsun, günümüzde bütün ülkelere ve bölgelere özgü ortak çizgi, sanayi proletaryası oransal payının durmadan yükselmekte olmasıdır.

Sanayi proletaryasının nicel artışı, yapısında ve çehresindeki değişimle atbaşı gidiyor. Ulusal sanayiî gelişmesiyle ve çağdaş tekniğe dayanan yeni kuruluş ve tüm işkollarının belirmesiyle birlikte, vasıflı işçiler zümresi genişliyor, işçi sınıfının genel ve tekniksel kültür düzeyi de yükseliyor.

Fabrika-işletme proletaryasının işkolu bileşiminde önemli değişimler oluyor.

Kurtuluşlarına kavuşan ülkelerde işçi sınıfının toplumsal gelişme üzerindeki etkisi durmadan artıyor. Anti-emperyalist güç olarak bu sınıfın rolü pekişiyor. Sınıfsal bilinci yükseliyor.

Asya, Afrika ve Lâtin Amerika proletaryasının, politik eğitim ödevini

*Çalışan nüfus içinde ücretli sanayi işçileri
payı (yüzde olarak)*

	1960	1970	1975
Tüm azgelişmiş ülkeler	7,7	9,0–9,1	9,6
Lâtin Amerika	17,5	18,8	19,1
Kuzey Afrika	10,6	11,3–12,5	12,6
Yakın ve Orta Doğu	13,6	14,7–15,4	–
Güney, Güney-Doğu Asya, Uzak-Doğu	5,7	7,3	8,2
Tropik Afrika	3,4–3,6	3,6	4,1
Güney Afrika	26,4	25,0	27,8

yerine getirmekte olan sendikal savaşım örgütleri vardır. Bu kıtalar ülkelerinin bazılarında sözkonusu sendikalar daha iki dünya savaşı arasındaki dönemde, bazılarında İkinci Dünya Savaşından hemen sonra, diğer bazılarında da son 10–15 yıl içinde kuruldu. İşçi sınıfının sendikalar çerçevesinde birleşmesi, kurtulan ülkeler işçilerinin sınıf bilincine erme ve olgunlaşmalarının reel ifadesidir.

Proletaryanın yığinsal eylemlerinde gitgide gelişen bir atılım göze çarpıyor. 1971'den 1975'e kadarki son beş yıl içinde, bu gibi eylemlere 80 milyonu aşkın emekçi katıldı. Grev savaşımı, işçilerin, kuruluşlar çerçevesinde, işkolu ve giderek memleket çapında birleşme ve dayanışmalarına yol açıyor, kendi sınıfsal çıkarlarının, bu çıkarlarda ortaklığın, başlıbaşına politik güç olarak işçi sınıfının oynadığı rolün bilincine varmalarına yardımcı ediyor.

Son yıllarda, gelişme halindeki ülkelerde işçi sınıfının politik rolü epeyce arttı. Lâtin Amerika'nın bazı ülkelerinde, proletarya artık anti-emperyalist savaşımın herkesçe kabul edilen öncüsüdür ve devrimci sürecin en başında yer almaktadır. Hindistan, Şri Lanka, Suriye, Cezayir vb. gibi ülkelerde de proletarya kayda değer bir rol oynuyor. Politik partilerde proletaryanın çıkarları eskisinden daha çok dikkate alınıyor. Kurtulan ülkelerde işçi sınıfı arasında Marksist-Leninist fikirlerin yayılması süreci gelişiyor.

Kısacası, Asya, Afrika ve Lâtin Amerika'da işçi sınıfı gitgide daha büyük ölçüde bilinçli bir politik güç haline geliyor, yalnız kendiliğinden-gelme başkaldırı yeteneğine değil, toplumu değiştirmeyi amaçlayan örgütlü devrimci savaşım yeteneğine de sahip olan sınıfa özgü nitelikler kazanıyor.

Norveç Komünist Partisi (NKP)

Sağcı sosyal-demokratların Norveç İşçi Partisi yönetimine sokulmaları ve partinin Komintern'le ilişkisini kesmeleri üzerine (parti 1919–1923 yıllarında Komintern'e katılıyordu), sol kanat temsilcileri partiden ayrıldılar ve 4 Kasım 1923'te Oslo'da Norveç Komünist Partisini kurdular.

Norveç'in faşist işgali altına düştüğü yıllarda (1940–1945) NKP yasak edilmişti ve gizlilik koşulları altında çalışıyordu.

Savaştan sonra, NKP'nin saflarını ideolojik-politik ve örgütsel birlik bakımından güçlendirme, işçi hareketinde mevzilerini sağlamlaştırma ve yığınlar arasında etkisini artırma savaşımında, 1953 ve 1963 yıllarında kabul edilen program belgelerinin büyük bir önemi vardı. NKP şimdi 1973 yılında parti XIV. Kongresinin kabul ettiği programı kılavuz ediniyor. Bu program, dünya komünist hareketi belgelerinin ilkesel hükümleri ve uluslararası ve ulusal işçi hareketi deneyi gözönüne alınarak hazırlandı. NKP'nin pratik eylem ana doğrultuları, partinin 1969'da kararlaştırılan Çalışma Programı ile saptanmış bulunuyor.

1973'te memlekette sol güçler seçim bloku kurulmuştu. Sosyalist Seçim Birliği (SSB) adı verilen bu blok, NKP'den başka çeşitli sol politik parti ve gruplardan oluşuyordu. 1973 yılındaki parlamento seçimlerinde bu blok oyların % 11,2'sini ve parlâmentoda 16 milletvekilliği (bütün parlâmento üyeleri 155) kazanarak başarıya ulaştı. Ne var ki, sol sosyalist önderler, SSB çerçevesi içinde işbirliğini sürdürme koşulu olarak bu seçim blokunun bir parti haline getirilmesi ve NKP de dahil olmak üzere bloku oluşturan bütün politik parti ve grupların dağıtılması isteğini ileri sürdüler (1975 Martında SSB temeli üzerinde Sol Sosyalist Partinin kurulduğu duyuruldu).

1975 Kasımında yapılan NKP XV. Kongresi, partinin dağılması isteğini kabul etmedi ve gerekçe olarak hangi memlekette olursa olsun, işçi sınıfının, ancak kendi Marksist-Leninist partisine sahip olduğu takdirde, başarıyla savaşım yürütebileceği»ne işaret etti. Kongrenin kararında şu satırlar vardı: «Tüm uluslararası sınıf savaşımı deneyi, sosyalizmin, hiç bir zaman ve hiç bir memlekette, eylemi Marksizm-Leninizm prensiplerine dayalı bir partiden yoksun olarak üstün gelemediğini gösteriyor». Onbeşinci Kongre, partinin ideolojik-politik ve örgütsel bakımdan güçlendirilmesi gerektiğini belirtti; savaşım yeteneğini yükseltmek, yığınlar arasındaki çalışmasını canlandırmak için somut tedbirler tespit etti. Kongre,

Norveç komünistlerini, partiyi diğer memleketlerdeki kardeş partilerle dünya komünist hareketiyle bağlayan ilişkileri güçlendirmeye çağırırdı.

Norveç Komünist Partisi, XV. Kongre kararlarına dayanarak 1976 yılı başında «Norveç emekçilerinin işbirliği programı»nı hazırladı. Bu programda, barış, demokrasi ve Norveç emekçilerinin sosyal-ekonomik hakları için savaşımında komünistlerin ne gibi ana istekleri olduğu saptanıyor.

NKP sosyal bileşimi bakımından öncelikle işçi partisidir. Parti demokratik santralizm prensipi üzerinde kurulmuştur. En yüksek organı iki yılda bir yapılan kongredir. Kongreler arasındaki dönemde yönetim kurulu ve NKP MK Yürütme Komitesi en yüksek organ işlevini görürler. Partinin bir de Komünist Gençlik Örgütü vardır.

Parti merkez organı haftalık «Friheten» («Özgürlük») gazetesidir.

Laos Devrimci Halk Partisi (LDHP)

Laos halkının, memleketin sömürge boyunduruğu altına düşmesinden sonra başlayan özgürlük savaşımına 1930 yıllarında Çin-Hindi Komünist Partisi (ÇHKP) önderlik etti. Laos'un bağımsızlığının ilân edilmesinden sonra, memlekette, 1955 Martında Laos Devrimci Halk Partisi (1972'ye kadar Halk Partisi adını taşıyordu) kuruldu ve ÇHKP'nin davasını sürdürdü. LDHP, işçi sınıfının partisi olarak, eyleminde Marksizm-Leninizm ideolojisini kılavuz edinen parti olarak doğdu ve Laos devriminin yönetici gücü haline geldi. Örgüt ve yönetim gücü LDHP'nden oluşan Laos Yurtsever Cephesi, işçilerle köylülerin bağlaşması temeli üzerinde kurulmuş olup, saflarında gerçek bağımsızlık ve sosyal dönüşümler savaşçılarını birleştiriyor.

Laos halkı LDHP'nin yönetimi altında utkuya ulaştı. Memlekette bütün egemenlik halkın eline geçti, krallık alaşağı edildi ve 2 Aralık 1975'te Laos Demokratik Halk Cumhuriyeti ilân edildi.

LDHP, demokratik halk devletinin tarihsel ödevinin, proletarya diktatörlüğüne dayanarak sosyalist dönüşümler yapmak ve sosyalizmi kurmak olduğunu belirtti.

Bildiri

Gerici, emperyalist NATO'ya egemen çevreler Ege'de gerginliği durmadan körüklüyorlar. Bölgemizde barışı, güvenliği, iyi komşuluk ilişkilerini torpilleme yolunda yürüyor, silâhlanma yarışına yeni bir hız veriyorlar. Bu gerginliği, Ege'de kıta sahanlığı, kara suları, petrol arama sorunları etrafında örüyorlar.

Sovyetler Birliği'nin, sosyalist ülkeler topluluğunun dünya barış ve güvenliğini güçlendirme politikasının başarılar kazandığı, dünya ve Avrupa kamuoyu tarafından benimsendiği bir sırada, Helsinki Konferansının arkasından, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin barış, güvenlik ve sosyal ilerlemeyi, komünist ve işçi hareketinin birliğini güçlendiren Berlin Konferansından sonra, Ege'de gerginliği ve harp kışkırtıcılığını daha da artırmaları şu gerçekleri bir daha doğruluyor: Emperyalizm ve Türkiye'deki işbirlikçileri, en gerici, en sömürücü çevreler, bölgemiz ve dünya barışının düşmanı, saldırgan bir politikanın kışkırtıcılarıdır. NATO bir harp, gerginlik ve kışkırtma ocağıdır. NATO'ya egemen çevreler, paktın üyeleri arasında bile bu gerginlik ve saldırganlık politikasını uyguluyorlar. Üyeleri bile birbirine düşürüyorlar. Kendi üyeleri arasında bile çok tehlikeli bir çatışma, kışkırtma sürecini sürdürüyorlar.

Türkiye'de işbirlikçi çevreler, bunların gerici, faşist karması hükümeti, emperyalizmin bölgemizdeki barışı torpilleme politikasını desteklemeyi . uygulamayı dayandıkları zümrelerin çıkarlarına uygun buluyorlar. Orduyu Kıbrıs'a sürenler, Ada'yı bölmeyi öngören aşırı gerici çevreler, bugünlerde orduyu Ege kıyılarına yığıyor, Yunan adalarına dalma niyetlerini gizlemiyorlar. Başbakan Demirel ve yandaşları bu amaçlarını sık sık açıklıyorlar.

Amaçları nedir? Kamuoyunu, halkı, ulusal, demokratik, anti-emperyalist yönlerden, savaşımdan başka yönlere çevirmek, gelişen ulusal bağımsızlık, demokrasi hareketini, özellikle işçi hareketini durdurmak, frenlemek, işçi sınıfının sendikal politik haklarını budamak, faşizme daha kolay tırmanmak, Devlet Güvenlik Mahkemeleri'ni dayatmak ve yeni bir sıkıyönetime gitmektir. Emperyalizme yeni ödünler vermektir. Emperyalist tekellere daha geniş sömürü olanakları açmaktır. Hükümet daha geçenlerde Ege'de Türkiye'nin sahanlığında sekiz bölgede petrol arama iznini uluslararası petrol tekellerinden Shell'e verdi. Bunun yanısıra emperyalist tekellere memlekette yeni yeni yatırımlar yapmak olanakları sağladı.

Buna benzer bir gelişme Yunanistan'da da vardır. Böylece bunalımın nedenlerinden birinin de emperyalist tekeller arasındaki çıkar boğuşması olduğu görülüyor.

Emperyalizmin ve işbirlikçilerinin kışkırttığı bu bunalım, halkımızın ulusal çıkarlarına tamamen aykırıdır.

Çıkar yol: Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin önerisini uygulamak, yani Yunanistan hükümeti ile konuşmalara girişmek, bütün kışkırtmalara, harpçi, şovenist meydan okumalara hemen son vermek, bunalıma barışçı yollardan çözüm yolu aramaktır.

Türkiye Komünist Partisi, bugünkü hükümetin ve onun arkasında duran yerli yabancı egemen çevrelerin bütün ulusal sosyal sorunlarımız için olduğu gibi, Ege sorununu da çözümlemenin, sınıfsal ve zümresel, halk düşmanı politikasına ters düştüğüne, bundan ötürü de Türkiye ve Yunanistan halklarının çıkarlarına uygun bir çözüm yoluna gitmeyeceğine inanmaktadır.

Ancak anti-emperyalist, demokratik güçlerden kurulu bir hükümet böyle bir çözüm yolunu bulabilir. Demokratik, anti-emperyalist, halkçı bir iç politika, barışçı bir dış politika uygulayabilir.

26. 8. 1976

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

Büyük sermaye çevrelerinin saldırısına, faşist tırmanmaya karşı direnmenin bazı özellikleri

A. Saydan

Türkiye'deki sınıf savaşının özelliklerini araştırırken, ülkemizin, emperyalizmin global stratejisindeki yerini, Yakın-Doğu, Balkanlar, Avrupa ve dünya ölçüsünde kapitalist sistemle, sosyalist ülkeler, dünya demokratik hareketi arasında verilen sınıf savaşımındaki yerini ve önemini iyi tespit etmek gerekmektedir. Bu savaşım Türkiye plânında yarı sömürge kapitalizminin bütün özelliklerini taşıdığı gibi, emperyalizmin sosyalist ülkelere, Arap memleketlerine karşı stratejik durumu, Türkiye'de elde ettiği üstünlükleri elden çıkarmamak için müttefiki durumunda olan en gerici, en sömürücü çevrelerin egemenliğini sürdürmek için elinden geleni yaptığını ve yapmaya devam edeceğini, Türkiye'de emperyalizm unsurunun ağır bastığını unutmamak gerekiyor. Demirel ortaklığının, burjuvazinin en gerici kolunun çıkarları tekelcilerle, büyük sermaye ve emperyalizmle objektif olarak çatışan burjuvazinin öteki koluna karşı amansız ve zaman zaman, yer yer, yerel bir iç savaşımı andıran kanlı saldırıları, emperyalizmin Türkiye'deki müttefiklerinin egemenliğini her çareye başvurarak ayakta tutmak amacıyla, en sömürücü, en gerici çevrelerin faşist tırmanma ile bu egemenliği elden kaçırmamakta birleştiğini gösteriyor. Emperyalizmin ve yerli ortaklarının bu politikası uygulamada şu hatlarla belirliyor: Sahte bir yatırımcılığın yaygaraları. Aşırı, hatta CHP'yi kapsamına alan bir anti-komünizm. İşçi sınıfına karşı büyük sermaye çevrelerinden gelen, hükümet ve sarı sendikacıların dolaylı, dolaysız onayını alan saldırılar.

Emperyalizmin egemenliğindeki Türkiye'de burjuvazinin değişik kolları arasındaki ayrışmalar ve kolların iktidar için sürdürdüğü savaşım, hiç te gelişmiş kapitalist ülkelerdeki bugünkü savaşıma benzemiyor.

Türkiye'de burjuvazinin iki kolu arasındaki iktidar savaşımı hükümette olan, emperyalizmin güvenini daha fazla alan kolunun, yani Demirel ortaklığının dayattığı kanlı, faşist yöntemlerle sürdürülüyor. Hükümet sorumluları sürekli olarak CHP'yi anti-komünizm histerisinin karanlığına çekmeye çalışıyorlar. Bir yanda da Doğu Anadolu'nun birçok bölgelerinde komünistlere, sosyalistlere, CHP'ye, bu partinin üyelerine karşı sürekli bir yakma, yıkma, öldürme plânı uyguluyorlar. Tokat, Erzincan, Adıyaman ve daha birçok yörelerde solculara ve CHP'ye karşı yapılan saldırıları Ağustos ayı içinde Elbistan saldırısı izledi. Orada da partinin binası ve partililer saldırıya uğradı. Polis ve kolluk kuvvetleri orada da ya seyirci kaldılar, ya da ayaklarını sürterek hareket ettiler. CHP kadrolarını önemli bir kısmının da DGM kapsamına gireceğinden şüphe yoktur.

Nedir bunun sebebi? Emperyalizm ve yerli ortakları CHP iktidara geldiği zaman Türkiye'nin NATO'dan çıkacağından, ikili anlaşmaların bozulacağından, Amerikan-NATO üslerinin Türkiye'den kaldırılacağından, Türkiye'nin bağımsız, barışçı bir politika izleyeceğinden, demokratik reformlarla büyük çıkar ve sermaye çevrelerinin talan ve sömürü olanaklarını sınırlandıracağından mı korkuyorlar? Herşeyden önce CHP'nin bugünkü yöneticileri ile AP, MSP, MHP ve CGP yöneticileri arasında bir fark görmeme büyük bir yanlış olur. CHP yöneticilerinin emperyalizme bağlılığı, bugünkü kapitalist düzeni «burjuva demokrasisi» koşullarına göre yürütmek istediklerine ve bu tutumlarına iktidar partilerinden, DP'nin yöneticilerinden daha ileri ve demokratik bir düzeyde olduklarına şüphe yoktur. Ne var ki, CHP yöneticilerinin iktidara geldiklerinde gerçekten de halktan yana, büyük sermayeye ve emperyalizme karşı demokratik bir düzen kuracaklarına inanmak da safdillik olur. CHP yöneticilerinin ileri sürdüğü gibi gelişmiş kapitalist ülkelerdeki «Burjuva demokrasisini» Türkiye'de uygulamaya olanak var mı, yok mu? Fransa, İngiltere gibi ülkelerde sanayileşme devriminin paralelinde işçi sınıfı güçlenmiş ve sert bir sınıf savaşımı sonucunda hem kendisinin hem de bütün halkın demokratik haklarını genişletmiştir. Bir yandan da burjuvazinin daha başka yöntemlerle, sınıfsal ideolojisini geniş bir emekçi yığınına, küçük burjuvaziye dayatması, yeni sömürgecilik yöntemleri ile başka halkları sömürme sonucunda elde ettiği birikimlerin bir kısmını emekçilerden bir zümreye ayırarak, daha geniş bir sosyal güvenlik politikası uygulayarak bazı avantajlar sağladığı bir gerçektir. Bu koşullar Türkiye'de var mı? Yoktur. Olmadığına göre CHP yöneticilerinin Fransa, İngiltere gibi ülkelerdeki düzeni Türkiye'de de uygulamak çabaları ne dereceye kadar gerçeklere uyur? Bunlar bugünkü konumuzun dışındadır.

Önemli olan şudur: Emperyalizm ve yerli ortakları iktidarı öyle kolay CHP yöneticilerine teslim etmek niyetinde değiller. Belki de bizzat bugünkü yöneticilerden korkmuyorlar. Korktukları CHP yöneticilerinin parti saflarındaki ilerici birikimden, bu birikimin günün birinde bugünkü yöneticileri bile aşma olasılığındandır. CHP yöneticilerinin özellikle dış politikadaki tutumları, iç politikadaki ilerici tutumları ile çelişiyor. Bağımsızlıktan, orduyu Kıbrıs'a sürmeyi, Ege sorununda daha da saldırgan bir politika uygulamayı anlıyorlar. Oysa bağımsızlık herşeyden önce emperyalizmle aşığılayıcı, köleleştirici bağları kesmekte, topraklarımızdaki yabancı üsleri kaldırmakta, tarafsız ve bağımsız bir politika sürdürmekte belirmektedir. Orduyu sağa sola sürmek, Ege'de şantaj politikasına kuvvet vermek, tamamen tersine Türkiye'yi emperyalizmin global stratejisine, petrol tekellerinin boğuşmalarına, NATO'nun, soğuk harpçilerin, silâhlanma yarışını kışkırtanların uyduluğunda tutmak anlamına gelir.

Bundan önce de defalarca belirttiğimiz gibi, emperyalizm-işbirlikçi

ittifakının başta gelen amacı Türkiye’de işçi hareketini bastırmak, geriletmek, hiç olmazsa frenlemektir.

Bu ittifak işçi sınıfına karşı anti-komünizm, şovenizm, sarı sendikacılık, gangsterlik yöntemlerinden sonra ve onlarla birlikte din sömürücülüğünü de son zamanlarda yoğun bir biçimde kullanmaya başladı. İktidarın AP, MSP yöneticileri kolu bu konuda başı çekiyor. AP, MSP yöneticileri Öz-Yol İş gibi sendikalar, federasyonlar kurdular. Gerek AP, gerekse MSP yöneticilerinin kurduğu bu sendikalar din sömürücülüğü esasına dayanıyor. Demek oluyor ki, büyük sermayenin, yerli yabancı tekellerin, toprak beylerinin sömürsünü sürdürenler, geniş emekçi yığınlarını hem üretimde sömürenler, hem de pahalılık, enflasyon mekanizması kısıncasında tolan edenler emekçilerin bağlı olduğu temiz dinsel inançları yine emekçileri sömürmek, onları baskı altında tutmak için araç olarak kullanıyorlar. Kendilerini geniş emekçi yığınlarıyla «din kardeşi» ilân eden iktidardaki politikacılar «din kardeşler»ini sömürmekte, pahalılığın, enflasyonun kısıncasında onların lokmasını çalmakta, onların esasen cılız olan özgürlüklerini çiğnemekte, emekçi halkın kurban olduğu yoksulluğu, işsizliği artırmaktadırlar. Demirel, Erbakan, gibi politikacıların bu tutumu din bezinğânlığından başka birşey değildir.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi, bu din bezirğânları son zamanlarda iktidarda olmanın verdiği olanaklardan da istifade ederek kamu işletmelerindeki işçilerin sendikal haklarını din sömürücülüğü ile baltalamak, sendikaları bölmek ve işçi hareketini büyük sermayenin, hükümetin saldırılarına karşı zayıf düşürmekte kullanıyorlar.

Demirel ortaklığının işbaşına gelmesinden bu yana kaydedilen önemli gelişmelerden biri de büyük sermayenin, yerli yabancı tekellerin çıkarlarını temsil edenlerle, faşist, şeriatçı akımların genel plânda işçi hareketine anti-emperyalist akımlara karşı kaynaşmalarıdır. Şeriatçılık eskiden olduğu gibi yarı legal bir tarikatçılık, ayıncılık, kuran kursları tertiplemek, Arapça harflerle çocukları okutmak gibi niteliklerinden sıyrılarak büyük burjuvazinin işçi sınıfına, demokratik, anti-emperyalist akımlara karşı politik, ideolojik bir silâhi olmaya doğru dönüşüyor. Şüphe yok ki, bu dönüşme süreci Türkiye’de eskiden beri vardı. Ama emperyalizmin Türkiye’deki başta gelen temsilcileri şeriatçıların ve faşistlerin ortaklaşa iktidarı paylaşmaları bu gibi bir dönüşümü daha da hızlandırdığı gibi, devlet organlarına yerleşme olanaklarını elde ettiklerinden bu aşırı gerici politik akımların devlet organlarını elde etme olanakları oranında tehlikeli olma nitelikleri de artmıştır. Ama bu gelişme bir yandan da Türkiye’deki ayrışmaları, kutuplaşmaları hızlandırmakta, sınıf savaşını daha da sertleştirmektedir.

Bugün işçi sınıfının önemli bir kesimi din sömürücülüğünün taktiklerine

gelmemektedir. «Din kardeşliği» lâflarının ardında dindar yığınların, nasıl amansız bir sömürü altında tutulduklarını, Devlet Güvenlik Mahkemeleri gibi faşist tırmanmaların kendilerinin, sömürüsünü pekleştireceği gibi eldeki özgürlüklerini de geri alacağını görmekte-dirler.

Anti-komünizm din sömürücülüğünden ayrılmıyor. Anti-komünizm ve din sömürücülüğü gibi devlet ölçüsünde ve devlet organları aracılığı ile işçi sınıfına, emekçi halka karşı yürütülen düzenin temel ideolojisi haline getirilmektedir. Ordu dahi bütün devlet organları gibi, işbirlikçilerin, emperyalizmin bu iki ideolojisinin yoğun olarak etkisi altında bırakılmak istenmektedir.

Hükümetin ekonomik politikası sınıfsal, hatta zümresel çıkarlara dayanıyor. Egemen çevrelerin sömürüsü, yağması ve onların politikasını yürüten Demirel ortaklığı Türkiye'deki ekonomik bunalımın, enflasyonun, pahalılığın kökenleridir. Kapitalist düzende genel olarak enflasyon, sömürü düzeninin doğrudan doğruya kapitalizmin doğurduğu bir sonuçtur. Bundan ötürü de kapitalist düzende enflasyona çare bulma imkânı yoktur. Enflasyonun kapitalist ülkelerde hızı azalır veya çoğalır. Fakat ortadan kalkmaz. Türkiye gibi sanayileşme plânları emperyalizmin, yerli-yabancı büyük sermayenin, uluslararası tekellerin çıkarlarına göre ayarlanan bir ülkede enflasyonun süreci daha hızlı oluyor. Enflasyonu, pahalılığın, işsizliğin, yoksulluğun artması izliyor.

Hükümet, egemen çevreler, bu durumu gayet iyi biliyorlar. Bu durumu iyi bildiklerinden ötürüdür ki, bir yandan da yoğun bir yatırımcılık propagandasının paralelinde sendikalara, genellikle işçi hareketine karşı saldırılar tertipliyor, plânlar hazırlıyorlar. Yatırımlar sorunu: Başbakan Demirel ve yardımcısı Erbakan hemen hemen temel atma yarışına çıkmış durumdadırlar. Bu politikacılar her temel atma töreninde bir yandan memleketin kalkındığını ilân etmekle kalmayıp, memleketin «kalkındığı» propagandasını sert bir din sömürücülüğü ve anti-komünizmle karıyorlar. Bu eylemlere yakından bakıldığında «yatırımlar» girişimlerinin işbirlikçi burjuvazinin halka karşı ideolojik saldırısının bir yönü olduğu derhal görülür. Önümüzdeki beş yıl içinde 2 trilyonu bulacağı Demirel tarafından ilân edilen bu yatırımların plândan, krediden yoksun oldukları uzmanlar tarafından kabul edilmektedir.

Uzmanların hesaplarına göre, önümüzdeki 7 yıl içinde 2 trilyon yatırım yapılabilmesi için bunun % 30'u ölçüsünde ithalat yapmak gerekir. Bu durumda Türkiye'nin önümüzdeki 7 yıl içinde 600 milyar liralık ithalat yapması zorunludur. Dolar hesabıyla bu 7 yıl içinde 37 milyar 500 milyon dolarlık ithalat yapmak anlamına gelir. Yani yılda 5 milyar dolardan fazla ithalatın sadece yatırım malları ithalatı olarak yapılması gerekmektedir. Oysa 1975 yılında yapılan 4 milyar 738 milyon dolarlık ithalatın

içinde yatırımlar için kullanılan madeni eşya sanayii mamulleri, makine sanayii mamulleri, elektrikli ve elektriksiz cihazlar, demir-çelik ve demir dışı metaller, sanayi mamullerinin ithalatı ise 2 milyar 193 milyon dolar tutmaktadır. Bu durumda gelecekteki 7 yıl içinde 2 trilyonluk yatırım yapılabilmesi için Türkiye'nin yılda yaklaşık 10 milyar dolar ithalat yapması gerekmektedir. Bu ise Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu ekonomik koşullar bakımından imkânsızdır.

Ayrıca 15 Kasım 1975 tarihinde «Resmî Gazete»de yayınlanan bir kararnameye göre, Türkiye'de ağır sanayi yatırımları şu şekilde öngörülmüştür: Motor sanayiini kurmak üzere Tümosan, (dokuz fabrika), Takım Tezgâhları Sanayii için Taksan (üç fabrika), Elektromekanik Sanayii için Temsan (üç fabrika), Elektronik Sanayii için Testaş (iki fabrika) ve Uçak Sanayii için Tustaş şirketlerinin kurulması öngörülmüştür. Fakat yine uzmanların saptadığına göre bu şirketlerin kurulması kâğıt üzerinde kalmış ve sözü edilen yatırımlar için bugüne dek tek kuruluş harcama yapılmamıştır.

Yapılan yatırımların dağılımı ise Türkiye'de kapitalizmin dengesiz gelişmesini belirtmektedir. Doç. Dr. Erdoğan Soral'ın belirttiğine göre yatırımların % 58,7'si Marmara, % 21'i Ege, % 10,2'si Orta Anadolu, % 5,1'i Güney Anadolu, % 3,6'sı Karadeniz, % 1,4'ü Doğu ve Güney Doğu Anadolu bölgelerinde yapılmaktadır.

Amerikan bankalarından First National Sیتی Bank'ın yaptığı tespite göre, Türk parası yeryüzünde satın alma gücünü en çok yitiren paralar arasındadır. Bu durum da enflasyonun başdöndürücü hızını göstermektedir. Merkez Bankasının hesaplarına göre, dolaşımdaki para bir yıl içinde 12 milyar artarak 49,5 milyar lirayı bulmuştur.

Resmî rakamlara göre, Türkiye'nin dış borçları 134 milyar, iç borçları ise 112 milyar liraya ulaştı. Yekünü 246 milyara ulaşan borçların 68,1 milyar lirası faiz olarak ödenecektir. Dış borçların faizi 40,7 milyar, iç borçların faizi 27 milyar 4 milyon lira olarak hesaplanmaktadır.

Türkiye ekonomisine büyük ticaret burjuvazisi, ithalat, ihracat şirketleri, büyük komisyoncular, yabancı firma temsilcilikleri, silâh tüccarları önemli ölçüde egemen olduklarından devletin kredi ve döviz kaynakları da önemli ölçüde bunların çıkarlarına harcanmaktadır. Türkiye bakır ihraç eder, bakır ithal eder. Pamuk ihraç eder, pamuk ithal eder. Çimento ihraç eder, çimento ithal eder. Bu ve buna benzer spekülative ihracat, ithalat oyunları ile iktidar etrafında halkalanmış olan büyük vurguncu çevreler ve bağlı oldukları yabancı şirketler devlet hazinesini, halkın kesesini yağma etmektedirler. Enflasyonun, pahalılığın, yoksulluk ve işsizliğin artmasının nedenlerinden biri devlet organlarına egemen olan büyük burjuvazinin bu ve buna benzer spekülative, talancı eylemleridir. Yatırım-

ların önemli bir kısmının hizmetlere, üretici olmayan girişimlere ayrılması da enflasyonun nedenleri arasındadır.

Büyük sermaye çevreleri en başta büyük sermayenin örgütü olan Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu yöneticileri Narin, İbrahimoglu gibi büyük burjuvazinin, işbirlikçilerin temsilcisi durumunda olanlar enflasyonun sebebini işçi ücretlerinin artışında göstermeye yeltenmektedirler. Bu noktadan hareket ederek de, işçi sınıfına, sendikal haklara, toplu sözleşme düzenine saldırmakta, sendikaların rolünü hiçe indirmek, grevleri daha da kısıtlamak, toplu sözleşme düzenini kendi çıkarlarına göre yeniden ayarlamak girişiminde bulunmaktadırlar.

Enflasyonun sebebini işçi ücretlerinin artışında göstermek yalnız Türkiye değil, bütün kapitalist memleketlerde büyük sermaye çevrelerinin başta gelen politikasıdır.

Oysa eksik ve gerçek durumu yansıtmayan resmi istatistiklere göre bile geçen yıl Türkiye'de ücretlerde % 18,3, fiyatlarda ise % 20,5 artış kaydedilmiştir. Bu rakamlara göre reel işçi gündeliklerinde % 1,7 bir azalma var. Fakat vergiler çıkarıldıktan, yani safi ücretler üzerinden hesaplandı mı, bu azalma % 3,3'e kadar düşüyor.

Yukarda da belirttiğimiz gibi resmi makamların istatistiklerine şüpheyle bakmak lâzım. Çünkü bütün artık bir bilim kurumu olması gereken Devlet İstatistik Enstitüsü Türkeş komandolarının işkence merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bu durum bile bu kurumun verdiği rakamlara ne derecede güvenilebileceğini göstermektedir!

Uzmanların kanısına göre geçen yıl enflasyon hızı % 30'u bulmuştur. Bundan ötürü reel işçi ücretlerindeki azalma % 3,3'ten çok daha fazladır.

Gerici güçlerin, işbirlikçilerin, yerli-yabancı sermayenin bütün Türkiye halkına yönelik bu genel saldırısına karşı en başta işçi sınıfı olmak üzere ılerici ve devrimci güçler de bu saldırıları ortak bir çaba ile göğüslemek ve püskürtmek yönünde gelişmeler kaydedildi.

Devlet organlarına el koymak, şeriatçılık ve din sömürücülüğüyle işçileri bölmek, baskı ve terör eylemlerine karşı Yol-İş Federasyonu sert bir tepki gösterdi ve genel grev kararı aldı. Bu grevin ilk aşaması Konya'da başladı. Yol-İş yöneticileri, MSP'li Yol-İş müdürünün baskılara ve işçinin sendikal haklarına karşı saldırılara son verilmediği takdirde, genel grev kararının Türkiye ölçüsünde uygulanacağını belirttiler. Bütün baskılara, şaşırtmalara ve saldırılara rağmen grev Konya'da ve daha bazı bölgelerde başarıyla sürdürüldü. DISK yönetimi ve bütün sendikalar Yol-İş grevini desteklediklerini açıkladılar. Görünüşte iktidarın bir koluna, fakat

esasta hükümetin bütününe karşı olan bu grevi Türkiye Komünist Partisi de vargücüyle destekledi.

Yol-İş işçilerinin savaşı çetin şartlarda geçti. Şeriatçıların kurduğu Öz Yol-İş'in paralı komandoları grevci işçilere saldırdı. 18 işçi yaralandı. Polis saldırganlara yardım etti. Savaş öylesine kıyasıya gidiyordu ki, CHP Genel Sekreteri Eyuboğlu: Konya'da meydana gelen kıvılcım bütün Türkiye'ye sirayet edebilir. Çok vahim neticeler doğurabilir», demek zorunda kaldı. Yol-İş Genel Başkanı Mısırlıoğlu ise, genel greve gitmekte ayak diriyor, «artık hükümet yok, hükümet kurmak gerek» diyordu.

Şüphe yok ki bu sözler bir gerçeği yansıtıyordu. Ama hükümet vardı, bu hükümet halk düşmanı bir politikanın uygulayıcısıydı. Sorun TKP'nin de bunları birbuçuk yıl kadar önce koyduğu şekilde belirliyordu: Bu hükümeti devirmek, yerine demokratik bir hükümeti geçirmek. Bu fikir, sendikaları, geniş emekçi yığınlarını gittikçe daha geniş ölçüde kapsamına alıyordu.

Hükümetin faşist tırmanmalarına, DGM'lerinin yeniden kurulmasına doğru hükümetin ve büyük sermaye çevrelerinin harcadığı çabalar demokratik bir hükümeti işbaşına getirme hareketinin dayanak noktalarından biri haline gelmiştir. Bu hedefe ulaşmak için bütün demokratik, anti-faşist güçlerin birliği zorunluydu ve bu amaca ulaşabilirdi. Türk-İş içinde bu amaca yönelmek için, işçi sınıfının birliğini kurmak yönünde gelişmekte olan akım, DGM'leri yeniden kurmak çabaları, faşist tırmanmalar, işçi sınıfının demokratik haklarına karşı büyük sermaye çevrelerinin saldırı hazırlıkları sonucunda daha da güçlendi, politik bir akım haline geldi. DISK'in Türk-İş'e bağlı Yol-İş'i desteklemesi başlıca ödevlerinden biri işçi sınıfını parçalamak olan Tunç-Şide grubunun politikasına ağır bir darbe oldu. Türk-İş içindeki işçi sınıfının birliğini isteyen yığının durumunu güçlendirdi.

Yol-İş grevi legal sosyalist akımın her kolunda aynı yankıyı uyandırmadı, aynı olumlu tepkiyi görmedi. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm için savaşım yürüten «Yürüyüş» dergisinin 74. sayısında Yol-İş grevinin Demirel-Tunç ittifakını Erbakan grubunu vurmak için bir tertip olduğu izlenimini yaratabilecek bir yazıyı yayınlaması, iktidara, onun gizli-açık polisine, sarı sendikacılığa karşı kanlı bir savaş yürütmek zorunda kalan Yol-İş işçilerinin, sendikacılarının bu savaşımını güçlendirecek nitelikte değildi. Tamamen tersine onların savaşımını tereddütlere sevkedecek ve zayıflatacak, dolayısıyla de bu grev etrafında meydana gelen dayanışma ve eylem birliği havasını bozacak, sonuç olarak da egemen çevrelere yardımcı olacak nitelikteydi.

İktidar çevreleri özellikle Demirel ortaklığına bağlı politikacılarla sarı sendikacıların işçi hareketini egemen çevrelerin çıkarlarına bağlama konusunda anlaşılmış olduklarında şüphe yoktur. Sarı sendikacıların Yol-İş

grevini Demirel'e satmak için bir an bile tereddüt etmiyeceklerinde de şüphe yoktur. Bu bakımdan bütün grevlerde ve işçi hareketlerinde Tunç gibi, Şide gibi sendikacıların egemen durumda olan politikacılarla anlaş-tıklarına dair belge bulmak için büyük çabalar harcamaya da ihtiyaç yoktur. Sorun bu değildir. Sorun işçi sınıfının büyük sermayeye gerici, faşist politikacılardan oluşan hükümete karşı somut olaylara dayanarak ve somut amaçlara ulaşmak için yürüttüğü sınıf savaşımının başarıya ulaştırılmasıdır. Sendikaların bu yönde yürüttükleri savaşımın etrafında işçi sınıfının birliğini sağlamak gibi devrimci bir hedefe ulaşmaktır.

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Sayın okurlar,

Dergimize karşı istekler günden güne artıyor. Biz bu istekleri elimizden geldiği kadar karşılamaya çalışıyoruz. Okurlarımızdan, adresleri açık ve doğru olarak yazmalarını, özellikle şehir ve mahalle numaralarını titizlikle belirtmelerini rica ederiz. Adreslerini değiştirenler, yeni adreslerini bize derhal bildirmelidirler.

Dergiye abone olmak ve diğer yayınlarımızı edinmek isteyenler adresimize bir mektupla bildirebilirler. Sonra Avrupadaki okurlarımız aşağıdaki adrese başvurabilirler:

1 Berlin 10

Postfach 100 229

West Berlin

Ödemeler şu konto numarasına yapılır:

Postscheckkonto 342 441

West Berlin

1. L. I. Brejnev, «LENİN'İN 100. YILDÖNÜMÜ, SBKP'NİN XXIV. KONGRESİ, SSCB'NİN 50. YILI»
2. NAZIM HIKMET, BÜTÜN ESERLERİ (Şimdiye kadar 8 cilt çıkmıştır),
3. BİLİMSEL KOMÜNİZM,
4. LENİN (Biografisi),
5. BÜYÜK OKTOBR 50 YAŞINDA
6. S. Üstünel, «SAVAŞ YOLU» (3. baskı)
7. S. Üstünel, «GÜNÜMÜZDE TKP»
8. S. Üstünel, «GÜNEŞLİ DÜNYA»
9. A. Saydan, «ALMAN DEMOKRATİK CUMHURİYETİ»
10. A. Saydan, «YEDİ SOSYALİST ÜLKEDE DÜN-BUGÜN-YARIN»
11. A. Saydan, «SOVYETLER BİRLİĞİNDE 12 GÜN»

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,
Praha 6, Thakurova 3, Czechoslovakia

«Barış ve Sosyalizm Problemleri» dergisi 30 dilde çıkıyor ve dünyanın her tarafında okunuyor.

Fiyatı 5 lira